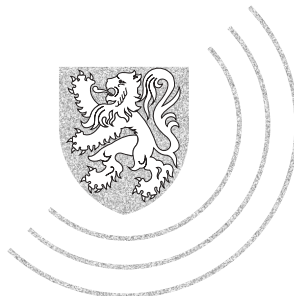

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

6 december 2001

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2002**

BELEIDSBRIEF

Leefmilieu

Beleidsprioriteiten 2001-2002

BELEIDSBRIEF

Ruimtelijke Ordening

Beleidsprioriteiten 2001-2002

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heer Jef Van Looy en mevrouw Isabel Vertriest
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs, Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heren Louis Bril, Marc Cordeel, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heer Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Julien Librecht, Jan Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

Zie ook :

882 (2001-2002)

– Nr. 1 : Beleidsbrief Leefmilieu

885 (2001-2002)

– Nr. 1 : Beleidsbrief Ruimtelijke Ordening

Zie :

12-A (2000-2001)

– Nr. 1 : Advies van de SERV over het begrotingsbeleid 2002 van de Vlaamse Gemeenschap

13 (2001-2002)

– Nr. 1 : Toelichting

14 (2001-2002)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

– Nr. 2 : Amendementen

– Nr. 3 : Verslag

15 (2001-2002)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen + Errata bij de bijlagen

– Nrs. 2 tot 6 : Amendementen

– Nr. 7-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid

– Nr. 7-B : Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand

– Nr. 7-C : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

– Nr. 7-D : Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport

– Nr. 7-E : Verslag namens de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken

16 (2001-2002)

– Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

INHOUD

Blz.

A. DEEL LEEFMILIEU EN NATUURBEHOUD

I. TOELICHTING DOOR MEVROUW VERA DUA, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN NATUURBEHOUD	5
I.1. Overzicht van de beleidsprioriteiten in 2002	5
I.2. De Leefmilieubegroting 2002	5
I.2.1. De omvorming en uitzuivering van de begroting van het Minafonds	5
I.2.2. De begroting 2002	6
I.3. Toelichting bij de Leefmilieuthema's	8
I.3.1. Luchtbeleid	8
I.3.2. Mestbeleid	9
I.3.3. Afvalbeleid	10
I.3.4. Bodemsanering	12
I.3.5. Integraal Waterbeleid	13
I.3.6. Milieu en Gezondheid	15
I.3.7. Hinder	16
I.3.8. Natuurbeleid	17
I.3.9. Instrumenten van het milieubeleid	18
I.3.10. Lokaal milieubeleid	18
I.3.11. Andere thema's	19
II. ALGEMENE BESPREKING	19
II.1. Minafonds en beleidskredieten	19
II.2. Milieu en gezondheid	27
II.3. Afvalbeleid	31
II.4. Bodemsanering	32
II.5. Gemeentelijke rioleringen	34
II.6. Natuur, Bos en Groen	34
II.7. Mestbeleid	36
II.8. Milieuconvenant	39
III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING	39

B. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING

I. TOELICHTING DOOR DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, INNOVATIE, MEDIA EN RUIMTELIJKE ORDENING	40
I.1. Inleiding	40
I.2. Op drie sporen werken aan een planning	41
I.3. Opbouwen van goede relaties met partners op federaal en Europees niveau	44
I.4. Invoering van het nieuwe decreet ruimtelijke ordening op de drie bestuursniveaus ..	45
I.5. Vorm geven aan de overgangsperiode inzake vergunningenbeleid	47
I.6. Grond- en pandenbeleid	48
I.7. Handhavingsopdracht en preventie	48
I.8. Communicatie	50
I.9. Weekendverblijven	50

II. ALGEMENE BESPREKING	51
II.1. Bouwmisdrijven en herstelbeleid	51
II.2. Militaire domeinen	51
II.3. Afbakeningsprocessen en bestemmingswijziging van agrarische gebouwen	52
II.4. Technische aanpassingen van het decreet ruimtelijke ordening	52
II.5. Stedenbouwkundig inspecteur	53
II.6. Ruimtelijke economische studies	53
II.7. Formele en informele ruimte voor kinderen en jongeren	53
III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING	54
BIJLAGEN	57
Bijlage 1 : Stand van zaken inzake het thema Milieu en Gezondheid	59
Bijlage 2 : Commissie Leefmilieu – art. 361B6144 (ex. 3.16) – ontwikkelingen	69
Bijlage 3 : Overzicht aantal projecten vastgelegd bij voorontwerp ordonnanceringskredieten .	77
Bijlage 4 : Bosuitbreiding : planning, stand van zaken en instrumenten	81

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening behandelde op 19, 22 en 29 november 2001 het deel leefmilieu en natuurbehoud en het deel ruimtelijke ordening van de algemene uitgavenbegroting 2002, samen met de beleidsbrief Leefmilieu, Beleidsprioriteiten 2001-2002, van mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 882/1*) en de beleidsbrief Ruimtelijke ordening, Beleidsprioriteiten 2001-2002, van de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 885/1*).

De uitgavenbegroting werd eveneens samen behandeld met het hoofdstuk III Leefmilieu van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002. Over het programmadecreet wordt verslag uitgebracht in *Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 865/16*.

De heer Jef Van Looy brengt verslag uit over het deel leefmilieu en natuurbehoud (bevoegdheden van minister Vera Dua). Mevrouw Isabel Vertriest brengt verslag uit over het deel ruimtelijke ordening (bevoegdheid minister Dirk Van Mechelen).

A. DEEL LEEFMILIEU EN NATUURBEHOUD

I. TOELICHTING DOOR MEVROUW VERA DUA, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN LANDBOUW

I.1. Overzicht van de beleidsprioriteiten in 2002

- De minister herinnert eraan dat ze als Vlaams minister van Leefmilieu heeft aangekondigd dat ze de oppervlakte aan beschermde gebieden sterk wou verhogen. De beste bescherming van een gebied is nog altijd het gebied aankopen. De doorgedreven aankoop van bossen en natuurgebieden zal er voor zorgen dat de in het regeerakkoord vooropgestelde 3000 hectare per jaar worden gehaald.
- Het verhoogde aankoopritme voor natuur- en bosgebieden dient echter gepaard te gaan met de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN).
- De vervuilde bodems in Vlaanderen zijn volgens de minister een hypotheek op de toe-

komst. De bodemsanering wordt daarom verder versneld. De keuze van de saneringsprojecten blijft gericht op het realiseren van brownfields en woonzones. Nieuw is dat in 2002 bijkomende middelen zullen worden voorzien voor de sanering van sterk vervuilde onderwaterbodems. De investeringen in de waterzuivering moeten zo beter renderen. Terzelfdertijd wordt verholpen aan (potentiële) overstromingsgebieden.

- In het waterzuiveringsbeleid blijft een belangrijke zorg dat de investeringen in riolering achterblijven ten aanzien van de bovengemeentelijke infrastructuur. De Vlaamse overheid zal daarom de ondersteuning voor riolering en de kleinschalige waterzuivering verhogen.
- Inzake afvalbeleid staat het Vlaamse Gewest aan de Europese top. De evaluatie van Fost-plus zal worden aangegrepen om nog verder in de richting van de afvalpreventie op te schuiven.
- Een belangrijke uitdaging voor de komende jaren is het tot stand brengen van een nieuwe samenwerking met de gemeenten en provincies, de zogenaamde milieuconvenanten. Deze samenwerkingsovereenkomst wil het milieubeleid hanteren als hefboom naar een verdere duurzame ontwikkeling van onze samenleving. Momenteel wordt, in samenspraak met de gemeenten, de provincies en de niet-gouvernementele organisaties, een nieuwe samenwerking voorbereid, met een extra klemtoon op integratie van beleid, maar ook met een aanzienlijke verhoging van de financiële middelen.
- Tot slot vermeldt de minister dat haar administratie volop een nieuw milieubeleidsplan voorbereidt. Dit plan, waarin de lijnen zullen worden uitgezet voor het milieubeleid tot eind 2007, zal in het voorjaar van 2002 in openbaar onderzoek worden gebracht.

I.2. De Leefmilieubegroting 2002

I.2.1. De omvorming en uitzuivering van de begroting van het Minafonds

Gevolg gevend aan de resolutie van 25 juni 1997 van het Vlaams Parlement betreffende de financiering van het milieubeleid (*Parl. St. VI. Parl. 1996-1997, 667*), de opmerkingen van het Rekenhof en de adviezen van de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening en de Commissie voor Financiën en Begroting begin dit

jaar, werd het Minafonds uitgezuiverd en hervormd.

– *Uitzuivering Minafonds*

Naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2002 worden volgende uitgaven overgeheveld naar de gewone leefmilieubegroting :

- (1) de werkings- en kapitaalsdotaties aan OVAM, VMM en VLM-Mestbank ;
- (2) de loonkosten van contractueel personeel, bijvoorbeeld de bos- en natuurarbeiders, de contractuelen van de projecten Groene School, Milieuzorg op School en Natuurtechnische Milieubouw, het personeel in het kader van de projecten bosinventarisatie en ecologische impulsgebieden en schadefonds duinen, de bekkencoördinatoren en RIO-contractuelen. De gedetacheerde leerkrachten natuur- en milieueducatie (NME) werden reeds bij de begrotingsopmaak 2001 overgeheveld ;
- (3) de middelen en uitgaven met betrekking tot het bossencompensatiefonds worden als een variabel krediet ingeschreven op de gewone begroting (zie toelichting programmadecreet) ;
- (4) de nominatimsubsidies aan de vzw KINT en Milieuboot ;
- (5) de samenwerkingsovereenkomst met het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (WIV).

Deze uitzuivering gaat gepaard met een overdracht van 3.648 miljoen frank of 90,438 miljoen euro van het Minafonds naar de gewone leefmilieubegroting.

– *Hervorming Minafonds*

Teneinde de transparantie van het Minafonds te verhogen werd de huidige begrotingsstructuur van het Minafonds tot een volwaardige programmastructuur omgevormd.

Door de invoering van de programmastructuur worden de ontvangsten en uitgaven gegroepeerd per organisatorische entiteit, dat wil zeggen per afdeling of VOI. Verder werden de tekstomschrijvingen van de artikelen geactualiseerd en worden acht artikels geschrapt die niet langer worden gebruikt.

In de nieuwe programmastructuur worden verder de beleids- en betalingskredieten opgedeeld vol-

gens de ESR 95-codering waarbij er een éénduidige relatie tussen begrotingsartikel en ESR-code wordt gelegd.

De minister is van mening dat met deze operatie een eerste belangrijke stap wordt gezet naar meer transparantie en efficiëntie in de werking van het Minafonds.

– *Vervolg uitzuivering en hervorming Minafonds*

Bij de begrotingscontrole 2002 en begrotingsopmaak 2003 kunnen verdere stappen in de uitzuivering van het Minafonds worden gezet. Zo zal naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2003 de subbegroting Milieubeleidsplan 1997-2002, die nu enkel de kredieten voor aanvullend beleid omvat, worden weggewerkt. Het nieuwe plan zal het volledige milieubeleid omvatten.

Een verdere verdeling van de uitgaven over het Minafonds en de algemene uitgavenbegroting, een eventuele inhoudelijke hergroepering of verdere hernaming van artikels zal mee bepaald worden door de keuzes die worden gemaakt inzake de langetermijnfinanciering van het milieubeleid.

Uiteraard zal ook de hervorming van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in het algemeen en van het milieubeleidsapparaat in het bijzonder een impact hebben. De nieuwe programmastructuur van het Minafonds biedt alvast het voordeel dat de kredieten per VOI en per afdeling gekend zijn, zodat de toewijzing van de budgetten in het kader van de nieuwe organisatiestructuur gemakkelijker kan gebeuren.

De minister stelt vast dat het Rekenhof in haar verslag over de begroting 2002 – behalve over twee foutieve ESR-codes – geen opmerkingen heeft geformuleerd omtrent de uitzuiverings- en hervormingsoperatie.

I.2.2. De begroting 2002

Beleidskredieten

IN 2001	BC 2001	BO 2002	Verschil BC 2001 -2002	Verschil IN 2001 -2002
---------	---------	---------	------------------------------	------------------------------

30.724,8	32.330,3	31.185,7	-1.128,9	+ 460,9
----------	----------	----------	----------	---------

(in miljoenen franken)

De begroting 2002 voor Leefmilieu voorziet in een totaal aan beleidskredieten van 31.185,7 miljoen frank, met name :

- 23.638,7 miljoen frank binnen het Minafonds ;
- 7.547 miljoen frank op de departementale begroting (programma's 61.10 tot 61.50 en programma 64.60).

Ten opzichte van de aangepaste begroting 2001 (BC 2001) betekent dit een globale vermindering met 1.128,9 miljoen frank. De verklaring hiervoor ligt in het feit dat bij de begrotingscontrole 2001 de leefmilieubegroting met 1,6 miljard frank is gestegen ten opzichte van de initiële begroting 2001 door de toekenning van een eenmalige kredietverhogingen, met name :

- 1.260 miljoen frank voor het vastleggen van vijfjarige beheersovereenkomsten in het kader van het Vlaams Plattelandsontwikkelingsplan ;
- 250 miljoen frank voor de opslag en de verwerking van dierenmeel als gevolg van de BSE-crisis

Bij de opstelling van de begroting 2002 werden deze bijkomende middelen terug in mindering gebracht.

Een vergelijking van het begrotingsontwerp 2002 (BO 2002) met de initiële begroting 2001 geeft een stijging met 460,9 miljoen frank.

De minister laat verder opmerken dat tijdens het regeringsconclaaf over de begroting 2002 afgesproken werd dat minstens 1,5 miljard frank uit het Financieringsfonds (dat naar aanleiding van de begrotingscontrole 2002 wordt verdeeld) zal worden besteed aan duurzame investeringen in de milieu-sector. Deze middelen zullen worden aangewend voor :

- integraal waterbeleid (investeringen in overstromingsgevoelige gebieden, gemeentelijke riooleringen en kleinschalige waterzuivering) ;
- een versnelde uitvoering van de bodemsanering met specifieke aandacht voor brownfields, woonzones en onderwaterbodems ;
- de doorgedreven aankoop van bossen en natuurgebieden om de in het regeerakkoord vooropgestelde 3000 hectare per jaar te halen.

De belangrijkste wijzigingen in de begroting 2002 zijn :

	<i>(in miljoenen franken)</i>
– Milieuconvenanten	250,0
– Herstel afroting onbelast saldo (+index) werkingsdotatie VMM	119,6
– Herstel afroting onbelast saldo werkingsdotatie (+ index) VLM, Natuur	86,2
– Werking Aquafin	162,0
– Investerings Aquafin	236,0
– Subsidiëring natuurreservaten, natuurontwikkeling, beheersovereenkomsten	30,7
– Project Milieu en Gezondheid	50,0
– Terugname van eenmalige verhogingen in 2001 :	
* BSE	-252,4
* POP-beheersovereenkomsten	-1.260,0
* Groot shadedossier in kader van duinendecreet	-200,0
– Overhevelingen naar bestaansmiddelen (PR 99.10) voor personeel milieuconvenanten, hinder, klimaat en Kaderrichtlijn Water	38,0

De dotatie aan het Minafonds

IN 2001	BC 200	BO 2002	Verschil BC 2001 -2002
13.049,4	13.148,4	6.500,1	-6.648,3
<i>(in miljoenen franken)</i>			

De dotatie (betalingskredieten) aan het Minafonds wordt globaal met 6.648,3 miljoen frank of 164.807.000 euro verminderd :

- enerzijds wordt in het kader van de uitzuivering van het Minafonds 3.648 miljoen frank of 90.438.000 euro overgeheveld naar de gewone leefmilieubegroting (organisatieafdeling 61).
- anderzijds wordt ingevolge een beslissing van de Vlaamse regering de dotatie eenmalig met 3 miljard frank of 74.368.000 euro verminderd.

De voorbije jaren werd de dotatie aan het Minafonds gehanteerd als sluitpost op het niveau van de vastleggingskredieten volgens de formule "dotatie = het totaal van alle vastleggingskredieten min de eigen ontvangsten". Op voorstel van de minister, bevoegd voor Financiën en Begroting, wordt de dotatie van het Minafonds niet langer beschouwd als sluitpost.

– *De eigen ontvangsten van het Minafonds*

De inkomsten uit de heffingen dalen licht met ongeveer 200 miljoen frank. Een verklaring hiervoor moet volgens de minister worden gezocht in :

- (1) de raming van de opbrengsten uit de afvalheffing die 200 miljoen lager ligt ten opzichte van 2001 : van 3,2 miljard naar 3 miljard frank. Er werd rekening gehouden met volgende elementen : de reële gegevens voor 2000, de economische groei, de beleidslijnen in het plan Huis-houdelijke Afvalstoffen, de impact van preventie en recyclage, het constant blijven en maximaal gebruiken van de verbrandingscapaciteiten, de oplegging van bijkomende stortverboden, de opbrengsten van controles en navorдерingen, de indexatie van de tarieven en de herziening van de tarieven inzake recyclageresidu's vanaf 1 januari 2002 (bestrijding oneigenlijk gebruik van verlaagde heffingen) ;
- (2) de inkomsten uit de afvalwaterheffing dalen met 253 miljoen (van 9.330 miljoen frank naar

9.077 miljoen frank) : de belangrijkste verklaring hiervoor is de toevoeging van twee nieuwe categorieën sociale vrijstellingsgerechtigden (zie toelichting programmadecreet). Voor de grootverbruikers wordt op basis van de inkohiering in voorgaande jaren de inkomstenraming 2002 bijgesteld rekening houdend met een jaarlijkse afname van de vuilvracht met 5 percent. Tevens werd de betalingsbereidheid aangepast op basis van voorgaande jaren ;

- (3) de aanpassing van de grondwaterheffing geeft een stijging van de inkomsten met 259,6 miljoen frank (van 627,4 miljoen naar 887 miljoen) (zie toelichting programmadecreet).

1.3. Toelichting bij de Leefmilieuthema's

1.3.1. Luchtbeleid

- *Het bannen van ozonafbrekende stoffen ondersteunen*

Internationaal zijn afspraken gemaakt voor het gefaseerd uitbannen van ozonafbrekers. Omzetting daarvan in eigen maatregelen is een federale bevoegdheid. Vlaanderen ondersteunt dit beleid via 2 sporen :

- het stimuleren van alternatieven ;
- het vermijden of het zoveel mogelijk beperken van emissies daar waar nog steeds ozonafbrekende stoffen worden gebruikt.

De vergunningverlenende instanties beschikken vandaag over een richtlijnennota. De internationale ontwikkelingen worden zo doorvertaald in de afgeleverde vergunning.

Een erkenningsregeling voor koeltechnici wordt voorbereid. In 2002 wordt deze geoperationali-seerd. De reglementering voor de uitbating van koelinstallaties werd uitgebreid.

Sinds 1 juli 2001 is de aanvaardingsplicht voor huis-houdelijke koeltoestellen volledig operationeel.

De specifieke inspectiecampagne voor ozonafbrekers wordt verdergezet. Het onderzoek naar de emissieprognoses van ozonafbrekende stoffen en bepaling van het reductiepotentieel van bijkomende maatregelen loopt ten einde. Op basis van de resultaten worden bijkomende beleidsacties ondernomen.

– *Het Vlaams Klimaatbeleidsplan*

België moet tegen 2008-2012 een emissiereductie voor alle broeikasgassen realiseren van 7,5 percent ten opzichte van 1990. Dit betekent een reductie van 17,5 percent ten opzichte van de uitstoot in 1999.

De Vlaamse regering heeft in 2001 een duidelijke richting gegeven aan het gewestelijke klimaatbeleid. Er werd beslist tot de onmiddellijke oprichting van de 'Taskforce Klimaatbeleid Vlaanderen' met als belangrijkste taken het opmaken van een 'Vlaams Klimaatbeleidsplan' en het voeren van een proactief en integraal klimaatbeleid.

Randvoorwaarde om de Vlaamse doelstellingen te kunnen realiseren is dat de federale regering voldoende begeleidende maatregelen neemt op het vlak van energietarieven, transport en fiscaliteit.

Voor het uitwerken van het Vlaams Klimaatbeleidsplan werden in de begroting 2002 middelen vrijgemaakt voor de werving van 2 ingenieurs.

– *Strengere emissiemaxima voor verzurende stoffen*

Het Europees verzuringbeleid is aangescherpt in het kader van het protocol van Göteborg inzake grensoverschrijdende luchtverontreiniging en de Europese Richtlijn Nationale Emissieplafonds.

In overleg met de sector van de petroleumraffinaderijen, de elektriciteitsproductie, chemie, non-ferro en ferro worden reductiepotentiëlen met de daaraan verbonden kosten in kaart gebracht. In 2002 zullen ook voor andere sectoren de studies zijn afgerond. Een intersectorale afweging moet dan uiteindelijk leiden tot het vastleggen van een kostenefficiënte intersectorale verdeelsleutel van de inspanningen.

Ook de huisverwarming is verantwoordelijk voor een deel van de verzuring.

Op vraag van het Vlaamse Gewest werd beslist dat de federale overheid een voorstel voor productnormering voor branders dient uit te werken op basis van een door het Vlaams Gewest geïnitieerde studie.

In 2001 werd een ammoniakreductieplan opgesteld. De erin opgenomen maatregelen worden momenteel stapsgewijs ingevoerd.

– *Dioxinebeleid*

De minister verwijst naar de inspanningen die gebeurden om de dioxine-emissies te reduceren. Na de drastische daling van de emissies bij de huisvuilverbrandingsinstallaties, worden zware inspanningen gedaan in de non-ferrosector door bedrijven zoals Sidmar en Umicore. De helft van de dioxine-emissies zou nog afkomstig zijn van allesbranders en afvalverbranding. Ter gelegenheid van het Europese voorzitterschap organiseerde het Vlaamse Gewest een internationaal seminarie over de dioxineproblematiek

1.3.2. Mestbeleid

– *Kwetsbare zones*

Het meetnet oppervlaktewaterkwaliteit van de Vlaamse Milieumaatschappij werd uitgebreid met 260 meetpunten. Deze nieuwe meetpunten zijn zodanig gekozen dat met zekerheid kan worden gesteld dat de vastgestelde nitraatverontreiniging van landbouwactiviteiten afkomstig is. Een gelijkaardig meetnet voor grondwater is uitgewerkt.

Rond deze meetresultaten wordt uitvoerige communicatie met en sensibilisering van de sector opgebouwd. De resultaten hiervan zijn bepalend voor de aanduiding van bijkomende kwetsbare zones die in het najaar 2001 zal en moet gebeuren, zoniet dreigt het Vlaamse gewest voor het Europees hof van Justitie te worden gedaagd. Ondertussen blijkt uit het MAP-meetpuntennet dat er in de voorbije meetperiode een merkbare verbetering is opgetreden inzake de kwaliteit van de oppervlaktewaters wat de nitraatbelasting betreft.

– *Beheersovereenkomsten*

Zowel voor de kwetsbare zones water als de percelen in kwetsbare zones natuur zijn vanaf 2001 beheersovereenkomsten met vergoedingen mogelijk.

In totaal zijn met betrekking tot het jaar 2001 voor 20.241 ha beheersovereenkomsten water afgesloten. Voor 2002 is dit aantal gestegen tot 34.570 ha. Ondertussen werden ook de vergoedingen voor de beheersovereenkomsten voor het eerst uitbetaald. In 2001 werden beheersovereenkomsten natuur afgesloten voor 1.442,740 ha. Voor 2002 stijgt dit met 278,180 ha.

Om de piek in de vastleggingen van de vijfjarige beheersovereenkomsten op te vangen werd bij de

begrotingscontrole 2001 het vastleggingskrediet eenmalig met 1.260 miljoen frank verhoogd.

– *Mestverwerking*

De procedure voor het verkrijgen van een milieuvergunning voor kleinschalige mestverwerkings- en mestbewerkingsinstallaties die horen bij een stal wordt grondig vereenvoudigd. Het gaat hierbij om installaties waarin alleen de mest afkomstig van de veeteeltinrichting zelf wordt bewerkt en/of verwerkt. Voortaan volstaat voor deze inrichtingen de 'mededeling kleine verandering' om een milieuvergunning te bekomen gekoppeld aan een stal.

Deze vereenvoudiging wordt kortelings voorgelegd aan de Vlaamse regering.

Indien de bewerking of verwerking gepaard gaat met de lozing van effluent dan is er wel een lozingsvergunning nodig. Voor grote mestverwerkingsinstallaties blijft de vergunningplicht van kracht.

– *Ammoniakreductie*

Wat de ammoniakreductie betreft, verwijst de minister naar de recente interpellaties over dit onderwerp. *Hand.* VI. Parl. 2001-2002, C45).

Het "Protocol van het Verdrag van Grensoverschrijdende Luchtverontreiniging ter bestrijding van Verzuring, Eutrofiëring en Ozon in de omgevingslucht" legt belangrijke emissiereducties voor de pollutanten SO₂, Nox, NH₃ en VOS op. Dit protocol werd op 4 februari 2000 door België ondertekend.

In het Milieubeleidsplan 1997-2001 is de doelstelling opgenomen om de ammoniakemissies tegen 2002 met 40 procent te reduceren ten aanzien van 1990.

Als Vlaanderen de ammoniakdoelstellingen wil realiseren, zijn maatregelen noodzakelijk. De maatregelen bij bemesting (emissiearme toediening van dierlijke mest) werden reeds genomen in MAP2bis. Momenteel worden maatregelen voorbereid om ook de ammoniakreductie te realiseren op stalniveau. Via de aanpassing van Vlarem II zullen de huidige niet-milieurelevante bepalingen in de verbods- en afstandsregels -met name 'gesloten varkenshouderij'- in Vlarem vervangen worden door verbods- en afstandsregels die gebaseerd zijn op een milieutechnische benadering.

De minister zegt dat bij de uitwerking van de maatregelen rekening zal worden gehouden met de motie die op 21 november 2001 door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd over de aanpassing van Vlarem met betrekking tot afstandsregels voor veeteeltinrichtingen in de nabijheid van bos- en natuurgebieden en natuurreservaten en over de ammoniak-emissiemaatregelen (*Parl. St.* VI. Parl. 2001-2002, 928/3).

– *Toekomstvisie*

Conform MAP2bis zal een evaluatie van het mestactieplan plaatsvinden in de eerste helft van 2002. Hierbij zal in de eerste plaats gekeken worden naar het milieueffect van MAP2, maar daarnaast zal ook de leefbaarheid van de diverse bedrijfstypes onderzocht worden in het kader van het mestbeleid. Tegelijk dringt de minister aan op een daadwerkelijk optreden tegen producenten die zonder vergunning of meer dan hun vergunning produceren en tegen illegale mestlozingen en -dumping.

I.3.3. Afvalbeleid

– *Afvalvoorkoming*

Het voorkomen van afvalstoffen blijft een belangrijk aandachtspunt in het vernieuwd milieubeleid. De activiteiten hebben betrekking op de preventie van zowel bedrijfsafvalstoffen als huishoudelijke afvalstoffen.

De nadruk ligt onder meer op het doelgroepengericht werken : afvalpreventie op school, in de overheid, in bedrijven, bij en door gezinnen, via eindverkopers. Indicatoren worden ontwikkeld om het resultaat van dit voorkomingsbeleid te kunnen meten en rapporteren.

Bij het uitwerken van een beleidskader ligt de nadruk op afvalpreventie bij evenementen, het bijsturen van bepaalde instrumenten (terugnameplicht, aanvaardingsplicht en fiscale instrumenten) om de effectiviteit te verhogen op gebied van afvalpreventie en een optimalisatie van de instrumentenmix.

– *Subsidiebesluit*

De Vlaamse regering keurt binnenkort een nieuw subsidiebesluit goed dat investeringen van gemeenten, intercommunales en provincies in de afvalsector ondersteunt. Vooral investeringen ten behoeve

van de preventie van afvalstoffen worden ondersteund, zoals de aankoop van sensibiliseringsmateriaal en van herbruikbare bekertjes, spoelinstallaties, herbruikbare luiers enzovoort.

De minister laat hierbij opmerken dat de Raad van State heeft geoordeeld dat voor het subsidiebesluit een onvoldoende decretale basis bestaat. Daarom wordt een amendement van de Vlaamse Regering bij de uitgavenbegroting voorbereid.

– *Fost-Plus*

Binnen de Interregionale Verpakkingscommissie is beslist om meer diversificatie aan te brengen in het beleid inzake de voorkoming en het beheer van verpakkingsafval. Dit omdat het uniforme systeem van Fost-Plus als niet optimaal wordt beschouwd. Gemeenten die vooral een preventiebeleid willen voeren en bijvoorbeeld minder frequent PMD-afval wensen in te zamelen, de retributie voor PMD-afval wensen te verhogen, de PMD-zak wensen open te stellen voor alle verpakkingen, zich voor de PMD-inzameling wensen te beperken tot het containerpark, zullen hiervoor niet langer bestraft worden. 2002 wordt het jaar waarin deze systemen zullen moeten bewijzen dat ze er in slagen om niet meer en liefst nog minder verpakkingen in het restafval te hebben dan in het FOST Plus-systeem.

– *Retour is terug*

Het gebruik van herbruikbare drankverpakkingen zal worden gestimuleerd. In september 2001 werd in Zonhoven de start gegeven aan het "retour is terug"-project waarbij er op gemeentelijk niveau een bonussysteem wordt opgezet voor mensen die dranken in herbruikbare verpakkingen aanschaffen. Het project wordt mee ondersteund door OVAM, is opgezet door de intercommunale Regionale Milieuzorg en kan hopelijk snel navolging krijgen in andere gemeenten.

Anderzijds wordt onderzocht hoe de gebruikers kunnen worden aangezet om hun lege wegwerpverpakkingen terug te brengen naar een inzamel-punt in plaats van ze weg te gooien. Het invoeren van een statiegeldsysteem voor bepaalde verpakkingen is een mogelijke piste.

– *Uitvoeringsplannen*

In 2001 werd een uitvoeringsplan afgerond voor de verwerking en afzet van slib (met uitzondering van bagger- en ruimspecie). Volgende plannen worden voorbereid in 2002 : het uitvoeringsplan Huis-

houdelijke Afvalstoffen 2003 –2007 (ontwerp in het voorjaar 2002), het plan hoogcalorisch afval, het plan scheepvaartafvalstoffen, het plan bagger- en ruimspecie en het plan bouw- en sloofafval

In al deze plannen ligt de nadruk op voorkoming en/of hergebruik van de afvalstroom. Telkens wordt nagegaan wat de beste beschikbare techniek (BBT) is voor de verwerking van dat deel van de afvalstroom dat niet kan worden hergebruikt of gerecycled.

– *Terugname- en aanvaardingsplicht*

De uitvoering van een aantal milieubeleidovereenkomsten in het kader van de aanvaardingsplicht werd geëvalueerd. Aan de hand van deze evaluaties zullen de milieubeleidovereenkomsten worden bijgestuurd en zal er meer aandacht gaan naar preventieve maatregelen.

Naast de al afgesloten MBO's voor voertuigwrakken en elektrische en elektronische apparatuur, worden tegen 2001 de MBO's voor papierafval (dagbladen, magazines, gratis regionale pers, reclamemedrukwerk), oude en vervallen geneesmiddelen en afvalbanden geëvalueerd. Bij de herziening zal rekening worden gehouden met de resoluties van het Vlaams Parlement.

Ook tegen eind 2001 moet er een tekst klaar zijn voor de MBO's voor batterijen, accu's en afvalolie. In 2002 worden de MBO's voor dierlijke en plantaardige afvalvetten en -oliën, afvalfotochemicaliën, afvallandbouwfolies en afvalmatrassen afgewerkt. Voor 2003 worden MBO's inzake houtafval en tapijten voorzien.

Om dit in goede juridische banen te leiden wordt er gewerkt aan een actualisatie van Vlarea, het uitvoeringsbesluit bij het afvalstoffendecreet. Deze actualisatie voorziet ook in een beter gecontroleerd beleid inzake het gebruik van afvalstoffen als secundaire grondstoffen en een betere registratie van de afvalstromen.

– *Eindverwerking optimaliseren*

De doelstelling blijft ervoor te zorgen dat het rechtstreeks storten volledig kan worden vermeden en er een optimale voorbewerking en verwerking van een minimale restfractie komt (met minimale emissies en optimalisatie van de energieopbrengst).

Het is belangrijk afvalstromen te meten en te situeren. De stromen bedrijfsafvalstoffen zijn nog on-

voldoende gekend. Daarom werden de verschillende gegevensbronnen naast de melding (heffingen, in- en uitvoer, enquêtes bij ophalers en verwerkers) in een proefproject geëvalueerd. Op basis van deze resultaten wordt de gegevensverzameling en -verwerking verbeterd en meer beleidsgericht gemaakt.

De afvalstromen van en naar de andere gewesten blijven ondoorzichtig. Het overleg met Brussel en Wallonië wordt nog geïntensifieerd.

Er wordt verder onderzoek verricht naar de beste technieken en beste scenario's

Door de VITO werden een aantal behandelings-technieken voor het restafval en het categorie II bedrijfsafval geëvalueerd op basis van verschillende criteria (milieubelasting, energierecuperatie, kostprijs, proceskenmerken). Bij uitbreiding van verwerkingscapaciteit is het zinvol om een tweede weg te kiezen : scheiden – vergisten met thermische valorisatie van de RDF in een wervelbedoven.

Er zijn momenteel diverse initiatieven voor bijkomende verwerkingscapaciteit. Ook voor de diverse stromen hoogcalorisch afval voert het VITO een studie uit waarbij verwerking- en valorisatiescenario's vergeleken worden.

Ondertussen is een vergunning afgeleverd voor de eerste scheiding-vergistinginstallatie voor afvalstoffen in Vlaanderen. De installatie zorgt voor extra recuperatie van materialen en energie uit het restafval. Het betreft het project van een aantal gemeenten (onder meer de stad Antwerpen), enkele afvalintercommunales, Indaver en de provincie Antwerpen op de Hooze Maey. Andere installaties zullen volgen waardoor het storten in Vlaanderen verder zal worden afgebouwd.

1.3.4. Bodemsanering

– Decreet en uitvoeringsbesluit

Een ontwerp voor een nieuw Vlaarbo (Vlaams reglement bodemsanering) werd op 19 oktober 2001 goedgekeurd door de Vlaamse regering.

Aan de commissie leefmilieu werd een discussienota bezorgd met voorstellen om een aantal knelpunten in het bodemsaneringdecreet aan te passen. Op basis van de bespreking wordt tegen medio 2002 een ontwerp van decreetwijziging uitgewerkt.

– Brownfields en woonzones

Het bodemsaneringdecreet werd reeds gewijzigd zodat sites voor brownfields als gehele saneringsprojecten kunnen worden aangepakt.

Een GIS-systeem voor inventarisatie werd geïmplementeerd in 2001 en zal nog verder worden geoptimaliseerd.

De proefprojecten brownfield zijn in voorbereiding, de werkwijze voor de proefprojecten is opgesteld en in praktijk gebracht. Acht projecten werden weerhouden. Ondertussen wordt er gewerkt aan de structurele aanpak via de oprichting van een steunpunt voor brownfieldontwikkeling. Dit steunpunt zal via PPS-constructies brownfieldprojecten helpen realiseren.

Er wordt een draaiboek 'geïntegreerde aanpak woonzones' voorbereid. Hierbij zal overleg gepleegd worden met alle relevante actoren en zullen eveneens de bevindingen inzake een proefproject woonzones worden verwerkt. Een eerste proefproject is in voorbereiding.

– Ambtshalve sanering

Medio 2000 werd een selectie gemaakt van dossiers waarin de saneringsplichtige reeds geruime tijd geen actie onderneemt tot uitvoering van zijn verplichtingen. Op basis van deze gegevens werden 3.300 dossiers geselecteerd.

De uitwerking en implementatie van de geautomatiseerde procedure voor aanwijzing van historisch verontreinigde gronden waar bodemsanering moet plaatsvinden, is voltooid en in 400 dossiers werden de gronden aangewezen via deze nieuwe procedure.

Reeds in 120 dossiers werd gewezen op de verplichting tot uitvoering van bodemsanering (aanmaningen verstuurd). Bij niet of onvolledig optreden wordt overgegaan tot een ingebrekestelling. Dit gebeurde reeds in 20 dossiers. In de gevallen waar de saneringsplichtige ook aan de ingebrekestelling geen gevolg geeft, wordt het ambtshalve optreden voorbereid.

Met de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten wordt een budget van ongeveer 300 miljoen frank vrijgemaakt, waarop gemeenten kunnen inschrijven om

versneld over te gaan tot het opruimen van kleine hoeveelheden achtergelaten gevaarlijke afvalstoffen. De gemeente kan eveneens een beroep doen op een erkend bodemsaneringdeskundige in het kader van het bodemsaneringdecreet.

– *Financiering*

Doelstelling is om faillissementen, ambtshalve optreden van de overheid en de juridische procedures tot een minimum te beperken. Op basis van een behoefteraming werd een keuze van de prioriteit verder uit te werken financieringsalternatieven gemaakt. In het kader van de discussie over de aanpassing van het bodemsaneringdecreet in het parlement zal ook een luik financiering worden voorgelegd.

Momenteel wordt gewerkt via creatie van sectorale fondsen. Een fonds voor benzinestations is in oprichting en een fonds voor particuliere stookolietanks wordt momenteel voorbereid. De minister laat hierbij opmerken dat met de federale overheid een discussie loopt over de rol van deze overheid bij de creatie van fondsen met milieudoelstellingen.

1.3.5. *Integraal waterbeleid*

– *Vertaling Europese kaderrichtlijn*

Op 22 december 2000 werd de Europese Kaderrichtlijn Water van kracht. Deze kaderrichtlijn heeft verregaande gevolgen voor het waterbeleid in de lidstaten, en voor elk bestuursniveau dat bevoegdheden heeft inzake waterbeleid.

De nieuwe visie op het waterbeleid wordt momenteel verankerd in het voorontwerp van "basisdecreet integraal waterbeleid" en dit in samenwerking met de minister bevoegd voor de bevaarbare waterlopen. Het voorontwerp omvat bepalingen die de omzetting van de kaderrichtlijn water tegen 22 december 2003 moeten mogelijk maken.

Een eerste werkversie werd afgetoetst in een forum met vertegenwoordigers van de waterbeheerders en van belangrijke maatschappelijke sectoren. Er bestaat verregaande consensus over het belang van het waterbeheer op deelbekkenniveau. Weliswaar moet de rol van de provincies en de gemeenten en de toekomst van de polders en wateringen daaromtrent nog verduidelijkt worden. Van zodra de laatste knelpunten zijn uitgeklaard kan dit voorontwerp van decreet goedgekeurd worden

door de regering en zal het, na het doorlopen van de adviesprocedure, worden ingediend bij het parlement.

– *Uitbouw van de bekkenwerking*

Anticiperend op de goedkeuring van het basisdecreet integraal waterbeleid, wordt de bekkenwerking verder uitgebouwd. In elk bekken wordt een bekkenteam samengesteld met de betrokken administraties en bestuursniveaus. Deze teams staan onder meer in voor het gebiedsgericht verzamelen en ontwikkelen van de kennis, noodzakelijk voor het opmaken van stroomgebiedbeheersplannen en bekkenbeheersplannen, en de rapportering hierover aan Europa.

Hiertoe werden in de begroting 2002 middelen voorzien voor de werving van 11 bijkomende geologen/hydrologen.

In het nieuwe milieuconvenant met de gemeenten en de provincies worden deze aangemoedigd om per deelbekken een gezamenlijke visienota op te maken over het lokale geïntegreerd waterbeleid en -beheer. Deze nota moet aangeven op welke wijze afgestemde maatregelen zullen genomen worden op vlak van waterkwantiteit, waterkwaliteit en natuurlijkheid van de watersystemen.

In een hoger ambitieniveau kan een volwaardig "duurzaam lokaal waterplan" (DuLo-waterplan) worden opgemaakt.

– *Gescheiden rioolstelsels*

De commissie leefmilieu besprak recent het ontwerp van decreet dat de volledige subsidiëring van de aanleg van gescheiden rioolstelsels mogelijk moet maken (*Parl. St.* VI. Parl. 2001-2002, 849/1). In het aangepaste Rio-besluit wordt de procedure voor het aanvragen en toekennen van subsidies vereenvoudigd. Bij het vaststellen van het jaarlijkse subsidieprogramma zal zoveel mogelijk voorrang gegeven worden aan projecten waarin maximale scheiding wordt nagestreefd.

Het afgelopen jaar werd met succes een belangrijke inspanning geleverd om de achterstand inzake de uitbetaling van toegekende subsidies weg te werken. Het huidig bereikte evenwicht tussen vastlegging van projecten en uitbetaling ervan wordt behouden.

– *Duidelijkheid inzake KWZI's en IBA's in het buitengebied*

Aquafin kreeg de opdracht een methode op punt te stellen voor een zonering waarbij gestreefd wordt naar de beste ecologische resultaten tegen de beste prijs. De gemeenten hebben op basis van dit voorstel de mogelijkheid een 'fijnregeling' door te voeren en de zones voor te stellen in de visienota, die ze in het kader van het milieuconvenant per deelbekken opmaken.

De gemeentelijke bevoegdheid voor de aanleg, de verbetering en de exploitatie van kleinschalige waterzuivering, alsook de subsidiëring ervan, zal worden uitgebreid. Daarom zal aan het Rio-decreet, dat 100 percent subsidiëring van gescheiden rioolstelsels toelaat, het initiatiefrecht voor gemeenten worden gekoppeld om een KWZI tot 2000 inwonequivalenten te bouwen, te verbeteren en te exploiteren. Ook daarvoor zal subsidiëring worden voorzien.

In Mosselgoren (Geel) werd een pilootproject afgewerkt waar, op privaat domein, regen- en afvalwater maximaal werden gescheiden, afzonderlijk gecollecteerd en naar een KWZI gebracht.

– *Doorbraak in de optimalisatie van de RWZI's*

De efficiëntie van de RWZI's is grotendeels afhankelijk van de kwaliteit van het aangevoerde afvalwater. Industrieel afvalwater is vaak niet geschikt voor een RWZI. Het beleid inzake de behandeling van bedrijfsafvalwater werd toegelicht en besproken tijdens provinciale infonamiddagen. Dit heeft geresulteerd in een aantal aanbevelingen.

Via een omzendbrief en een bijhorende handleiding zullen de administraties en bedrijven kennis kunnen nemen van de krachtlijnen van dit beleid.

De beleidsnota stelt dat grote bedrijven aangesloten kunnen blijven of worden op een RWZI als dit de werking van de RWZI niet bemoeilijkt. In samenspraak met de P(rioritaire)-bedrijven zal systematisch onderzocht worden op welke wijze en met inachtneming van welke overgangstermijnen een gewenste wijziging van de vergunningsvoorwaarden kan doorgevoerd worden. Eventueel kan een bedrijf een overeenkomst sluiten met Aquafin, voor het uitbreiden van de zuiveringscapaciteit van een RWZI, voor de aanleg van een toevoerleiding naar de RWZI of voor de aanleg van een effluentleiding van de eigen industriële waterzuiveringsinstallatie naar een oppervlaktewater. De bedoeling

blijft volgens de minister evenwel om de P-bedrijven maximaal af te koppelen.

– *Meer 'ruimte voor water'*

In Merksem wordt het afgesproken curatief programma uitgevoerd. Het ruimen van de Schijn werd reeds voor een deel uitgevoerd, en ook de bijkomende pompcapaciteit is gerealiseerd. Een tweede mobiele pomp van het Vlaams gewest zal permanent op het meest noodzakelijke punt gestationeerd worden, met de mogelijkheid om elders te worden ingezet in geval van nood. Verder wordt het mathematisch model van de Benedenschijn afgewerkt, en zal gestreefd worden naar het ontwikkelen van een door het model gestuurd waterbeheer. Gedurende 4 jaar wordt er specifiek voor de aanpak van de Schijn een jaarlijks bedrag van 150 miljoen frank voorzien.

Het principe 'ruimte voor water' krijgt in concrete dossiers of bij het opmaken van de bekkenbeheersplannen en deelbekkenbeheersplannen de nodige aandacht. Op de begroting 2002 zullen extra middelen worden voorzien voor de inrichting van overstromingsgevoelige gebieden.

– *Betere inpassing van Polders en Wateringen*

Het nieuwe subsidiebesluit voor polders en wateringen werd principieel door de regering goedgekeurd. Via dat subsidiebesluit worden de polders en wateringen aangezet planmatig te werk te gaan (waterhuishoudingsplan). Ook kunnen zij voor bepaalde werken, die kaderen in de vernieuwde doelstellingen van het waterbeleid, meer subsidies ontvangen: wachtbekkens, zandvangen, natuurvriendelijke oevers en vispassages, brongerichte acties om erosie en afspoeling tegen te gaan.

– *Het natuurlijk functioneren van de waterlopen wordt versterkt*

Bij het opmaken van bekkenbeheersplannen en plannen op deelbekkenniveau, wordt de mogelijkheid voorzien om oeverzones af te bakenen die het natuurlijk functioneren van waterlopen kunnen verhogen. Zij hebben tevens een positief effect op de sediment- en nutriënthuishouding van de waterloop.

Via een aantal proefprojecten wordt onderzocht welke mogelijkheden of knelpunten bestaan om oeverstroken aan te leggen. De mogelijkheid tot het verwerven van dergelijke oeverzones door de beherende overheid zal wettelijk voorzien worden.

In het ontwerp basisdecreet Integraal Waterbeheer wordt een bepaling voorzien waardoor het mogelijk wordt om tot de onteigening van een strook grond langsheen een waterloop over te gaan ten einde deze strook als oeverzone of bufferstrook in te richten en te beheren. Ook worden de juridische knelpunten weggewerkt in verband met het statuut van de waterloop en van oeverzones en bufferstroken, de erfdiensbaarheden voor onderhoud van waterlopen, en de beperkingen voor het gebruik van meststoffen en pesticiden langsheen de waterloop.

– *Erosiebesluit en drinkwaterdecreet in de steigers*

Het besluit voor de subsidiëring van maatregelen die erosie moeten bestrijden werd door de regering goedgekeurd en ligt reeds sinds enkele maanden voor advies bij de Raad van State. De gemeenten kunnen hierdoor weldra projecten indienen waarbij ze aan de bron maatregelen nemen om de afspoeling van de bodem naar de waterlopen tegen te gaan. Dit moet naast de bescherming van de bodems zelf ook resulteren in minder onderhoud van de waterloop. Op de begroting 2002 is hiervoor 75 miljoen frank beschikbaar.

Tevens werd in een begrotingsruiter voorzien om het niet-aangewende gedeelte van het vastleggingskrediet van 2001 over te dragen naar 2002.

Het decreet betreffende water bestemd voor menselijke aanwending (het 'drinkwaterdecreet') is principieel goedgekeurd en ligt voor advies bij de Raad van State. Door dit decreet en het bijbehorend uitvoeringsbesluit wordt de Europese richtlijn "betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water" omgezet in Vlaamse wetgeving. Ook zijn bepalingen ingevoegd inzake de beheers- en beleidsinstrumenten voor de drinkwatersector, alsook de nodige sancties. De gratis levering van een hoeveelheid drinkwater per persoon wordt in dit decreet overgenomen.

Voor de waterbehoeften van de industrie wordt gezocht naar oplossingen voor de overexploitatie van de kostbare grondwatervoorraden.

– *Ecologische sanering waterbodems*

In 2001 worden de ecologische saneringsprojecten in de pilootgebieden Kluizen en Avrijevaart afgerond. Tezelfdertijd wordt het waterbodemsaneringsbeleid verder versterkt :

- de Triade-methodologie, die reeds in de Europese context werd aanvaard, wordt geëvalueerd. Het eindrapport wordt eind 2001 verwacht ;
- waterbodemkwaliteitsgegevens worden gegeneerd aan de hand van het operationele waterbodemmeetnet en beschikbaar gesteld via internet ;
- in de waterbodemdatabank zullen alle gegevens van het routinematige meetnet opgenomen worden evenals alle beschikbare gegevens die door andere waterloopbeheerders ingebracht worden.

Verschillende grote saneringen worden verder voorbereid. Het gaat om het Schulensmeer, de Handzamevaart-Zarrenbeek in Diksmuide, Vrouwvliet (fase II) in Mechelen en het Vliet (pompvijvers) in Puurs.

1.3.6. Milieu en gezondheid

– *Steunpunt Milieu en Gezondheid*

Een belangrijke aanbeveling uit de motie die op 4 juli 2001 in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement werd goedgekeurd, namelijk de uitbouw van het Steunpunt Milieu en Gezondheid, is vanaf 1 oktober 2001 een feit. De taken van dit wetenschappelijk steunpunt bestaan uit beleidsvoorbereidend en toegepast onderzoek en het opzetten en uitvoeren van een biomonitoringprogramma. Dit steunpunt wordt aangestuurd door een projectgroep Milieu en Gezondheid.

De twee hoofdtaken voor het steunpunt in het komende jaar zijn het integreren van alle bestaande gezondheidsdatabanken en het verder uitvoeren van de biomonitoring. Specifieke projecten zullen worden opgestart voor bepaalde gebieden met een concentratie aan activiteiten, zoals de Gentse kanaalzone, de Antwerpse stedelijke agglomeratie, en andere gebieden met een zware milieudruk zoals de regio rond Olen.

Verder is er nood aan bijsturing van de bestaande en ontwikkeling van nieuwe gezondheidsnormen (federaal) en milieukwaliteitsnormen (Vlaams). In 2002 zal een evaluatie gebeuren van de bestaande milieukwaliteitsnormen om deze volledig af te stemmen op de bescherming van de meest kwetsbare groepen in de samenleving.

Voor de opstart en de werking van het project Milieu en Gezondheid werd op de begroting 2002 50 miljoen frank vrijgemaakt.

– *Reductieprogramma's gevaarlijke stoffen*

Een ontwerp-reductieprogramma bestrijdingsmiddelen is klaar. De doelgroepen hadden inspraak bij het uitwerken van de opties en eigenlijke scenario's. De implementatie kan nu beginnen. Er wordt binnenkort een protocol afgesloten met de federatie Phytophar om de overdracht van gegevens over verkoop en gebruik te verbeteren en zo de doelstelling beter te kunnen bewaken. Dit kan de start betekenen voor bijkomende samenwerkingsafspraken met de sector.

De minister verwijst in dit verband ook naar het recent in de commissie goedgekeurde voorstel van decreet over de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten (*Parl.St.* VI. Parl. 2000-2001, 611/1).

In de gemeentelijke en provinciale milieuconvenant komt extra steun voor nieuwe reductieprogramma's door lokale besturen. De Vlaamse overheid zal gebruiksvriendelijke informatie en opleidingscursussen aanbieden om deze reducties te realiseren.

Door een nauwer overleg met de bevoegde federale diensten tracht het Vlaamse Gewest meer te wegen op het federaal productbeleid.

Voor zware metalen wordt een beleidsnota voorzien voor het voorjaar 2002. De voorbereidende studie geeft aan dat meer aandacht nodig is voor de diffuse bronnen van verontreiniging. De ontwerp-reductieprogramma's PAK's en dioxines worden verder afgewerkt tegen eind 2001.

– *Europees voorzitterschap*

België stelde bij de aanvang van het voorzitterschap een aantal prioritaire thema's voorop, met als rode draad de bevordering van duurzame consumptie- en productiepatronen. Prioritaire Europese milieudossiers zijn de Europese aanpak voor de klimaatsverandering, het raamwerk voor het verantwoord gebruik van chemische stoffen en pesticiden, de regeling voor de preventie en het duurzaam beheer van afvalstoffen, EU-wetgeving omtrent genetisch gemodificeerde organismen, en de regeling voor de deelname van het publiek aan het opstellen van plannen en programma's inzake milieubeleid. Ook de verdere uitwerking van de strategie voor duurzame ontwikkeling krijgt nauwgezet aandacht.

Het Vlaams Gewest sluit zich aan bij deze prioriteiten en kleurt ze in met een aantal eigen accen-

ten, waarbij de band tussen milieu en gezondheid veel aandacht krijgt. Inzake dioxines en PCB's wordt een symposium georganiseerd.

1.3.7. *Hinder*

– *Vermindering van de milieuhinder*

Een grootschalig onderzoek naar geluid-, geur en lichthinder bij ruim 3000 Vlaamse burgers wordt dit jaar afgerond. Hieruit blijkt dat 30 procent van de Vlamingen gehinderd zijn door geluid, 19 procent door geur en 5 procent door licht. De voornaamste hinderbronnen zijn verkeer, gevolgd door industrie en landbouw. Dit project heeft geleid tot de formulering van beleidsprioriteiten voor de toekomst en tot voorstellen voor concrete acties.

Er wordt werk gemaakt van het inventariseren van hinderbronnen en vervolgens het saneren van hinderlijke situaties. Om te anticiperen op nieuwe hinderbronnen, wordt het behoud van een goede milieukwaliteit gestimuleerd (bijvoorbeeld afbakening van stiltegebieden) en wordt, waar dit nog niet bestaat, een gebiedsgericht en sectoraal stelsel van milieunormen uitgewerkt (bijvoorbeeld geurhinder). In het vergunningenbeleid wordt expliciet rekening gehouden met de hinderproblematiek onder meer via het opleggen van bijzondere voorwaarden.

Voor de bestrijding van geurhinder werd een belangrijke vooruitgang geboekt met het opstellen van een blauwdruk voor het bepalen van geurnormen voor industriële en agrarische sectoren. Op basis hiervan zullen in 2002 voor een aantal pilootsectoren nuleffect-niveaus worden bepaald, die vervolgens een vertaling krijgen in geurnormen. Er wordt volop gewerkt aan de verplichte opstelling van een geurbestrijdingsplan voor alle inrichtingen die geurhinder veroorzaken.

– *Stiltegebieden*

De afbakening en erkenning van gebieden met een 'natuurlijke' geluidskwaliteit vormt de basis voor een bescherming van de stilte. De Vlaamse overheid heeft wetenschappelijk bestudeerd welke gebieden voor afbakening in aanmerking komen en werkte een uniform embleem uit. In het gebied Dender-Mark wordt een eerste proefproject gestart. De betrokken provincies en gemeentebesturen ondertekenden er een samenwerkingsprotocol met het Vlaams gewest.

Er werd bewust gekozen bewust voor een aanpak gebaseerd op een gezamenlijke erkenning van de

waarde van het stiltegebied. Ook de uitwerking van concrete maatregelen gebeurt in nauw overleg binnen een permanente werkgroep en met respect voor de wederzijdse autonomie.

Via de nieuwe gemeentelijke en provinciale milieuconvenant zullen nieuwe stiltegebieden worden gestimuleerd.

1.3.8. Natuurbeleid

– Optimaliseren van het aankoopbeleid

Het regeerakkoord voorziet de verwerving van 15.000 hectare bos-, duin- en natuurgebied tijdens deze legislatuur en geeft aan dat hiertoe een inhaalbeweging noodzakelijk is. Om het aankoopbeleid te versnellen werd op 30 juni 2000 door de regering een nota betreffende het 'Aankoopbeleid van natuur- en bosgebieden : krachtlijnen met betrekking tot de realisatie van bosuitbreiding' goedgekeurd.

Volgende maatregelen en initiatieven worden genomen :

- om op een doeltreffende en vlotte wijze de beschikbare middelen aan te wenden voor de realisatie van de projecten werden bijkomende afspraken gemaakt betreffende de bevoegdheid van de Comités tot aankoop van onroerende goederen en van de kantoren der Domeinen van de Staat. Dit resulteerde in een overeenkomst tussen de afdeling Bos en Groen en afdeling Natuur enerzijds en de Dienst der Domeinen van het federaal ministerie van Financiën anderzijds. De definitieve ondertekening en start van uitvoering wordt op korte termijn gepland ;
- de realisatie van bepaalde specifieke, gebiedsgerichte projecten hangt in zeer grote mate af van de volledige verwerving van terreinen binnen een vastgelegde perimeter. Dit is het geval voor sommige bebossingprojecten en voor overstroombare gebieden in het kader van integraal waterbeheer.

Daarom wordt voorgesteld om voor de meest prioritaire projecten een wederbelegging te voorzien. Een lijst van gebiedsgerichte projecten waarvoor deze werkwijze noodzakelijk is, werd uitgewerkt.

– Eerste stadsbossen

Naar aanleiding van de studie over een stadsbos en regionaal bos in de regio Gent werd de weten-

schappelijke methodiek voor het uitvoeren van lokalisatiestudies verder op punt gesteld. Het toepassen van deze methodiek heeft het grote voordeel dat op een pragmatische maar objectieve manier tot geschikte en haalbare locaties voor bebossingprojecten wordt gekomen. De zorg voor participatie, draagvlakvorming en een actief doelgroepenbeleid zijn bij de projecten essentiële constanten. Bij de uitwerking en realisatie van bosuitbreidinginitiatieven wordt bovendien steeds gestreefd naar relevante partnerschappen met lokale besturen of betrokken overheidsinstanties.

In 2001 werden nieuwe studies opgestart in Roeselare, Waregem-Wielsbeke, Tielt, het Waasland en Antwerpen.

– Afbakening in het landelijk gebied

Op basis van de Prioriteitenkaart Bos en Natuur werden 135.000 ha gebieden met een hoofdfunctie natuur geselecteerd. Een natuurkenmerkenkaart werd uitgewerkt die reeds voor een deel van het Vlaamse gewest de relevante gegevens in verband met natuurbehoud verzamelt.

Een Gewenste Agrarische Structuur met 768.000 ha met functie landbouw werd uitgewerkt. Een Landbouwtyperingskaart maakt een verdere differentiëring mogelijk.

Op basis van deze kaarten werden 'consensusgebieden' afgebakend. Dit zijn gebieden uit de prioriteitenkaart bos en natuur die niet overlappen met de gewenste agrarische structuur en na een breed ambtelijk overleg werden behouden. Een eerste reeks voorstellen werden voorbereid voor de aanduiding in een eerste fase van ongeveer 80.000 ha VEN (Vlaamse Ecologisch Netwerk) binnen de consensusgebieden en via de procedure van het decreet natuurbehoud. Dit werd voorbereid in overleg met alle betrokken administraties : AMINAL, VLM (Vlaamse Landmaatschappij), ALT (Administratie Land- en Tuinbouw), IN (Instituut voor Natuurbehoud) en IBW (Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer). De deelname vanwege de Afdeling Ruimtelijke Planning en Afdeling Monumenten en Landschappen van AROHM garandeert ook op dit vlak afstemming.

Via een reeks uitvoeringsbesluiten (beheersovereenkomsten, maatregelenbesluit voor VEN- en IVON-gebieden, uitvoeringsbesluiten op het bosdecreet) wordt aan de eigenaars en gebruikers duidelijkheid geboden over de maatregelen die van kracht worden in het VEN en die kunnen worden opgenomen in het natuurrichtplan. Het natuur-

richtplan is het centrale instrument om het gebiedsgerichte natuurbeleid in VEN, IVON en de speciale beschermingszones vorm te geven. In de VEN-afbakening eerste fase zal een openbaar onderzoek worden georganiseerd.

In de tweede fase zal de aanduiding van de Agrarische Structuur en de Natuurlijke Structuur (met inbegrip van de bosstructuur) worden afgerond. De 750.000 ha agrarisch gebied zal worden gerealiseerd. Er zullen 125.000 ha VEN (bijkomend nog 50.000 ha ten aanzien van de eerste fase) en 150.000 ha natuurverwevingsgebieden worden afgebakend.

De habitatafbakeningen werden herzien, uitgebreid met 30.000 hectare en na de goedkeuring door de Vlaamse regering aangemeld aan Europa. Hierdoor antwoordt het Vlaamse Gewest op een ingebrekestelling van de Europese Commissie die aanduidde dat Vlaanderen bij de oorspronkelijke afbakening in 1996 onvoldoende gebieden had afgebakend. Na een Europese evaluatieperiode en na aanwijzing door de Vlaamse regering zullen deze gebieden als speciale beschermingszone in het Natura 2000-netwerk opgenomen worden.

Het Instituut voor Natuurbehoud heeft de opdracht gekregen om naast de vogelrichtlijngebieden ook de Ramsargebieden te herzien en bereidt hierover een rapport voor.

– *Bosdecreet*

Via een set uitvoeringsbesluiten op het bosdecreet moet het bosbeheer in Vlaanderen verder in een duurzame richting evolueren. Op 16 februari 2001 keurde de Vlaamse regering reeds het besluit tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing definitief goed.

Op 1 juni 2001 keurde de Vlaamse regering drie ontwerpen van besluit principieel goed, die momenteel nog voor advies bij de Raad van State liggen. Het gaat om ontwerpen van besluit over de verkoop uit de hand van hout en andere bosproducten afkomstig uit de openbare bossen, de werkwijze en de voorwaarden inzake de openbare verkopen van hout afkomstig uit openbare bossen en de vorm van de kapvergunning voor houtkavels in openbare bossen en de wijze waarop deze worden afgeleverd

Vier voorontwerpen van besluiten hebben tot doel het duurzaam bosbeheer in het Vlaamse Gewest te ondersteunen en het toepassingsareaal in Vlaande-

ren sterk uit te breiden. Deze besluiten werden dusdanig opgesteld dat een integratie met of een afstemming op het natuurbeleid mogelijk is. Het gaat om :

- de vaststelling van de criteria duurzaam bosbeheer ;
- het vaststellen van de procedure en de inhoud van de bosbeheerplannen ;
- de erkenning en subsidiëring van bosgroepen ;
- subsidies ter ondersteuning van duurzaam bosbeheer.

Een voorontwerp houdende een erkenningsregeling voor bosexploatanten wordt voorbereid voor een principiële beslissing door de Vlaamse regering.

Twee uitvoeringsbesluiten worden voorbereid om bosuitbreiding te stimuleren bij de lokale besturen en bij privé-eigenaars. Ze betreffen subsidies aan openbare besturen voor verwerving van gronden ten behoeve van bosuitbreiding en bebossing van landbouwgronden.

1.3.9. Instrumenten van het milieubeleid

Wat de instrumenten van het milieubeleid betreft (milieubeleidsplan, milieubeleidswetenschappen, regelgeving, vergunningen) verwijst de minister kort naar de herziening van Vlarem.

De uitvoeringsbesluiten op het milieuvergunningendecreet (Vlarem I en II) zijn om verschillende redenen regelmatig aan herziening toe. Momenteel zijn er enkele grote procedures lopende tot herziening. Een eerste reeks bevat enkele dringende herzieningen, zoals de vertaling van enkele Europese richtlijnen (genetisch gemodificeerde organismen en de uitstoot van benzeen en koolstofmonoxyde). Ook het melding- en vergunningsplichtig maken van bepaalde GSM-masten is in dit pakket voorzien. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan een unaniem goedgekeurde resolutie van het Vlaams Parlement inzake de inplanting van GSM-masten.

Een tweede reeks wijzigingen beoogt een ruimere herziening van Vlarem I en II volgens bovenvermelde herzieningscriteria.

1.3.10. Lokaal milieubeleid

In de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de lokale overheden worden een aantal fundamentele

accentverschuivingen gerealiseerd die gericht zijn op duurzaamheid. Uitgangspunten van deze vernieuwde samenwerking zijn integratie, participatie, preventiebeleid en het stimuleren van een planmatige aanpak.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen drie ambitieniveaus en een achttal thematische clusters: water, natuurlijke entiteiten, afval en materiaalgebruik, hinder, doelgroepenbeleid, mobiliteit, energie en gebiedsgericht beleid. Intensief overleg tussen de bevoegde diensten, de koepelverenigingen van provincies (VVP), gemeenten (VVSG) en milieuorganisaties (VODO en BBL) is aan het ontwerp van de overeenkomst vooraf gegaan.

Vanaf begin 2002 zal de samenwerkingsovereenkomst operationeel zijn. Hoewel er een duidelijk stramien is opgemaakt en duurzaam milieubeleid als rode draad doorheen de hele samenwerkingsovereenkomst is verweven, laat deze structuur toe een 'overeenkomst op maat' af te sluiten. De gemeenten en provincies waren vragende partij om in functie van eigen behoeften en mogelijkheden hun ambitieniveau te kunnen bepalen en eigen klemtonen te leggen.

De beschikbare middelen voor de nieuwe milieuconvenanten worden verhoogd van 650 miljoen naar 900 miljoen frank. Teneinde de piek in de vastleggingen het eerste jaar (2002) op te vangen zal 680 miljoen frank reeds worden vastgelegd op het begrotingsjaar 2001.

Naast de extra middelen voor de nieuwe milieuconvenanten, wordt eveneens 20 miljoen frank voorzien voor de werving van 10 extra personeelsleden, die zullen instaan voor de ondersteuning en begeleiding van de lokale besturen, voor de uitwerking van een overeenkomst op maat, voor de administratieve opvolging van het nieuwe samenwerkingsakkoord en voor de evaluatie en controle ervan.

De minister vermeldt verder de oprichting van een steunpunt 'duurzaam beleid' en een betere structurele ondersteuning van de NGO's die zich bezighouden met milieu en duurzame ontwikkeling spelen.

1.3.11. Andere thema's

Wat de financiering van het milieubeleid betreft, het Milieu Management Informatiesysteem (MMIS) en de werking van de administraties en de VOI's verwijst de minister naar de beleidsbrief en de rondgedeelde tekst.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1. Minafonds en beleidskredieten

– Algemene tussenkomst van de heer Paul Wille

Wat het Mina-fonds betreft, beoordeelt de heer Paul Wille het positief dat rekening werd gehouden met de opmerkingen van het parlement. Er is een grotere uitsplitsing aan de uitgavenzijde, waardoor de transparantie is verhoogd. De werkings- en kapitaaldotaties aan OVAM, VMM en VLM-Mestbank zijn uit het fonds gelicht en overgeheveld naar de gewone leefmilieubegroting. De uitzuivering gaat gepaard met een aanzienlijke daling van de dotatie, waaruit niet mag worden afgeleid dat deze uitgaven niet meer gebeuren. Er is immers een overdracht van 3.648 miljoen frank naar de gewone leefmilieubegroting. Het globale beeld mag niet uit het oog worden verloren.

Na de stijging van de ontvangsten uit heffingen van vorig jaar, na drie opeenvolgende dalingen in de voorgaande jaren (3,3 percent in 1998, 2,8 percent in 1999 en 6 percent in 2000), valt er opnieuw een daling van de heffingsopbrengsten te noteren. De dotatie wordt niettemin met ongeveer 50 percent of 6.650 miljoen frank verminderd. Het is voor de heer Wille duidelijk dat er na een eindeloze rij dalingen van heffingen en stijgingen van de dotatie een andere beweging bezig is. Niettegenstaande de daling van de heffingen, doet er zich voor het eerste sinds zes jaar een drastische daling van de dotatie voor. Zonder de onrechtstreekse financiering uit de algemene middelen (wat betreft de kosten van de leefmilieuadministratie) brengt dit de verhouding heffingen versus algemene middelen op 13,164 miljard versus 6,5 miljard frank (67/33 percent). In 2001 was deze verhouding 13,475 versus 13,049 miljard frank (of 51/49). In 2000 12,965 miljard ten opzichte van 10,086 miljard frank (of 54/46). In 1999 bedroeg deze verhouding 13,548 miljard versus 7,756 miljard frank (of 64/36). In 1998 was dit 13,934 miljard en 6,606 miljard frank (68/32). In 1997 bedroeg deze verhouding 70% – 30%; in 1996 77% – 23%. De verhouding in het begrotingsontwerp 2002 komt bijna overeen met de verhouding van 1997.

De verschuiving van de dotatie naar de algemene middelen is dus abrupt omgekeerd. Deze hele evolutie is echter te relativeren omdat ze te wijten is aan het overhevelen van de werkingsdotaties aan OVAM, VMM en VLM naar de gewone begroting.

De heer Wille heeft nog een aantal opmerkingen bij specifieke tendenzen. De uitgaven tot onder-

steuning van de aanleg van gemeentelijke rioleringen wordt gevoelig verminderd tot 2 miljard frank (2001 : 3,9 miljard frank). Is dit te rijmen met de steeds stijgende vraag naar subsidiëring ? Daarenboven blijven met betrekking tot het bodemsaneringsdecreet de fondsen voor ambtshalve sanering bij OVAM in 2002 nog steeds achter : 726 miljoen frank GOK (ten opzichte van 1,420 miljard frank in 2001 en 1,380 miljard frank in 2000) en 1,230 miljard frank GVK. Er is dus een daling daar waar iedereen een drastische stijging had verwacht. Gezien de zeer hoge kost van de bodemsanering, kan men zich volgens de heer Wille afvragen of deze daling te wijten is aan het succes van het bodemsaneringsdecreet, dat de privé sector verantwoordelijk stelt, of aan het gebrek aan projecten van ambtshalve sanering en het achterlopen van de inventarisering. De heer Wille beoordeelt het positief dat inzake bodemsanering prioriteit wordt gegeven aan de sanering van brownfields en woonzones.

Er is wel een duidelijke stijging wat de kredieten voor het verhogen van de oppervlakte natuur- en bosgebied betreft. Na een daling van deze budgetten in 1999, was er in 2001 een stijging met 326 miljoen tot 1,303 miljard frank en nu in 2002 een stijging met 194 miljoen tot 1,5 miljard frank

De opvallendste post blijft het saldo van het Mina-fonds dat nu 21 miljard frank bedraagt. Wat is hiervan de oorzaak ?

De algemene conclusie van de heer Paul Wille is : gelet op het feit dat de inkomsten dalen met 12,4 percent, doet de regering haar best om de trend van de dalende inkomsten en stijgende uitgaven bij te benen. De daling van de uitgaven is enkel fictief door de overheveling naar de gewone leefmilieubegroting.

De heer Wille verwijst naar de resolutie van het Vlaams Parlement over de financiering van het milieubeleid waarin wordt gevraagd de heffingen constant te houden. De aanpassing van de grondwaterheffing zal worden besproken bij het hoofdstuk III Leefmilieu van het programmadecreet. Door het bevriezen van de heffingen op een globaal niveau, blijft de vraag hoe de stijgende uitgaven zullen worden gefinancierd. Het debat daarover moet snel worden gevoerd. De heer Wille verwijst in dit verband naar de strekking van het voorstel van decreet dat hij samen met de heer Lachaert indiende over de NV Vlaamse Milieuholding (*Parl. St. VI. Parl. 2000-2001, 663/1*). Hij benadrukt dat de VLD-fractie eraan houdt dat de financiële middelen uit de verkoop van de participaties en uit de vereffening van de VMH worden voorbe-

houden voor initiatieven in het beleidsdomein leefmilieu.

– *Antwoord van minister Vera Dua*

Minister Vera Dua zegt dat de vermindering van de dotatie niet alleen het gevolg is van de overheveling van een aantal posten naar de departementale begroting. Ingevolge een beslissing van de Vlaamse regering werd de dotatie eenmalig met 3 miljard frank of 74.368.000 euro verminderd. De vermindering werd mogelijk geacht wegens het hoge kassaldo van het fonds. De dotatie aan het Mina-fonds wordt, op voorstel van de minister bevoegd voor financiën en begroting, niet langer als een sluitpost op het niveau van de vastleggingskredieten beschouwd. De minister staat achter deze operatie, het is een goede methode om na te gaan welke vastgelegde kredieten niet meer kunnen of moeten worden geordonnanceerd, en bijgevolg kunnen worden geschrapt. Dergelijke schrappingen hebben echter slechts een eenmalig gunstig effect op de begroting. De daling van de dotatie is dus geen nieuwe trend die zich het volgende begrotingsjaar zal doorzetten.

Wat de algemene financieringsproblematiek betreft, antwoordt de minister dat het debat over de langetermijnvisie inzake de financiering van het milieubeleid lopende is. De administratie stelde hierover voorbereidende nota's op.

De minister meent dat meer investeren in leefmilieu noodzakelijk wordt. Er is de mogelijkheid tot verhogen van de heffingen met als opties : het verhogen van de heffingen voor de gezinnen of het verhogen van de heffingen voor de landbouw. Elke van deze opties heeft vanuit beleidsoogpunt nadelen. Een laatste mogelijkheid is het verhogen van de tussenkomst vanuit de algemene middelen.

De heer Paul Wille merkt op dat de overheid zich ook kan terugtrekken uit een aantal taken die ook door andere actoren kunnen worden uitgevoerd.

Minister Vera Dua antwoordt dat deze operatie wordt voorbereid. De financiële middelen uit de verkoop van de participaties en uit de vereffening van de VMH worden voorbehouden voor initiatieven in het beleidsdomein leefmilieu. Het gaat volgens de minister echter om een eenmalige operatie, die geen structurele oplossing biedt voor de betaling van het milieubeleid op langere termijn.

De overheid werkt voor de ambtshalve bodemsanering noodgedwongen met de stugge procedure in het bodemsaneringsdecreet. Indien een sanering

van een brownfield financieel aantrekkelijk is voor de privé-sector, kan de sanering vaak vlotter verlopen. In de commissie werden de grote lijnen van de in voorbereiding zijnde wijziging van het bodemsaneringsdecreet reeds voorgesteld.

De heer Paul Wille verwacht nog een versnelling in de sanering door de privé-sector eenmaal de gemeenten in hun gemeentelijke structuurplannen een aantal beslissingen hebben genomen over de bestemming en ontsluiting van bepaalde terreinen. Vaak heeft de privé-sector een economisch project klaar maar wordt gewacht op meer zekerheid inzake onder meer ontsluiting en mobiliteit.

De minister zal in een volgende vergadering meer informatie geven over de stand van zaken van de bodemsanering (cfr. infra II.4.).

Wat de ondersteuning van de aanleg van gemeentelijke rioleringen betreft, laat de minister opmerken dat vorig jaar een hoog bedrag aan ordonnanceringskredieten werd ingeschreven omdat een inhaaloperatie moest gebeuren van de uitbetaling van de subsidies aan de gemeentebesturen. Er was een grote achterstand gegroeid in de uitbetaling. De huidige daling van ordonnanceringskredieten heeft dan ook te maken met het feit dat de achterstand inzake betalingen intussen is ingelopen. De minister zal in een volgende vergadering meer informatie geven over de stand van zaken van de Rio-dossiers (cfr. infra II.5.).

– *Algemene tussenkomst van de heer Erik Matthijs*

De heer Erik Matthijs merkt in een volgende vergadering op dat er weinig kritiek of lof is over de begroting leefmilieu. Slechts twee van de vier meerderheidspartijen formuleren volgens de spreker enkele randopmerkingen en voorzichtige, niet gemeente steunbetuigingen. De spreker stelt dat de begroting leefmilieu ontgoochelend is, zeker in het licht van alle eerdere beloftes en voorspiegelingen van de afgelopen maanden. Het is volgens de heer Matthijs een kleurloze begroting.

De heer Erik Matthijs verwijst naar de Agalev-dag van 19 juni 2001. Volgens een persbericht herhaalde de minister toen dat ze de ISVAG-oven in 2004 wil sluiten. Vandaag wordt de installatie echter niet gesloten, en er is ook nog geen beslissing van de Vlaamse regering in die zin. Minister Dua trekt er ook geen extra middelen voor uit op haar begroting. Ze heeft die middelen ook niet, al wordt gehoopt op nieuwe middelen na het Lambermont-akkoord.

De heer Matthijs hekelt dat op de Agalev-dag, nu vijf maanden geleden, de groene ministers Vlaanderen overspoelden met beloftes : de Vlaamse lastenverlagingen zouden niet kunnen zonder een groene en sociale bijkleuring. Het gaat volgens de spreker echter om vrome wensen die als realiteit worden verkocht.

Volgens de spreker slaan de beloftes eerder op virtuele realiteit dan op realiteit of op beleid. De burger zal geen spoor vinden van een regeringsbeslissing over de ISVAG-oven, zoals hij ook niet zal merken dat de belastingen verminderd zijn. Maar dat doet er niet toe en daar komt het ook niet op aan. De burger moet immers denken dat de belastingen dalen en de ovens stilvallen. Het geniale van de paars-groene formaties is volgens de heer Matthijs de indruk aan daadkracht die ze geven.

Wat is de realiteit van de ISVAG-oven ? De Vlaamse regering en de stad Antwerpen hebben lange en moeizame gesprekken gevoerd over een drastisch en noodzakelijk saneringsplan en een sluitende meerjarenplanning. Als nu de ISVAG-oven in 2004 zou sluiten, dan kloppen de afspraken inzake sanering en het meerjarenplan niet meer. Volgens de spreker werd bij die bewuste onderhandelingen zelfs geen enkele keer over de kosten voor Antwerpen van die ISVAG-sluiting gesproken.

Op de Agalev-dag van 19 juni 2001 eisten de ministers van deze fractie in een persconferentie 60 miljard frank van de extra beleidsruimte van 105 miljard frank op. Die zou er komen door de Lambermont-akkoorden en de gunstige economische conjunctuur en meevallers, dit ondanks de waarschuwingen in het kritische rapport van de SERV. De minister van Leefmilieu eiste 30 miljard frank extra op, of 10 miljard per jaar voor de periode 2002-2004, verdeeld over de diverse kernpunten van haar beleid : de effectieve realisatie van de aangekondigde trendbreuk.

Vijf maanden later ziet de situatie er anders uit. De heer Matthijs verwijst naar de toelichting van de minister bij de begroting, waarin staat dat de begroting 2002, ten opzichte van de aangepaste begroting 2001, een globale vermindering betekent met 1,1289 miljard frank en in vergelijking met de initiële begroting 2001, een stijging met 460,9 miljoen frank. In plaats van de aangekondigde stijging van 10 miljard frank is er dus een daling met 1,1 miljard frank.

De cijfers die de minister aanhaalt, geven volgens de spreker het kleinste verschil weer. Als het lid de

begrotingscijfers 2002 die de minister opgeeft, af-trekt van de aangepaste begroting 2001 komt hij uit op 1,1446 miljard frank. Volgens de cijfers van de minister-president in de publicatie "De Vlaamse Begroting 2002", gaat het in de leefmilieubegroting om een vermindering van 2,835 miljard frank, of het dubbele van wat de minister beweert. Vergelijkt de heer Matthijs echter de som van de kredieten van de aangepaste begroting 2001 met de voorliggende ontwerpbegroting 2002 (programma's 61.1 tot 61.5 en 64.6), dan komt hij aan een vermindering van 4,208 miljard frank. Op basis van de toelichting bij de begroting 2002 (*Parl.St.* VI. Parl. 2000-2001, 13/1, p. 679 en 773) komt het lid aan een cijfer van 5 miljard frank.

Minister Vera Dua laat hierbij opmerken dat vastleggingskredieten en ordonnancerings-kredieten niet zonder meer mogen worden samengeteld.

De daling ligt volgens de heer Matthijs naargelang de bron hoe dan ook ergens tussen de 1 en de 5 miljard frank. De minister geeft toe dat er een vermindering is, maar hoe groot is die ? De heer Matthijs verwijst verder naar eerdere verklaringen van minister Dua in de pers dat het haar hoofdbedoeling was in een aantal dossiers een trendbreuk realiseren. Vandaar de vraag : hoeveel extra budgettaire ruimte werd er geschapen voor "nieuwe en vernieuwende beleidsinitiatieven" ? Waar is nu die trendbreuk met vroeger ? Het is volgens de spreker duidelijk dat leefmilieu geen prioriteit is voor de Vlaamse regering en dat de minister niet zwaar doorweegt in die regering.

Het lid verwijst opnieuw naar de persconferentie van 19 juni 2001 en de reële cijfers van de begroting 2002. Agalev eiste 30 miljard frank bijkomende middelen – 10 miljard frank extra per jaar. Wat is daarvan terechtgekomen ?

Er werden negen beleidsprioriteiten naar voor geschoven :

- bijsturing van het waterzuiveringsbeleid : er werd 7,9 miljard frank extra geëist of 2,6 miljard frank per jaar. Voor de subsidiëring van de gemeenten voor de aanleg van gemeentelijke rio-lering, blijven de vastleggingskredieten in de be-goting 2002 echter op hetzelfde bedrag als in 2001. Het investeringsprogramma van Aquafin stijgt met 236 miljoen frank en de werkingskos-ten van Aquafin met 162 miljoen frank. Van de beloofde 2,6 miljard frank extra voor waterzui-vering, wordt dus effectief een kleine 400 mil-joen frank gerealiseerd. Daarmee kan de minis-ter volgens de opmerkingen van het Rekenhof

niet eens de eerder gemaakte afspraken met Aquafin nakomen. Er is ook geen rekening ge-houden met het BTW-probleem bij Aquafin, waardoor het waterzuiveringsbeleid nog meer op de helling komt te staan ;

- voor versnelde bodemsanering, een prioriteit in de regeringsverklaring, werd 4,6 miljard frank of 1,53 miljard frank extra per jaar geëist. Het resultaat is dat voor de ambtshalve verwijdering van afvalstoffen, de ambtshalve sanering van bodems en de aanpak van brownfields in 2002 ongeveer hetzelfde krediet wordt uitgetrokken als in 2001 ;
- verwerving van natuurgebieden. Voor de jaar-lijkse verwerving van 3000 ha natuur werd 2,9 miljard of bijna 1 miljard frank extra per jaar beloofd. Het resultaat is een vermindering met 50 miljoen frank als compensatie voor de bijko-mende kredieten voor de nieuwe milieuconve-nanten. Er is echter een nieuwe belofte : bij de begrotingscontrole 2002 zal het krediet voor het aankopen van natuurgebied terug worden ver-hoogd ;
- verdere afbouw van de varkensstapel en een steunpunt voor milieuvriendelijk projecten. Er werd 3 miljard extra, of 1 miljard frank extra per jaar beloofd. In de begroting is hetzelfde krediet als voor 2001 opgenomen, overigens kredieten van de landbouwvergoedingen. Er is dus nul frank extra ;
- integraal waterbeleid : 2,3 miljard frank of 766 miljoen frank extra per jaar werd beloofd. Voor 2002 wordt 30 miljoen frank begroot voor de in-ventarisatie en hervvalorisatie van grachten, het uitwerken van een ecologische visie van water-lopen en realisatie van bufferzones. Voor het lo-pende jaar 2001 is hiervoor in bijna 55 miljoen frank voorzien. Er is volgens de heer Matthijs dus een daling met 25 miljoen frank ;
- voor meer groen in de stad werd 1,3 miljard of 433 miljoen frank per jaar extra beloofd. Voor de uitgaven in verband met de verwerving en beheer van het patrimonium onder Bos en Groen (waarvan meer dan tweederde van de middelen gaan naar de aankoop van bossen of te bebossen gronden) is er een kredietvermin-dering met 70,5 miljoen frank. Ook hier is er echter de belofte dat bij de begrotingscontrole dit krediet weerom zal worden verhoogd. In af-wachting van betere tijden is er wel een serieuze vermindering ;

- milieuconvenant met de lokale overheden : 1,6 miljard frank of 533 miljoen frank per jaar extra werd beloofd. In de ontwerpbegroting 2002 is er voor de tegemoetkoming aan de provinciebesturen een stijging van de kredieten met bijna 50 miljoen frank en voor de gemeentebesturen een stijging van 200 miljoen frank. In plaats van de verwachte stijging van 533 miljoen frank wordt er dus maar 250 miljoen frank extra uitgetrokken ;
- afvalpreventie : 2,08 miljard frank of 663 miljoen frank extra per jaar werd beloofd. In de begroting wordt voor investeringssubsidies voor gemeenten en intercommunales ter ondersteuning van preventie, selectieve inzameling, enzovoort, in totaal in hetzelfde budget voorzien als in 2001 ;
- voor de administratie werd nog eens 500 miljoen frank of 166 miljoen per jaar extra verwacht. Wat is het resultaat ?

De heer Erik Matthijs verwijst opnieuw naar verklaringen van de minister in de pers anderhalf jaar geleden dat niet alleen de hedendaagse milieulast moet verminderen : de huidige budgettaire ruimte zou ook kansen bieden om de historische schuld af te lossen. Dit klinkt nu volgens het lid wel totaal ongelooftwaardig.

Het lid stelt verder dat er tijdens het begrotingsconclaaf volgens de minister werd afgesproken dat minstens 1,5 miljard frank uit het Financieringsfonds (dat naar aanleiding van de begrotingscontrole wordt verdeeld) zal worden besteed aan duurzame investeringen in de milieusector (integraal waterbeleid, bodemsanering en aankoop van bossen en natuurgebieden). Maar die middelen heeft de minister nog niet, en gelet op de sterk gewijzigde conjuncturele toestand, waarin besparingen of belastingverhogingen opdoemen, zijn die bijkomende kredieten zeer twijfelachtig. De begrotingscontrole zou overigens reeds zeer vroeg plaatsvinden. Volgens het Rekenhof zou voor de extra BTW die door Aquafin moeten worden betaald, minimaal 2 miljard frank moeten worden gerekend. De heer Matthijs acht het daarom weinig waarschijnlijk dat eventuele bijkomende middelen voor integraal waterbeleid, bodemsanering en aankoop van bossen en natuurgebieden zullen worden vrijgemaakt.

De heer Erik Matthijs gaat tot slot in op de problematiek van de financiering van het milieubeleid. Er is een trend van dalende ontvangsten uit afval- en

afvalwaterheffingen, met als uitzondering een verwachte stijging voor de grondwaterheffing door de aanpassing in het programmadecreet. De regering heeft het Minafonds uitgezuiverd door 3,648 miljard frank over te hevelen naar de gewone leefmilieubegroting en de dotatie met 3 miljard frank verminderen. De minister zelf verwijst daarvoor naar de resolutie over de financiering van het milieubeleid. Op welke basis is deze uitzuivering gebeurd ? Heeft de minister al een totaalbeeld van de financiële behoeften en middelen, is er al een langetermijnvisie uitgewerkt op het heffingenbeleid ? Wat zijn de uitgangspunten en de timing hieromtrent ? Volgens de heer Matthijs zijn er wel nota's opgesteld, maar moet het debat ten gronde daarover nog worden gevoerd. Ook de SERV en de Mina-Raad dringen al lang aan op een langetermijnplanning inzake de financiering van het milieubeleid. Over de kostprijs van het nieuwe milieubeleidsplan is er evenmin duidelijkheid.

De heer Erik Matthijs besluit dat het verschil tussen de beloftepolitiek en de realiteit schrijnend is. Minister Dua is volgens het lid een machteloos minister met een goed communicatievermogen. De minister eist bijkomende middelen, maar neemt genoeg met een ingekrompen begroting. Er worden beloften gedaan, maar de begroting laat niet toe ze te verwezenlijken. De minister maakt haar prioriteiten duidelijk, maar staat toe dat ze op de lange baan worden geschoven. Daarom keurt de CD&V-fractie dit beleid en deze begroting af.

Mevrouw Isabel Vertriest repliceert dat ze hoopt op de medewerking vanwege de CD&V voor de ondersteuning van het milieubeleid, ook als het gaat om effectieve, en daarom niet noodzakelijk erg dure, initiatieven. De voornaamste belofte van de Vlaamse minister voor leefmilieu is dat ze de situatie op het terrein wil verbeteren. Een verbetering op het terrein zelf is reeds aanwijsbaar. Het lid illustreert dit met een verwijzing naar evolutie op het gebied van de afvalinzameling, waar voor het eerst een ontkoppeling tussen economische groei en de hoeveelheid aangeboden afval wordt vastgesteld. De huidige minister is misschien zuiniger en efficiënter met de middelen dan de vorige regering. Vanzelfsprekend had de Agalev-fractie gehoopt dat er meer geld beschikbaar kon zijn voor leefmilieu in de voorliggende begroting, maar er moet rekening worden gehouden met de gewijzigde omstandigheden. Er moet worden nagegaan hoe zo efficiënt mogelijk met de inkomsten en de uitgaven kan worden omgegaan.

De heer Eric Van Rompuy noemt de analyse van de heer Erik Matthijs vernietigend. In de Commissie voor Financiën en Begroting heeft de minister van Begroting een lijst gegeven van de nieuwe initiatieven. De heer Van Rompuy stelt vast dat de minister van Leefmilieu in die lijst niet voorkomt. De spreker concludeert dat de minister in het geheel geen nieuwe beleidsruimte heeft gevraagd. Daar waar in de pers enkele maanden geleden 30 miljard frank werd gevraagd, moet de minister het nu stellen met 2,8 miljard frank minder. Ook andere prominente vertegenwoordigers van Agalev hebben aangekondigd dat er bijkomende beleidsruimte zou zijn en dat ook leefmilieu prioriteit zou krijgen. Volgens de spreker komt dit neer op publiek bedrog. De huidige regering is een regering van de beloftes. Inzake bodemsanering bijvoorbeeld, vroeg Agalev tijdens de vorige regeerperiode steeds extra middelen. Nu blijven de middelen nauwelijks op hetzelfde peil en wordt hetzelfde beleid gevoerd. Volgens het Rekenhof worden de uitgaven inzake waterzuivering met 2 miljard frank onderschat, de aanpassing van de BTW-voet niet inbegrepen. Indien de verschuldigde BTW met terugwerkende kracht moet worden betaald, kan de factuur oplopen tot 10 miljard frank. Het risico is dus groot dat in de leefmilieubegroting 12 miljard frank ontbreekt. Bij de begrotingscontrole zal blijken dat ook de algemene uitgavenbegroting niet correct werd ingeschat, door een onderschatting van de daling van de inkomsten uit registratierechten, en dat de sector leefmilieu misschien nog zal moeten inleveren.

De heer Paul Wille zegt te willen wijzen op misvattingen in de redenering van de heer Erik Matthijs. De spreker stelt dat CD&V nog steeds niet de historische fout rond milieubeleid heeft ingezien, namelijk dat bij de opbouw van het milieubeleid in het begin van de jaren negentig eerst werd gekozen voor structuren in plaats van voor een duidelijke beleidsvisie, die het beleid had kunnen schragen. De huidige Vlaamse regering kan niet verweten worden niets gedaan te hebben om die historische fouten, die in het verleden zo veel middelen hebben opgeslorpt, weg te werken, waar ook de vorige regering reeds mee begonnen was. Beleid en financiering zijn elkaars componenten en het logisch geheel mag op geen enkel ogenblik uit het oog worden verloren. Een tweede fout is een begrotingstechnische fout. CD&V kadert de leefmilieubegroting verkeerd op annuele wijze en kijkt door gebrek aan inzicht niet naar de spectaculaire en exponentiële groei van de middelen voor milieubeleid tijdens de opeenvolgende regeringen. Die groei nam dergelijke vormen aan dat de middelen, alhoewel ruim beschikbaar, jarenlang nooit werden

aangewend en in feite werden opgepot. Daardoor kan jaarlijks, naargelang het politieke standpunt dat wordt ingenomen, zowel worden beweerd dat er een toename is als een afname van de middelen voor leefmilieu. Verder gaat de redenering van de heer Matthijs volgens de heer Wille voorbij aan het onloochenbaar feit dat de financiering van het milieubeleid in toenemende mate moet gebeuren vanuit de algemene middelen.

De spreker verwijst in dit verband naar zijn eerdere tussenkomst over het Minafonds en de evolutie van de verhouding tussen de inkomsten uit heffingen en de dotatie uit de algemene middelen. Sedert de goedkeuring in 1997 van de standstill van de heffingen, is er geen andere mogelijkheid (tenzij van dit principe wordt afgestapt en daarvoor een politieke meerderheid wordt gevonden) dan een stijgend aandeel van de algemene middelen. Een oplossing van het financieringsprobleem kan worden gevonden door een stijging van de heffingen, maar waar zou de verhoging van de heffingen dan gelegd moeten worden? Wat is het standpunt van de CD&V hierover? Moeten de heffingsverhoging bij de gezinnen of de landbouw worden gelegd, of bij de bedrijven? Er is alvast verzet van de CD&V fractie bij de aanpassing van de grondwaterheffing in het voorliggende programmadereet, waar volgens de heer Wille absoluut een maatregel moest worden genomen.

Een andere mogelijkheid is, indien wegens de schaarsheid van de middelen een exponentiële groei niet meer mogelijk is, de financiering deels te halen uit het uittreden van de overheid uit de milieu-vennootschappen. De middelen die daaruit voortvloeien moeten volgens de heer Wille integraal ter beschikking worden gesteld van het milieubeleid. De minister beschikt over voldoende beleidsvisie en voldoende uitdagingen om die middelen goed te besteden.

Wat de bodemsanering betreft, hekelt de heer Wille de jarenlange politisering van het personeelsbeleid van OVAM, waardoor het benoemen van bekwame personeelsleden op de duur onmogelijk werd. Als dat niet het jarenlange beleid was geweest, dan had de huidige minister misschien kunnen steunen op een nuttig beleidsinstrument en was er misschien een visie op bodemsanering geweest, die de minister had kunnen uitvoeren. Nu is het wachten op een dubbele ontwikkeling: enerzijds op het instrument dat zal toelaten om de bodemsanering effectief uit te voeren en anderzijds op incentives die komen vanuit de publiek-private samenwerking (PPS).

– *Antwoord van minister Vera Dua*

Minister Vera Dua antwoordt op de opmerkingen van de heren Erik Matthijs en Eric Van Rompuy. Zoals reeds door de heer Wille werd geargumenteed, moet het debat in een ruimer kader worden gevoerd en moet nagegaan worden in hoeverre deze begroting beantwoordt aan de behoeften op het terrein.

De minister wil eerst een aantal cijfers rechtzetten. Vergeleken met de begroting 1999, is er intussen in de huidige regeerperiode ongeveer 16 miljard frank meer uitgetrokken voor het milieubeleid. De minister geeft toe dat dit nog onvoldoende is en dat ze als minister van leefmilieu pleit voor meer middelen. Daarnaast is er de heroriëntering van middelen. De visie van de huidige Vlaamse regering is dat niet alleen met meer middelen, maar ook door de andere besteding van middelen, meer resultaten kunnen worden geboekt. Door initiatieven op de leefmilieubegroting werden of worden voor 10 miljard frank aan middelen geheroriënteerd.

Als de volgende jaren de begroting leefmilieu constant zou blijven, zal de minister volgens haar berekeningen in vergelijking met haar voorganger tijdens deze legislatuur, over 29 miljard frank extra hebben beschikt.

De minister erkent echter dat een strikte vergelijking van de beschikbare kredieten met de begroting 2001 een ander beeld geeft. Ze verwijst naar de toelichting die bij de start van de begrotingsbesprekingen werd gegeven : bij de begrotingscontrole 2001 is de leefmilieubegroting met 1,6 miljard frank gestegen ten opzichte van de initiële begroting 2001 door de toekenning van eenmalige kredietverhogingen. Het ging dan over 1.260 miljoen frank voor het eenmalig vastleggen van vijfjarige beheersovereenkomsten in het kader van het Vlaams Plattelandsontwikkelingsplan en 250 miljoen frank voor de opslag en de verwerking van dierenmeel als gevolg van de BSE-crisis. Bij de opstelling van de begroting 2002 werden deze bijkomende middelen terug in mindering gebracht. Een vergelijking van de begroting 2002 met de initiële begroting 2001 geeft een stijging van bijna een half miljard frank.

De minister houdt bovendien rekening met de garantie die ze kreeg dat minstens 1,5 miljard frank uit het Financieringsfonds aan leefmilieu zal worden besteed. Dat betekent dat er een stijging is van 2 miljard frank ten opzichte van 2001.

De minister erkent dat ze graag meer middelen voor het milieubeleid had gezien en dat er veel meer nodig is voor de sanering van de historische milieuschade. De dertig miljard frank waar de heer Matthijs naar verwijst, was een raming van wat idealiter in de begroting zou moeten worden opgenomen om op korte termijn te starten met het inlopen van de achterstand.

Minister Vera Dua reageert ook op de opmerking van de heer Matthijs dat een effectieve trendbreuk uitblijft omdat er geen middelen voor worden uitgetrokken. Op een aantal punten werd volgens de minister wel degelijk een trendbreuk gerealiseerd : ofwel door meer middelen in te zetten, ofwel door een ommekeer in het beleid of door een aantal betrokken actoren meer te responsabiliseren dan vroeger.

In het aankoopbeleid werd een trendbreuk gerealiseerd door meer kredieten uit te trekken. De vorige minister van leefmilieu beschikte in het beste geval over een jaarlijks budget van 600 à 800 miljoen frank. Nu wordt meer dan 2 miljard frank uitgetrokken voor de aankoop van natuur- en bosgebieden. Met dat bedrag worden terreinen aangekocht, die daardoor een maximale bescherming genieten. Er wordt ook een goede ondersteuning gegeven aan de privé-partners die patrimonium verwerven. Daardoor is de oppervlakte aan natuurreervaten in deze regeerperiode met een kwart gestegen. Dat is nog onvoldoende in vergelijking met het buitenland, maar te snel aankopen leidt tot verzadiging van de markt. Tenzij zeer grote domeinen te koop worden aangeboden of in het kader van de afbakening van VEN bepaalde aankopen moeten worden verricht, is een aankoopbudget van 2 miljard frank in de huidige omstandigheden voldoende.

Ook wat het afvalbeleid betreft, kan volgens de minister van een trendbreuk worden gesproken. Er is nu een loskoppeling van de groei van de afvalberg en de economische groei. Daar waar in de vorige regeerperiode de vergunningen voor eindverwerking geblokkeerd bleven, is er nu een heroriëntering van de eindverwerking. Er worden terug vergunningen voor verwerkingscapaciteit afgeleverd. De vergunning voor een scheidings- en vergistingsinstallatie in Antwerpen werd verleend en andere aanvragen zijn hangende. Volgens de minister moeten er nog minstens twee andere dergelijke installaties in Vlaanderen worden vergund. Dit impliceert ook verbrandingscapaciteit voor de hoogcalorische residuen.

Voor bodemsanering is er 1,2 miljard frank beschikbaar. Enerzijds kan worden geargumenteed dat dit onvoldoende is om de noodzakelijke saneringen uit te voeren. Anderzijds worden de uitgetrokken middelen voor bodemsanering nu daadwerkelijk aangewend. Tijdens de vorige regeerperiode zorgden vertragingen van projecten er telkens voor dat slechts een beperkt deel van de uitgetrokken middelen werden gebruikt. De zware procedure van het bodemsaneringsdecreet zorgde er steeds voor dat er veel tijd verstreek tussen de beslissing tot ambtshalve sanering en de daadwerkelijke uitvoering van het project. Om ook daarin een keerpunt te bereiken, wordt een wijziging van het bodemsaneringsdecreet voorbereid, waarover in de commissie reeds van gedachte werd gewisseld (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 892/1*).

De discussie over het beschikbare budget, gaat ook over de ontwikkeling van de inkomsten uit de heffingen. De minister verwijst in dit verband naar de eerdere opmerkingen van de heer Wille. De inkomsten uit verschillende heffingen dalen en dat toont volgens de minister aan dat de heffingen een regulerend effect hebben. Een oplossing zou erin kunnen bestaan de heffingen voor bepaalde industrietakken gewoon te verhogen om het budget op peil te houden. Dit is echter geen evidente oplossing indien de bedrijven inspanningen hebben gedaan om aan de milieuvoorwaarden te voldoen en daardoor minder heffing betalen.

Ook de afvalwaterheffing voor de gezinnen zou kunnen worden verhoogd om de waterzuivering te financieren. Dat is echter een moeilijke politieke beslissing. Bovendien gaat het volgens de minister in feite over een retributie voor de zuivering van afvalwater. Het is niet correct deze retributie te gebruiken voor het bouwen van nieuwe waterzuiveringsinstallaties. De exploitatie van de RWZI's kan wel via heffingen worden gefinancierd. Het huidige probleem is dat de bouw van de zuiveringsinstallaties nog volop bezig is. Wat de financieringskost van Aquafin betreft, laat de minister opmerken dat de afspraak was dat gedurende 10 jaar 6 miljard zou worden uitgetrokken. In het investeringsprogramma wordt met deze afspraak rekening gehouden.

De heffingen voor de landbouwsector, die nog erg laag liggen, zouden eveneens kunnen worden opgetrokken. Er is een symbolische basisheffing die slechts een geringe financierende impact heeft. De landbouwsector werd echter voor de verantwoordelijkheid geplaatst om zelf een oplossing voor de mestproblematiek te zoeken, in de vorm van mestverwerking of afbouw van de varkensstapel. De

Boerenbond heeft nu in deze filosofie een plan opgesteld waarvan de kost op 5,5 miljard wordt geraamd. De sector zou bereid zijn de helft daarvan te dragen via een soort heffing.

De minister zelf is van mening dat de bijdrage uit de algemene middelen in de toekomst nog zal moeten worden verhoogd. Ze erkent dat de discussie ten gronde over de heffingen en de dotatie uit de algemene middelen nog moet worden gevoerd. De eerste discussienota's zijn klaar.

In deze regeerperiode werd reeds circa 16 miljard frank extra uit de algemene middelen geput en de minister hoopt dat deze trend zich in de toekomst zal voortzetten. De begroting leefmilieu is dus geen stagnerende begroting. De minister voegt eraan toe dat de economische situatie uiteraard ook mee de toekomstige begrotingen zal bepalen.

Tot slot vermeldt de minister dat ook aan privatisering van milieubedrijven wordt gedacht, zoals ook door de Wille werd opgemerkt. Die dossiers worden rustig afgehandeld en moeten eveneens tot een eenmalige injectie van extra middelen voor het milieubeleid leiden.

De minister meent hiermee de opmerkingen van de heren Erik Matthijs en Eric Van Rompuy te hebben weerlegd. Dat de leefmilieubegroting enkel een vermindering van kredieten inhoudt, kan op een aantal concrete punten worden weerlegd en moet op andere punten worden genuanceerd. Zo is ook de eenmalige vermindering van de dotatie aan het Mina-fonds met 3 miljard frank in feite een opkuisoperatie (waarbij om redenen van behoorlijk bestuur vastleggingskredieten worden geschrapt die geen bestemming meer hebben) en geen reële daling van de beschikbare middelen. In de optelsom van de heer Matthijs worden ook ten onrechte vastleggingskredieten en ordonnanceringskredieten samengeteld.

De heer Erik Matthijs erkent dat de vermindering wellicht geen 5 miljard frank bedraagt. Maar ook de minister van begroting spreekt van een vermindering met 2,8 miljard frank op de leefmilieubegroting.

Minister Vera Dua antwoordt dat de 2,8 miljard frank de reeds vermelde eenmalige vermindering met 1,2 miljard omvat. Bij de berekening is ook uitgegaan van de HRF-norm, die de netto-schuldaangroei van Aquafin mee in rekening brengt. Die schuldaangroei is in 2001 van 4,6 miljard naar 3 miljard frank gedaald. Het verschil van 1,6 miljard verklaart mede het cijfer van het kabinet van be-

groting. Dit heeft echter geen enkele invloed op de reële beleidsruimte van de leefmilieuminister.

Het antwoord van minister Dua heeft de heer Matthijs niet overtuigd wat het nakomen van de gedane beloftes betreft. In juni 2001 werden enorme beloftes gedaan, gebaseerd op de economische groei en de middelen uit de staatshervorming. Einde 2001 wordt echter een daling van de leefmilieubegroting vastgesteld. Het lid wil die manier van werken aanklagen en zal waakzaam blijven over wat de minister in de toekomst nog beloofd en daadwerkelijk realiseert. De heer Matthijs heeft ook de grootste twijfels over de beloofde 1,5 miljard frank uit het Financieringsfonds.

De CD&V-fractie wil de discussie over het aandeel van de heffingen en de algemene middelen in het leefmilieubudget mee voeren. Dit debat zal tot moeilijke beleidskeuzes leiden. De heer Matthijs wacht op een voorstel van de meerderheid. Intussen ontbreken echter de middelen, ondermeer om een oplossing te bieden aan de mestproblematiek en om het nieuwe milieubeleidsplan uit te voeren.

De heer Erik Matthijs laat verder opmerken dat het merkwaardig zou zijn indien, ondanks de inspanningen tijdens de vorige regeerperiode en ondanks de jarenlange investeringen van de gemeenten en volgehouden sensibiliseringscampagnes, de afvalberg nog steeds op dezelfde wijze zou groeien.

De heer Eric Van Rompuy sluit zich aan bij de heer Matthijs wat de opmerking over het Financieringsfonds betreft. De minister van Openbare Werken rekent op 4,9 miljard frank uit het Financieringsfonds om per provincie een groot project van openbare werken uit te voeren. De minister van Begroting heeft ook reeds aangekondigd dat het grote kasoverschot dit jaar bij de begrotingscontrole zal worden aangewend.

De heer Eric Van Rompuy verwijst ook naar verklaringen van andere leden van de regering over hun extra beleidsruimte tijdens deze legislatuur. Klopt het dat de extra beleidsruimte voor leefmilieu 29 miljard frank zou bedragen ?

Minister Vera Dua antwoordt dat het uiteindelijke cijfer zal afhangen van de volgende begrotingsjaren. Volgens een eerste berekening is in deze legislatuur, met de begroting 1999 als vergelijkingspunt, reeds ongeveer 16 miljard frank extra beleidsruimte gecreëerd (1,7 miljard frank in 2000, 7,3 miljard frank in 2001 en 6,2 miljard frank in 2002).

II.2. Milieu en gezondheid

– *Opvolging van de aanbevelingen*

De heer Johan Malcorps verwijst naar de motie van aanbeveling, die naar aanleiding van de werkzaamheden van de Commissie ad hoc Milieu en Gezondheid, op 4 juli 2001 door de plenaire vergadering werd goedgekeurd. Het lid stelt vast dat in de begroting en in de beleidsbrief specifieke accenten worden gelegd en dat rekening wordt gehouden met de aanbevelingen. In basisallocatie 1105 van het programma 61.1 Leefmilieu wordt 446.000 euro ingeschreven voor salarissen en toelagen van het personeel in het kader van het project Milieu en Gezondheid. In basisallocatie 1202 wordt 793.000 euro uitgetrokken voor allerlei uitgaven met betrekking tot hetzelfde project. Volgens de informatie van het lid zouden drie experts worden aangeworven om gedurende twee jaar bepaalde problemen aan te pakken die werden gesignaleerd in de commissie : het doorwerken van de gezondheidszorg in de milieuvergunningen en de Milieu-inspectie, het uitwerken van een aangepaste monitoring en het coördineren van de stappen die moeten worden gezet in het NEHAP, het nationaal actieprogramma inzake milieu en gezondheid (National Environmental Health Action Plan). Het lid vraagt welke taken deze experts precies zullen krijgen ? Welke aanbevelingen zullen worden opgevolgd ? Welke uitgaven worden gepland ?

De heer Malcorps ziet de aanwerving van de experts als een overgangsmaatregel. De aanbevelingen van de commissie ad hoc beogen een structurele aanpassing van onder meer de afdelingen Milieuvergunningen en Milieu-inspectie, door het inbrengen van een medisch-milieukundige expertise. De bedoeling moet zijn op permanente basis meer gezondheidsexpertise in de milieu-administratie te brengen en meer milieu-expertise in de gezondheidsadministratie. Wat is de stand van zaken van de samenwerking en het protocol tussen de Milieu-inspectie en de Gezondheidsinspectie ? Is er duidelijkheid over de Vlaamse inbreng in het federale NEHAP ?

De heer Malcorps merkt verder op dat in het Nederlandse nationale actieplan inzake milieu en gezondheid sterk de nadruk wordt gelegd op een lokaal gezondheids- en milieubeleid. Er is een sterke inbreng van milieu-expertise in de Nederlandse gemeentelijke gezondheidsdiensten. Het zou nuttig zijn om na te gaan hoe dit in Vlaanderen, eventueel via de milieuconvenanten en de LOGO's (lokaal gezondheidsoverleg), kan worden gerealiseerd. Een goede opvang van de klachten en problemen

op lokaal niveau is essentieel. In Nederland werd ook expliciet gekozen voor een integratie van de beleidsvelden milieu en gezondheid : zo wordt de invalshoek gezondheid opgenomen in het milieu-beleidsplan en staat er een milieuparagraaf in de nota's gezondheidsbeleid.

Naast de inspanningen van de milieu- en gezondheidsadministratie verwachtte de Commissie ad hoc Milieu en Gezondheid ook inspanningen van de andere departementen, zoals wetenschapsbeleid, huisvesting en mobiliteit. Werden bedragen vastgelegd en afspraken gemaakt ?

In welke mate wordt gekozen voor gebiedsgericht onderzoek en welke gebieden en sectoren worden onderzocht ? Wat het gebiedsgericht onderzoek betreft, zou volgens de toelichting van de minister onder meer worden gedacht aan een havengebied en een grootstedelijk gebied. Het lid pleit ervoor inderdaad een grootstedelijk gebied te selecteren en geen middelgrote stad, zoals sommigen voorstaan. Voor het onderzoek is het belangrijk verschillen in effecten te kunnen meten met meer landelijke gebieden. Er wordt ook gedacht aan het selecteren van een gebied waar aan afvalverwerking wordt gedaan (verbranding, stortplaats) en een gebied met een zware milieudruk, zoals de regio rond Olen. Het lid vraagt zich af of de non-ferrosector niet uitgebreider moet worden onderzocht, door naast Olen ook bijvoorbeeld Hoboken op te nemen. Ook een onderzoek in de fruitstreek wordt postief beoordeeld wegens de problematiek van het pesticidengebruik.

De heer Malcorps verwijst in dit verband ook naar de asbestproblematiek en pleit voor een epidemiologisch onderzoek in omgeving van asbestbedrijven. In Italië bleek uit een onderzoek dat bij omwonenden van een asbestfabriek vier tot zes maal meer mesotheliom kon worden vastgesteld.

Hoever staat het met de aanbevolen sensibiliseringscampagne rond milieu en gezondheid (bijvoorbeeld rond pesticidengebruik in huis, uitlaatgassen in de wagen) ?

Belangrijke aanbevelingen gingen over de herevaluatie van milieu- en gezondheidsnormen. Hoe wordt de herziening aangepakt ? Hoe wordt rekening gehouden met de meest kwetsbare groepen ? Wat is de stand van zaken van de gebiedsgerichte verscherping van normen en vergunningen ?

Wat het handhavingsbeleid betreft, werd door de commissie ad hoc een rapportering aan het parlement gevraagd over de opvolging van de proces-

sen-verbaal door de gerechtelijke instanties. Die opvolging blijft volgens het lid een belangrijk knelpunt. Hoe staat het met de samenwerking tussen het Vlaamse Gewest en Justitie ? Een studie rond de organisatie van de handhaving zou uitgesteld worden tot de afronding van het proces Beter Bestuurlijk Beleid.

De heer Malcorps heeft ook een aantal meer specifieke vragen. Wat is de stand van zaken van de monitoring van verkeersemisies ? Welke maatregelen worden overwogen ? Het lid informeert ook naar de opvolging van de resolutie over de plaatsing van GSM-masten en de mogelijke gezondheidseffecten (*Parl. St. VI. Parl. 2000-2001, 418/4*). Hoe zal met de aanbevelingen rekening worden gehouden bij de aflevering van vergunningen ?

Er is ook het beleid inzake milieugevaarlijke stoffen. De heer Johan Malcorps verwijst op zijn beurt naar de goedkeuring in de commissie van het voorstel van decreet over de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten (*Parl. St. VI. Parl. 2000-2001, 611/1*). Het pesticidenreductieprogramma zou volgens de toelichting van de minister klaar zijn. Hoe zal het programma in werking treden en hoe zal met dit programma naar buiten worden getreden ? Komt er een informatieronde voor de landbouwsector ? Worden nog andere wetgevende initiatieven gepland ?

Het lid heeft ook een concrete vraag rond het gebruik van methylbromide voor grondontsmetting en voor het ontsmetten van grote ruimtes. Dit product is niet alleen gevaarlijk voor de gezondheid maar is ook een belangrijke ozonafbrekende stof. Om die reden moet op Europees niveau tot een uitfasering worden overgegaan. Hoe ver staat het met die maatregel ?

De heer Johan Malcorps verwijst verder naar de goedgekeurde motie over de milieugezondheidseffecten van stortplaatsen (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 850/1*). De minister kondigde aan dat het storten verder zou worden ontraden. In het programmadecreet is er echter enkel een omzetting van de afvalheffingen naar euro opgenomen en geen verhoging van de stortheffingen. Plant de minister nog een dergelijke verhoging ?

– *Antwoord van de minister*

Wat de handhaving en de opvolging van de processen-verbaal van de Milieu-inspectie betreft, bevestigt de minister de wil van de federale minister van Justitie om tot een goede samenwerking en opvol-

ging van milieu-delicten te komen. Ze heeft wel begrip voor de moeilijke situatie van de minister van Justitie, die minder gemakkelijk sturend kan optreden ten aanzien van de parketten dan een Vlaamse milieu-minister ten aanzien van de milieu-administratie. De minister zal informeren naar eventuele nieuwe maatregelen die werden genomen.

De minister antwoordt verder dat enkel bijkomende structurele aanwervingen worden gekoppeld aan het proces Beter Bestuurlijk Beleid. Het leggen van inhoudelijke accenten en prioriteiten in de milieu-handhaving kan echter gebeuren op basis van de jaarplanning van de Milieu-inspectie.

Minister Vera Dua bevestigt dat op de begroting ongeveer 50 miljoen frank wordt uitgetrokken voor het nieuwe project Milieu en Gezondheid. Dit project moet nauw aansluiten bij het steunpunt Milieu en Gezondheid. De milieu-administratie pleegt nauw overleg met de gezondheidsadministratie over de aanpak en het programma voor de komende jaren.

In een volgende vergadering stelt de minister een nota met de stand van zaken van het thema milieu en gezondheid ter beschikking van de commissieleden en licht die nota bondig toe (zie Bijlage 1).

Eerst wordt geantwoord op de vragen van de heer Malcorps over personeel en werkmiddelen. Voor de realisatie van de doelstellingen inzake milieu en gezondheid wordt een groep van drie experts van niveau A1 toegevoegd aan het directoraat-generaal van Aminal. Die experts moeten over de vereiste kennis inzake milieugezondheidskunde beschikken en zullen in nauw contact staan met de bevoegde entiteiten binnen en buiten het beleidsdomein leefmilieu.

Een van de personeelsleden zal zich bezig houden met de integratie van de milieugezondheidskundige aspecten in de milieu-inspectietaken. Een andere expert wordt betrokken bij de verlening van milieuvergunningen. De derde expert wordt actief op het domein van de kennisverwerving over milieu en gezondheid (onder meer inzake het opsporen van potentieel gezondheidsbedreigende situaties)

Daarnaast zal een personeelslid van niveau B worden aangeworven voor ondersteuning, informatieverzameling en koppeling van milieukruispuntdatabank en MMIS.

Oorspronkelijk werd voor dit team in een budget voorzien op het Minafonds en werden contracten

van 2 jaar voorgesteld. Net voor het indienen van de uitgavenbegroting 2002 werd echter beslist dat dit budget op de gewone middelenbegroting wordt ingeschreven. Het voordeel is dat op deze wijze contracten van onbepaalde duur kunnen worden aangeboden. De impact op de gezondheid van milieuverstoringen moet immers een permanent aandachtspunt zijn binnen het beleidsdomein milieu en natuur.

De werkmiddelen zullen in de eerste plaats aangewend worden voor de dagelijkse werkmiddelen van het team gezondheid en milieu, voor een sensibiliseringscampagne en voor enkele noodzakelijke onderzoeken.

Een van de belangrijkste onderzoeksthema's, dat ook werd aanbevolen door het Vlaams Parlement, is het onderzoek naar de herdefiniëring van de milieukwaliteitsnormen op basis van gebiedsspecifieke milieu- en gezondheidskenmerken en blootstellingsniveaus.

Andere vragen hadden betrekking op de aanbevelingen in de motie die door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd. De minister stelt dat in eerste instantie onderzocht zal worden of de aanbeveling van het Vlaams Parlement om de milieuhandhaving uit te breiden met de handhaving van gezondheidsaspecten door een fusie van de gezondheidsinspectie en de milieu-inspectie de meest efficiënte en effectieve aanpak is. Gezondheidsinspecties zullen wel deel uitmaken van de milieuinspecties maar er wordt nog niet overgegaan tot een fusie.

Er wordt wel een jaarlijks plan van preventieve controles opgesteld waarin rekening zal worden gehouden met specifieke gezondheidsaspecten, waarbij een beroep zal worden gedaan op de aan te werven expert.

Volgens de minister wordt het NEHAP (National Environmental Health Action Plan) voorbereid door de administratie. Aan Vlaamse zijde wordt ervoor gezorgd dat de inhoud volledig in overeenstemming is met het ontwerp van nieuw milieubeleidsplan. Het NEHAP zal in 2002 afgewerkt worden en ter goedkeuring voorgelegd worden aan de Interministeriële Conferentie Leefmilieu en Gezondheid. Het Nederlandse Gezondheidsplan is in feite wat het NEHAP voor België is. Voor informatie over de inhoud van het NEHAP en de beleidsaanbevelingen verwijst de minister naar de rondgedeelde nota.

Er wordt een grootscheepse sensibiliseringscampagne rond milieu en gezondheid gepland in het voorjaar van 2003. Voor 2002 zijn er een aantal kleinere initiatieven voorzien. Zo wordt er in 2002 een sensibiliseringscampagne opgezet rond asbest.

Voor het najaar 2002 wordt tevens een campagne gepland inzake het milieu binnenshuis. Deze actie zou in een eerste fase betrekking hebben op koolmonoxide. De campagne zou zich niet louter beperken tot het verstrekken van informatie maar veel meer integraal van karakter worden. In een tweede fase zou ventilatie, vochtigheid en allergie benaderd worden en in een derde fase de chemische problematiek van binnenhuislucht. De administratie Gezondheidszorg heeft meer informatie over de voorbereiding van deze acties.

De heer Malcorps vroeg ook naar herevaluatie van de milieunormering. Minister Vera Dua verklaart dat het de bedoeling is de milieukwaliteitsnormen aan te passen op basis van de wetenschappelijke gegevens rond gezondheidseffecten. In een eerste fase wordt de nodige informatie verzameld en voorbereidend studiewerk en inventarisatie verricht. In een tweede fase zullen nieuwe en bestaande milieukwaliteitsnormen worden bepaald en verder onderbouwd. Daarna zal worden nagegaan hoe die normen omgezet kunnen worden in een gebiedsgericht milieuvergunningsbeleid.

De minister stelt dat de relatie tussen verkeer en gezondheid niet rechtstreeks behoort tot de bevoegdheden van de Vlaamse minister voor Leefmilieu, tenzij de milieu- en gezondheidsaspecten. Een aantal meetstations zijn door de VMM opgericht om de impact van het verkeer te meten, onder meer in Borgerhout (Antwerpen) en Mechelen. Via sommige andere meetstations kan door hun ligging ook de invloed van het verkeer worden gemeten. De minister wijst ook op het bestaan van een mobiele meetinstallatie in Wilrijk, die kan worden ingezet om in de toekomst ook op andere locaties metingen uit te voeren. De rondgedeelde nota bevat informatie over de pollutanten en stoffen die worden gemeten.

Om een schatting te maken van de emissies die veroorzaakt worden door het wegverkeer wordt ook gebruik gemaakt van een computerprogramma. De VMM stelt een Emissie-Inventaris Lucht op.

Wat de milieugevaarlijke stoffen betreft, verklaart de minister dat systematisch reductieprogramma's worden opgesteld voor verschillende stoffen, onder

meer voor pesticiden. Op basis daarvan worden ook voorlichtingscampagnes gevoerd. Wat betreft pesticiden is er een versnelling door de recente goedkeuring van het voorstel van decreet houdende vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten in het Vlaamse Gewest (*Parl. St. Vl. Parl.* 2000-2001, nr. 611).

Inzake asbest zijn de risicosituaties voor mens en milieu in kaart gebracht. Een ontwerp-beleidsnota 'Asbestbeheersing' wordt opgesteld tegen midden 2002. Daaraan wordt via OVAM een sensibiliseringsactie gekoppeld.

Het bedrijf Eternit heeft bedrijfsterreinen in Kapelle-op-den-Bos en in Tisselt, twee stortplaatsen, een oude spoorwegberm en enkele andere terreinen. Eternit heeft op vrijwillige basis een bodemsanering uitgevoerd op het oude asbeststort in Tisselt (Kersdonkstort) via de isolatietechniek. Het bestaande stort van het bedrijf heeft een milieuvergunning en uit een oriënterend onderzoek is gebleken dat er geen problemen zijn. Op de bedrijfsterreinen, zowel in Kapelle-op-den-Bos als in Tisselt werden verontreinigingsspot van lekkende tanks vastgesteld. Daarvoor werden door het bedrijf saneringen uitgevoerd en gerapporteerd. Er is echter nog geen eindverklaring voor afgeleverd door OVAM. Op de terreinen werd ook een ophooglaag van asbestcement gedetecteerd. In het beschrijvend bodemonderzoek werd echter geconcludeerd dat dit geen ernstige bedreiging voor de volksgezondheid vormt. Verder werd ook een beschrijvend bodemonderzoek opgemaakt van terreinen in eigendom van Eternit die buiten de eigenlijke fabrieksterreinen vallen. Daar werd geoordeeld dat waar asbest niet aan de oppervlakte kwam, deze geen ernstige bedreiging vormde. Op de plaatsen waar asbest aan de oppervlakte kwam, werd deze verwijderd. Tenslotte werd een oude spoorwegberm, eerder gebruikt als stortplaats voor waterzuiveringsslib, volledig gesaneerd. Hiervoor is nog geen eindverklaring van OVAM afgeleverd.

Wat de bezorgdheid van de heer Malcorps over de milieu en gezondheidsaspecten van stortplaatsen betreft, wijst de minister op het bestaan van de Europese stortplaatsrichtlijn (1999/31/EG). De Vlaamse regering heeft in juni 2001 Vlarem II aangepast aan deze richtlijn. In feite waren de aanpassingen zeer beperkt omdat het Vlaamse gewest er binnen de Europese context reeds strenge regels op na hield. Op sommige punten is Vlaanderen zelfs voorloper op de Europese regelgeving, die reeds een strikt kader oplegt.

De reglementering heeft onder meer betrekking op geologische barrières of het versterken ervan ; de kunstmatige bodemafdichting ; de wijze van aanvaarding van afvalstoffen ; de wijze van exploitatie ; wat er moet gebeuren met het afvloeiwat, het niet-verontreinigd regenwater en met het verontreinigd percolaatwater ; de wijze van eliminatie van stortplaatgas en de nazorg. De getroffen maatregelen hebben in de eerste plaats betrekking op milieuaspecten, maar hebben ook alle, direct of indirect, te maken met gezondheidsaspecten.

II.3. Afvalbeleid

– Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Paul Wille beoordeelt het positief dat als doelstelling wordt vooropgesteld dat de hoeveelheid restafval wordt teruggedrongen tot 150 kg per inwoner tegen 2010.

Mevrouw Marleen Van den Eynde herinnert eraan dat er meermaals werd aangedrongen op betere contacten en meer overleg met de verpakkingindustrie en de producenten van afval. Is het in dat kader dat een informatiepunt voor ecodesign, onder de naam Factor 10, van start gaat ?

Uit de toelichting van de minister blijkt dat de regering binnenkort een nieuw subsidiebesluit voor investeringen van de gemeenten, intercommunales en provincies in de afvalsector goedkeurt, waarbij ook investeringen in het zogenaamde Diftar-systeem worden gesubsidieerd. Over de stand van zaken van de inzameling van KMO-afval is minder informatie terug te vinden. Welke initiatieven en maatregelen worden genomen voor een betere inzameling van het KMO-afval ?

Binnen de Interregionale Verpakkingcommissie is beslist om meer diversificatie aan te brengen in het beleid inzake de voorkomen en het beheer van verpakkingafval. Mevrouw Van den Eynde informeert naar de rol van Fost Plus binnen die diversificatie.

Uit de toelichting blijkt ook dat de minister het sluiten van een aantal nieuwe milieubeleidsvereenkomsten voorbereidt. Mevrouw Van den Eynde wijst op de kritieken die de Vlaams Blok-fractie heeft bij de lopende MBO's, ondermeer over stookolietanks, afvalbanden en papier, waarbij de producenten vaak de aanvaardingsplicht afwentelen en de factuur naar de burger doorschuiven. De vrees bestaat dat bij de nieuwe MBO's het opnieuw de burger zal zijn die de rekening betaalt,

omdat de betrokken sectoren onvoldoende hun verantwoordelijkheid opnemen.

Tot slot verwijst mevrouw Van den Eynde naar de gerechtelijke uitspraak waardoor de MIWA-huisvuilverbrandingsinstallatie van Sint-Niklaas einde 2002 zou moeten sluiten. Te verwachten valt dat ook de omwonenden van de ISVAG-installatie in Wilrijk verdere juridische stappen zullen zetten. Welke maatregelen zal de minister nemen op het vlak van de verwerkingscapaciteit ? Is er door de bouw van een nieuwe Indaver-installatie in Beveren genoeg capaciteit om de ISVAG-oven te sluiten ? Hoe evolueren meetresultaten van de ISVAG-oven ? Welke concrete initiatieven neemt de minister om deze oven te sluiten ? Reeds in de vorige beleidsbrief werden onderhandelingen met de betrokken actoren aangekondigd. Hoe ver staan die onderhandelingen en wie of wat staat een akkoord over de vervroegde sluiting in de weg ?

– Antwoord van minister Vera Dua

Wat het ecodesign-project Factor 10 betreft, verduidelijkt minister Vera Dua dat het een Europees LIFE-project is dat hoofdzakelijk gericht is op preventie van afval in een vroeg stadium. Milieuge-richte productontwikkeling moet toelaten om van in de ontwerpfase aandacht te besteden aan de milieu-impacten die producten in hun latere levensloop veroorzaken. Het project sluit in die zin aan bij het Mambo-project (minder afval meer bedrijfsopbrengsten) van de OVAM.

Het al opgerichte STIP speelt als steunpunt een coördinerende rol in activiteiten inzake de voorkoming van afvalstoffen en andere emissies. Bij dergelijke projecten en andere informatie- en sensibiliseringscampagnes van de OVAM, is de KMO-sector specifiek als doelgroep opgenomen. Wegens het groot aantal bedrijven, en omdat veel KMO-afval nu nog bij het huisvuil terecht komt, is het expliciet de bedoeling de KMO-sector gericht te benaderen om er de afvalpreventie te verbeteren.

Wat de rol van het erkende organisme Fost Plus betreft, werd door de drie gewesten in de Interregionale Verpakkingcommissie afgesproken dat gemeenten moeten kunnen afwijken van het uniforme systeem dat nu door Fost Plus wordt opgelegd. Gemeenten krijgen de mogelijkheid om een ander beleid inzake verpakkingafval te voeren. Dat kan bijvoorbeeld gaan om het minder frequent inzamelen van PMD-afval, het openstellen voor alle verpakkingen, het verhogen van de retributie voor PMD-afval, enzovoort.

De bedoeling van het sluiten van een milieubeleidsovereenkomst is het responsabiliseren van de sector voor het geproduceerde afval. Daarover worden afspraken vastgelegd in de overeenkomst. De industriële sectoren worden in de MBO's ook financieel voor hun verantwoordelijkheid gesteld en staan in voor de aanvaarding en verwerking van het afval. Het is normaal dat dit een effect heeft op de prijsbepaling van een product. Elke verplichting die aan een sector wordt opgelegd, zal uiteindelijk worden doorgerekend. De minister beoordeelt het positief dat de milieubijdrage in een aantal gevallen apart wordt vermeld op de factuur of bij de afrekening van prijzen.

Wat de sluiting van de MIWA-oven in Sint-Niklaas betreft, stelt de minister dat dit een beslissing van de rechtbank betreft. Het is onduidelijk of dit een precedent voor andere dossiers wordt. De minister merkt wel op dat over de ISVAG-oven al een uitspraak in beroep werd gedaan. De ISVAG-installatie is aan een strenge monitoring onderworpen en de normen worden niet overschreden.

De meetresultaten wijzen op een spectaculaire daling van de dioxine-uitstoot. Voor de huisvuilverbrandingsoven is er op enkele jaren tijd een daling van 95 percent gerealiseerd en werd wellicht voorlopig de grens van het haalbare bereikt. Nu moeten bijkomende inspanningen gebeuren voor de andere sectoren die dioxine-emissies veroorzaken.

Inzake de ISVAG-verbrandingsoven blijft de minister voorstander van een vervroegde en vrijwillige sluiting. Dat kan enkel indien er een oplossing is voor het globale afvalprobleem, wat tot de verantwoordelijkheid van de minister behoort, en indien er solidariteit is wat de kosten van de vervroegde sluiting betreft. Indien er geen overschrijding is van de normen en indien er geen gerechtelijk vonnis wordt uitgesproken om de installatie stil te leggen, zoals in Sint-Niklaas, is het scenario van de vervroegde vrijwillige sluiting het enige mogelijke. Er werd een bemiddelaar aangesteld die voor einde 2001 verslag zal uitbrengen aan de minister.

De problematiek van de ISVAG-oven weegt psychologisch zwaar door voor de omwonenden. Maar de minister wil het globale plaatje in het oog houden en dringt ook aan op oplossingen voor een vermindering van de uitstoot van het crematorium in Wilrijk en op de sanering van het vroegere Union Minière (Umicore) in Hoboken. Ook de verkeersmissies verhogen de milieudruk in Wilrijk.

II.4. Bodemsanering

– Vragen en opmerkingen van de leden

In zijn algemene bespreking van het begrotingsontwerp 2002 had de heer Paul Wille vragen gesteld bij de daling van de kredieten voor ambtshalve sanering. Gezien de zeer hoge kost van de bodemsanering, kan men zich volgens de heer Wille afvragen of deze daling te wijten is aan het succes van het bodemsaneringsdecreet, dat de privé sector verantwoordelijk stelt, of aan het gebrek aan projecten van ambtshalve sanering en het achterlopen van de inventarisering. De heer Wille beoordeelt het positief dat inzake bodemsanering prioriteit wordt gegeven aan de sanering van brownfields en woonzones.

De heer Johan Malcorps stelt dat het belangrijk is keuzes te maken inzake de sanering van brownfields (verontreinigde bedrijventerreinen), red fields (verontreinigde woonzones) en black points. In de beleidsbrief staat dat er tien dossiers van brown fields zijn geïdentificeerd, waarvan er acht zijn goedgekeurd. Om welke projecten gaat het ? Hoe werden ze geselecteerd ? Wat is de participatie van privé-partners ? Hoe gaat het Steunpunt voor brownfield-ontwikkeling concreet werken ? In welke mate gaat het om een PPS-constructie (publiek-private samenwerking) ?

Er zou ook een proefproject komen voor de sanering van een woonzone. Over welk project gaat het ? Met welke partners gebeurt de sanering ? De heer Malcorps wil weten of ook het departement Huisvesting participeert. Belangrijk is dat ook andere departementen participeren in de sanering van brown fields en red fields en dat deze operatie niet ten koste gaat van de sanering van black points, de zwaar verontreinigde sites die een probleem vormen voor de volksgezondheid.

– Antwoord van minister Vera Dua

In een volgende vergadering stelt de minister een nota over de stand van zaken van de ambtshalve bodemsanering ter beschikking van de commissie (zie Bijlage 2). Minister Vera Dua herhaalt dat het uitgangspunt is zoveel mogelijk de sanering door de saneringsplichtige te laten uitvoeren. De decreetgever heeft in het bodemsaneringsdecreet uitdrukkelijk de wens geformuleerd dat de uitvoering van de bodemsanering zou gebeuren door de saneringsplichtige. De ambtshalve sanering door de overheid is en blijft derhalve een sluitstuk die in een ideale situatie tot een strikt minimum zou moeten worden herleid.

Ook hier moet een onderscheid gemaakt worden tussen de vastleggings- en de ordonnanceringskredieten. Ten aanzien van ambtshalve saneringen, zijn de te nemen stappen zeer groot, waardoor er soms een onevenwicht tussen de twee kredietvormen is.

De vastleggingen op het artikel 3.16 behelzen volgende activiteiten :

- uitvoering van het afvalstoffendecreet : de ambtshalve verwijderingen van bepaalde afvalstoffen ;
- in het bodemsaneringsdecreet : de veiligheidsmaatregelen, de ambtshalve voorzorgsmaatregelen, de ambtshalve bodemsaneringsprojecten, de ambtshalve saneringswerken en de ambtshalve nazorg.

Er was in 2001 op artikel 3.16 een krediet van 29,8 miljoen euro (1,2 miljard frank) beschikbaar. In afspraak met OVAM is afgesproken om een bedrag van iets minder dan 24,8 miljoen euro (1 miljard frank) te besteden. Op deze wijze kon nog 5 miljoen euro (200 miljoen frank) worden gereserveerd voor de nieuwe milieuconvenant die specifiek betrekking heeft op kleine saneringen. De gemeenten zullen dan kleine saneringen kunnen doen zonder te moeten wachten op de grote middelen vanwege OVAM, waardoor wrevelpunten op gemeentelijk vlak vlugger opgelost kunnen worden.

Onder meer de volgende saneringsactiviteiten hebben in 2001 plaatsgevonden : kleinere projecten in onder meer Rijkevorsel, Aalst, Schoten, Huldenberg en Holsbeek ; het grote project in Asse (Asphaltco) voor de sanering van een stortplaats en een fabrieksterrein (17 miljoen euro of 700 miljoen frank), de eerste stappen inzake de Kouterwijk in Sint-Amands en bijkomende saneringswerken in Schelle. Een totaal van 24 miljoen euro (965 miljoen frank) is dus besteed. In 2002 is het de bedoeling een aantal zeer grote probleemdossiers onder handen te nemen.

Voor 2002 wordt een blijvende stijging verwacht van de realisaties in ambtshalve verwijderingen en ambtshalve saneringen. Aan de basis hiervan liggen een aantal grotere dossiers enerzijds en anderzijds de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet. Waar kort na het in voege treden van het decreet de druk op de attestering lag, evolueerde deze druk naar de hierna volgende fazen met name de onderzoeken, de projecten, en komt deze nu geleidelijk aan op de werken.

De prioriteiten van de bodemsanering zijn volgens de minister tweeledig. Aan de ene kant is er de brownfield-aanpak en aan de andere kant de sanering van woonzones. Door de recente decretale wijziging bestaat de mogelijkheid om deze als site aan te pakken.

De volgende drie grote dossiers van ambtshalve saneringswerken vormen de ruggengraat voor 2002 : La Floridienne in Gent (waarvoor de principiële beslissing al genomen is), Carcoke in Brugge (waar zeer moeilijke onderhandelingen met de curator en met de andere gewesten aan voorafgingen) en de Kouterwijk in Sint-Amands (de sanering van een woonwijk).

De sanering van een woonwijk zoals de Kouterwijk gebeurt via een zeer strikte begeleiding van de wijk. Daarom wordt een bewonersdeskundige aangesteld door een onafhankelijke overheid, namelijk de provincie. De bewonersdeskundige moet de bewoners begeleiden met hun vragen over de sanering. In januari 2002 wordt begonnen met openbare hoorzittingen. De bevolking moet op de hoogte gebracht worden van de verdere afhandeling van het project.

De minister verklaart dat de brownfield-aanpak erop gericht is de zware erfenis van voormalige (veelal industriële) terreinen aan te pakken en een aantal dossiers opnieuw op een of andere manier te reactiveren. Er wordt duidelijk gestreefd naar een geïntegreerde aanpak van de site. Het is een complex proces dat een multidisciplinaire en geïntegreerde aanpak vereist waarin verschillende aspecten zoals bodemsanering, ruimtelijke ordening, mobiliteit, ontsluiting, communicatie, financiering, en dergelijke exact op elkaar dienen afgestemd te worden. Daarvoor zal samengewerkt worden met de verschillende administraties. De brownfieldontwikkeling beoogt een herontwikkeling van het terrein waarbij rekening wordt gehouden met alle mogelijke factoren.

Het herontwikkelen van brownfields is een complex proces waarbij heel wat actoren dienen betrokken te worden. Bovendien is het een proces dat vaak traag verloopt omdat er op verschillende tijdstippen beslissingen dienen genomen te worden die op verschillende domeinen hun weerslag kunnen hebben. Er is geopteerd voor een draaiboek over brownfieldontwikkeling. Dit document moet een praktische handleiding zijn die de betrokken partijen wegwijs maakt in deze nieuwe materie.

Wanneer er wordt gewacht tot een volledig scenario voor de brownfieldontwikkeling is tot stand ge-

komen, zou er volgens de minister een lange periode verstrijken. Daarom worden parallel met de ontwikkeling van de methodiek en in het kader van het Strategisch Project Brownfielddontwikkeling, een aantal proefprojecten opgestart. Daarbij worden indien mogelijk PPS-formules gebruikt, zodat de privé-sector kan participeren. Het is volgens de minister echter niet eenvoudig om geïnteresseerde partners te overtuigen om te participeren in een project. De sanering van La Floridienne is een samenwerkingsproject tussen de gemeente en het Vlaams Gewest; het saneringsdossier Carcoke in Brugge zou een samenwerking moeten worden tussen de havengemeenschap (privé), de stad Brugge en het Vlaams Gewest.

De praktijkervaring die binnen deze proefprojecten wordt bekomen zal dienen ter ondersteuning van het onderzoek naar mogelijke structurele maatregelen om de brownfielddontwikkeling in Vlaanderen te stimuleren.

De heer Patrick Lachaert meent dat het aandeel van de privé-sector kan worden bepaald door de venale waarde van het gesaneerde onroerend goed. De heren Patrick Lachaert en Paul Wille vragen in dat verband de aandacht voor een interessant project in Zwijnaarde. Door het combineren van de sanering van een black point met de creatie van de nabestemming van natuurgebied en KMO-zone, met een uitstekende ligging, kan een waarde worden gecreëerd die de sanering interessant maakt.

– Correctie

De heer Erik Mattijs laat opmerken dat in de toelichting bij de begroting (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 13/ 1-B*) op bladzijde 708 in de tabel bovenaan het bedrag in vastleggingskredieten en ordonnanceringskredieten voor de ambtshalve bodemsanering verkeerd werd vermeld. De minister bevestigt dat het moet gaan om de bedragen 30.516 GVK en 23.649 GOK (duizend euro) voor het jaar 2001.

II.5. Gemeentelijke rioleringen

Naar aanleiding van een vraag van de heer Paul Wille in zijn algemene tussenkomst over de begroting, geeft de minister in een volgende vergadering bijkomende informatie over de stand van zaken van de Rio-dossiers.

Vastleggingskredieten : er is in totaal over de zes jaren (1996-2001) 261,7 miljoen euro (10,5 miljard frank) vastgelegd. Voor het jaar 2001 is er 54,9 miljoen euro (2,2 miljard frank) vastgelegd van de 63,9 miljoen euro (2,6 miljard frank). Voor het res-

terend bedrag zijn de dossiers in circulatie bij de minister van Leefmilieu, bij de Inspectie van Financiën en bij het Minafonds.

Ordonnanceringskredieten : de uitbetalingen zijn overgedragen aan Aminal-Water, waar een taskforce werd belast met het wegwerken van de achterstand. Er is in totaal 89,6 miljoen euro (3,6 miljard frank) uitbetaald. Er zijn nog 110 dossiers afgewerkt en ter uitbetaling bij het Minafonds voor een bedrag van 7 miljoen euro (286 miljoen frank). Eind 2001 zal er dus voor 96,7 miljoen euro (3,9 miljard frank) uitbetaald zijn. Hiermee is de achterstand grotendeels weggewerkt want momenteel zijn er nog slechts 40 projecten waarvoor de betalingsdossiers bij de administratie in behandeling zijn. Voor deze dossiers heeft de administratie de ontbrekende documenten opgevraagd.

De potentiële achterstand, zijnde het verschil tussen de vastlegging van 261,7 miljoen euro (10,5 miljard frank) en uitbetaling van 96,7 miljoen euro (3,9 miljard frank), blijft evenwel groot. Deze betalingsdossiers kunnen afhankelijk van het initiatief van de lokale besturen en afhankelijk van de vordering van de uitvoering der werken kortelings bij de administratie ingediend worden. De begroting 2002 voorziet daarvoor in 50,8 miljoen euro (2 miljard frank) betalingskredieten. De minister stelt een tabel met een overzicht van de vastleggings- en ordonnanceringskredieten ter beschikking van de commissie (zie Bijlage 3).

II.6. Natuur, Bos en Groen

– Vragen en opmerkingen van de leden

Volgens de heer Paul Wille gaat in het programma 61.3 veel aandacht naar de aanleg van stadsbossen. De heer Wille steunt de minister wat dit beleidsaccent betreft. Het lid staat ook positief tegenover de aangekondigde regeling voor de erkenning van bosexploitanten.

In het programma 61.4 Landbeheer gaat een groot deel van de middelen naar de dotatie aan de Vlaamse Landmaatschappij. De heer Paul Wille vraagt of de VLM wel over voldoende middelen beschikt, rekening houdend met de nieuwe taken zoals het afsluiten van de natuurbeheersovereenkomsten en het uitvoeren van de landinrichtingsprojecten. Het lid staat achter goede landinrichtingsprojecten die een resultaat moeten opleveren dat voor de burger herkenbaar is.

De heer Johan Malcorps beoordeelt het positief dat een lokalisatiestudie wordt uitgevoerd voor

een stadsbos rond Antwerpen. Welke locaties komen in aanmerking en welke criteria worden daarbij gehanteerd ?

Mevrouw Isabel Vertriest leidt uit de beleidsbrief en de toelichting van de minister af dat het aankoopbeleid aan de noodzakelijke inhaalbeweging bezig is. Dat is ook nodig om de in het regeerakkoord voorziene verwerving van 15.000 hectare bos-, duin- en natuurgebied te halen. Het lid is minder gerust in het verloop van de afbakeningsprocessen, meer bepaald de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. Uit de beleidsbrief blijkt dat de kaarten van de Gewenste Natuurlijke Structuur en van de Gewenste Agrarische Structuur klaar zijn. Het lid vraagt voortgang te maken met de eigenlijke afbakening, waarbij de gebieden niet alleen op kaart worden afgebakend, maar de bescherming ook juridisch in de ruimtelijke ordening wordt vastgelegd.

Positief is ook dat de eerste stadsbossen in aantocht zijn en er nieuwe studies over bosuitbreidingsinitiatieven worden gestart. Wat is echter het ritme van de effectieve uitbreiding ? Hoe ziet de verdere timing en planning eruit ? Zal de vooropgestelde 10.000 ha worden gehaald ? Moeten er geen nieuwe en bijkomende initiatieven komen om de bosuitbreiding effectief te kunnen realiseren op het terrein ?

In het kader van het plattelandsbeleid en het mestbeleid worden beheersovereenkomsten met de landbouwers gesloten. Mevrouw Vertriest vraagt of niet actiever moet worden gestreefd naar beheersovereenkomsten met landbouwers op die plaatsen waar het nut vanuit milieukundig oogpunt het hoogst is, bijvoorbeeld voor de verbetering van de waterkwaliteit. Er zijn beheersinstrumenten voorhanden, maar het lid pleit voor een actiever beleid om de landbouwers te overtuigen en de milieudoelstellingen te halen.

– *Antwoord van minister Vera Dua*

De minister bevestigt dat inzake het aankoopbeleid de inhaalbeweging werd ingezet. Over de verschillende begrotingsposten heen is er een budget van 2,3 miljard frank ter beschikking voor verwerving. De minister pleit wel voor een rationele benadering inzake het aankoopbeleid. Ook wanneer grote domeinen te koop worden aangeboden, moet de overheid erover waken aan een correcte prijs aan te kopen.

De eerste afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk zal binnenkort door de Vlaamse regering worden goedgekeurd. De minister maakt zich sterk dat deze eerste beslissing ook tot het vastleggen van een aantal groene bestemmingswijzigingen in ruimtelijke uitvoeringsplannen zal leiden. Voor de afbakening van het VEN moet ook een openbaar onderzoek worden uitgevoerd en de minister hoopt dat dit tot een goed resultaat zal leiden.

De minister erkent dat het sluiten van beheersovereenkomsten met landbouwers traag op gang komt, met uitzondering van de beheersovereenkomsten water in het kader van het mestactieplan. De beheersovereenkomsten natuur zullen worden geïntegreerd naar een meer bedrijfsgerichte aanpak, een individuele overeenkomst op maat van het landbouwbedrijf en zelfs het perceel in kwestie. Er wordt nagegaan of de provincies een grotere rol kunnen spelen in een bedrijfs- en gebiedsgerichte benadering van de beheersovereenkomsten.

Minister Vera Dua stelt in een volgende vergadering een nota over de planning, de stand van zaken en de instrumenten van de bosuitbreiding ter beschikking van de commissieleden en licht die nota bondig toe (zie Bijlage 4). De minister stelt dat de bosuitbreidingskaart grotendeels klaar is, zonder dat ze op perceelsniveau is uitgewerkt. De kaart lokaliseert de 'aandachtsgebieden voor bosuitbreiding'. De prioriteiten voor de bosuitbreiding van 10.000 ha is deze bij voorkeur te realiseren in de nabijheid van stedelijke agglomeraties, de zogenaamde stadsbossen, en in de bosarme regio's. Verder zal bebossing ook gebeuren door uitbreiding of verbinding van bestaande, historische boscomplexen.

Om te komen tot het creëren van een maatschappelijk draagvlak, wordt samengewerkt met de lokale besturen en met de provincie. Vaak is het onontbeerlijk om de bosuitbreiding aan andere processen te koppelen, zoals de afbakening van de stedelijke gebieden, het opmaken van de ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP), landinrichting of natuurinrichting.

De algemene strategie is vanuit de centrale administratie Bos en Groen de terreinen aan te kopen, omdat het voor lokale besturen dikwijls te moeilijk is. In de praktijk kunnen een viertal strategieën worden onderscheiden. Ten eerste zijn er bepaalde opportuniteiten (occasionele aanbiedingen) die zich voordoen, waarbij de administratie nagaat of er kan worden op ingegaan. Ten tweede zijn er de uitbreidingsdossiers in de omgeving (enclaves of binnen de vastgelegde perimeter) van bestaande domeinbossen. In sommige van deze aankoopperi-

meters wordt niet alleen gewacht op aanbiedingen, maar ook actief geprospecteerd en contacten gelegd met eigenaars en gebruikers (actieve aankoopperimeters). Tot slot zijn er de bijzondere aankoopperimeters waar extra financiële instrumenten worden ingezet, zoals voorkooprecht, wederbeleg of zelfs onteigening.

De stand van zaken van de bebossingprojecten is in de nota opgenomen. Een aantal projecten zijn in uitvoering : de stadsbossen van Blankenberge, Izegem, Oostende, Tielt, Veurne, Lokeren, speelbos van Ieper, recreatief bos bij Grimbergen (kaderend in Bruegelproject). In andere projecten wordt in volgend plantseizoen een aanvang genomen met de inrichting : stadsbos van Gent en van Kortrijk. Daarnaast zijn er de projecten waarvoor gedetailleerde gebiedsvisies worden opgemaakt : regionaal bos Oost-Vlaanderen (Merelbeke -Melle-Oosterzele) en projecten waarvoor lokalisatiestudies gestart worden of lopende zijn : Roeselare, Waregem -Wielsbeke, Waasland, Aalst -Asse -Opwijk -Affligem en in Antwerpen. Voor de volgende projecten werden de eerste contacten gelegd : Meetjesland, Aartselaar, Dendermonde, Wetteren en Ninove.

Teneinde deze projecten te activeren zijn de projecten Kortrijk, Gent, regionaal bos Oost-Vlaanderen en Bruegelproject voorgesteld aan de Vlaamse Regering voor goedkeuring. Het grootste aandeel van deze projecten situeert zich in West- en Oost-Vlaanderen.

In 1999 werd door de afdeling Bos en Groen 508 hectare bos aangekocht. In 2000 436 hectare bos en 77 hectare bosuitbreiding (te bebossen terrein). In 2001 366 hectare bos en 243 hectare te bebossen terreinen (situatie november 2001). De nota geeft ook een overzicht van het aantal hectaren waarvoor vastleggingen gebeurden in deze periode.

De minister besluit dat naarmate de planning concreter wordt en de wenselijkheid tot snelle realisatie stijgt, het gebruik van diverse aanvullende instrumenten aangewezen is. Naast het voorkooprecht, de betaling van wederbeleg, onteigening vermeldt de minister de ruil en herverkaveling van percelen en de groundbank.

– *Comités van aankoop*

Wat de aankoop van bossen betreft, heeft de heer Patrick Lachaert vastgesteld dat de Comités van aankoop minder problemen hebben met de schatting van de waarde van de grond dan met de bepaling van de waarde van het bos. De comités hebben niet de nodige expertise om de waarde van de aan-

wezige bomen te evalueren. Het lid meent dat een initiatief moet worden genomen om aan dit probleem te verhelpen.

Minister Vera Dua antwoordt dat de waardebepaling van de bomen door de Comités van aankoop aan de Afdeling Bos en Groen wordt overgelaten. Die samenwerking lijkt vlot te verlopen. Het is wel mogelijk dat achteraf discussie ontstaat met de verkoper over de waarde van het bos.

Volgens de heer Lachaert hebben de Comités van aankoop echter een andere visie op wat een bos is dan de Afdeling Bos en Groen.

– *Instituut voor Natuurbehoud*

Wat programma 61.2 Natuur betreft, laat de heer Paul Wille opmerken dat een groot deel van de uitgaven (118 miljoen frank) naar het Instituut voor Natuurbehoud gaan. Is het een goede beslissing om een groot deel van de middelen van het natuurbeleid toe te wijzen aan een instituut en deze middelen elk jaar te verhogen ? Blijft de minister ook in de toekomst bij deze verdeling van de middelen ?

De minister antwoordt dat ze voorstander is van sterke instituten. Een goede wetenschappelijke ondersteuning van het beleid inzake leefmilieu en natuurbehoud is noodzakelijk. Ook de middelen voor het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer zijn de laatste jaren gestegen.

II.7. Mestbeleid

– *Controle door de afdeling Mestbank*

Mevrouw Isabel Vertriest verwijst naar de controle op de uitvoering van het Mestdecreet. Bij landbouwers is het een veel gehoorde klacht dat de Mestbank zich beperkt tot administratieve controles. Het gevolg is dat landbouwers die administratief gekend zijn ook het vaakst worden gecontroleerd. Bedrijven die bij de Mestbank niet gekend zijn, ontsnappen aan de controle. Het lid pleit verder voor controles op het terrein inzake het illegaal lozen en uitrijden van mest.

De heer Jacques Timmermans benadrukt dat de handhaving en controle van de gestemde decreten tot de kerntaken van de overheid behoort. Daarover bestaat een consensus over de partijgrenzen heen.

Minister Vera Dua zegt op de hoogte te zijn van de klachten van de landbouwers. De Mestbank is nu nog steeds bezig met de laatste dossiers voor het

vaststellen van de nutriëntenhalte. Deze dossiers worden grondig bestudeerd op de administratie en het kabinet. Eenmaal deze operatie is afgerond, wil de minister dat er meer aandacht gaat naar controles op het terrein, en in het bijzonder controle van de bedrijven die zonder vergunning werken. Nu is het inderdaad vaak het geval dat wie zonder vergunning werkt, niet wordt gecontroleerd.

Een van de grote knelpunten is volgens de minister dat er nog geen vlotte doorstroming is van de gegevens over vergunningstoestand naar de Mestbank, die wel over de gegevens van de mestaangifte beschikt. Vooral voor de klasse 2-bedrijven heeft de VLM geen duidelijk zicht op de vergunningen die door gemeenten en provincies werden toegekend.

– *Nutriëntenhalte en beschikbare gegevens over vergunningen en mestproductie*

De heer Jef Van Looy benadrukt dat een aantal landbouwers nog altijd de nutriëntenhalte niet kennen die aan hun bedrijf werd toegewezen. Nochthans zijn er voor dit jaar heffingen verschuldigd in uitvoering van het mestdecreet, waarbij de nutriëntenhalte moet gekend zijn voor de berekening. Hoe zal de minister dit oplossen ?

Minister Vera Dua antwoordt dat 95 percent van de bedrijven de nutriëntenhalte kent. De landbouwsector is niettemin vragende partij voor het niet toepassen van de zogenaamde superheffing voor 2001. De minister is zelf wel gevoelig voor een goede toepassing van het gelijkheidsbeginsel. Naar schatting wachten nog 1.400 dossier op een definitieve beslissing inzake de nutriëntenhalte. Door de wijziging van het mestdecreet in maart 2000 moest voor een aantal dossier opnieuw de procedure worden doorlopen, nu met twee beroepsmogelijkheden. De beroepsdossiers worden ook op het kabinet grondig bestudeerd, zodat een snellere afhandeling niet mogelijk bleek. Het niet toepassen van de superheffing voor het productiejaar 2001 veronderstelt een decreetswijziging.

De heer Jef Van Looy begrijpt verder niet dat de minister geen duidelijk zicht heeft op de verleende vergunningen. De Mestbank heeft enkele jaren geleden een volledige en grondige screening gedaan van alle vergunningen per bedrijf en de gegevens aan de gemeentebesturen overgemaakt. Bovendien heeft de Mestbank zelf informatie over de vergunningen waarover ze advies moet uitbrengen. Is de informatie in de databank dan niet aangevuld ?

Het lid erkent dat een koppeling met de gegevens van de mestaangifte voor bepaalde vergunningen niet eenvoudig is – bijvoorbeeld oude vergunningen

voor stallen waarin het aantal vergunde dieren niet wordt vermeld of tegenstrijdige vergunningen – maar gelet op de inspanningen die in het verleden werden gedaan, zou die koppeling toch mogelijk moeten zijn.

De heer Van Looy merkt verder op dat de voorbije jaren tweemaal per jaar in het Belgisch Staatsblad een cijfer wordt gepubliceerd over de vergunde productie. Van waar is dit cijfer afkomstig als men de vergunningentoestand niet kent ?

In een volgende vergadering geeft de heer Dirk Stuyf van de afdeling Mestbank, op vraag van de minister een bijkomende toelichting. De vergunningsgegevens en mestbankgegevens zijn gekoppeld in één databank. Aan de basis van de vergunninggegevens ligt een project dat dateert van 1994. Het project bestond erin alle vergunningen van landbouwbedrijven te inventariseren en op te nemen in een databank. Landbouwbedrijven hebben vaak meer dan één milieuvergunningbeslissing per inrichting. Vanaf 1994 is er adviesverlening door de Mestbank in het kader van de milieuvergunning. Van alle dossiers die naderhand zijn behandeld, zijn de gegevens ook opgenomen in de databank. Het totaal bedraagt nu ongeveer 120.000 milieuvergunningen voor ongeveer 55.000 inrichtingen.

De databank bestaat uit twee onderdelen. Enerzijds is dat een loutere inventarisatie van de milieuvergunningen. De databank biedt een volledig overzicht : alle milieuvergunningen zitten in de databank, ook oude vergunningen van bedrijven die ondertussen zijn stopgezet.

Anderzijds wordt ook het vergunde aantal dieren bijgehouden. Dit gebeurt steeds op basis van een interpretatie van de gegevens : het is bijvoorbeeld zeker voor oude dossiers - soms niet duidelijk of een nieuwe vergunning de oude vervangt of bijkomend is. Die interpretatie van vergunde aantallen, en daarvan afgeleid vergunde productie, gebeurt steeds naar aanleiding van de advisering over een vergunning. Elk jaar stijgt het aantal inrichtingen waarvan het vergund aantal dieren gekend is met ongeveer 2000.

Op dit moment zijn er zo'n 15.000 inrichtingen, waarvan de Mestbank de vergunde aantallen en de daaraan gekoppelde productie kent. Van die 15.000 inrichtingen zijn er ongeveer 11.800 jaarlijks nog aangifteplichtig bij de Mestbank.

Ongeveer 29.000 aangifteplichtige inrichtingen met dieren hebben een milieuvergunning. Van 11.800 bedrijven kent de administratie de vergunde toe-

stand. Van de overige bedrijven is de administratie op de hoogte van de milieuvergunning, maar is er nog geen interpretatie van het vergunde aantal dieren en de vergunde productie. Vaak is daar immers een nieuwe beslissing over de vergunning voor nodig.

De heer Jef Van Looy concludeert dat ten aanzien van die overige bedrijven, het dus in feite wachten is tot er een nieuw dossier wordt ingediend, zoals een nieuwe vergunningsaanvraag, om daadwerkelijk te kunnen vaststellen wat die milieuvergunning inhoudt.

De heer Dirk Struyf voegt daaraan toe dat het de bedoeling van de Mestbank is om de productie sneller te kennen, maar er zijn vaak problemen inzake interpretatie. In bepaalde gevallen zal een beslissing vanwege de overheid moeten worden afgewacht om de waarde van de vergunning te kennen.

De heer Paul Wille merkt op dat het feit dat wordt gewacht op een vergunningsaanvraag op het terrein een grote bron van ergernis is en veel onduidelijkheid creëert. Veehouders dienen wel jaarlijks een aangifte in, maar er wordt niet op gereageerd door de administratie. Het is pas als er een overname is of de veehouder het aantal stuks vee wil verhogen met een klein aantal, dat de administratie reageert en die overname of verhoging weigert. Volgens de spreker is dit een voorbeeld van een onbehoorlijke relatie tussen overheid en bedrijf.

Minister Vera Dua repliceert dat er moet rekening worden gehouden met de specifieke toestand van de landbouw. Enerzijds is er het algemeen milieuvergunningenbeleid, waarbij gestreefd wordt naar eenvormigheid en gelijkheid van behandeling tussen alle sectoren, en er dus geen aparte regels mogelijk zijn voor landbouwsector. Anderzijds rijzen in de landbouwsector deze specifieke problemen naar aanleiding van het vaststellen van de nutriëntenhalte. Het is moeilijk een landbouwer duidelijk te maken dat hij reeds enkele jaren in overtreding is, terwijl hij getrouw altijd aangifte heeft gedaan bij de Mestbank, zonder dat daar enige officiële reactie op volgde. De Mestbank hoeft niet te reageren als er geen duidelijke band is tussen milieuvergunning en mestaangifte. Dit creëert een probleem voor de landbouwers die de (ingewikkelde) reglementering onvoldoende beheersen. Een voorbeeld daarvan zijn de kleine bedrijven die aanvankelijk geen vergunning nodig hadden voor een beperkt aantal dieren, maar die door een langzame groei op een bepaald ogenblik vergunningsplichtig worden. De noodzakelijke oplossing die zich opdrong was deze landbouwers de maximum-nutriëntenhalte

toe te kennen die wettelijk mogelijk is zonder milieuvergunning.

Een tweede probleem heeft betrekking op de grotere landbouwbedrijven die niet of te laat een vergunning of vernieuwing ervan hebben aangevraagd, of die naar aanleiding van de nutriëntenhalte tot de vaststelling komen dat hun vergunning is verlopen. Overeenkomstig het mestdecreet wordt dit geen vraag om verlenging van de vergunning maar een nieuwe aanvraag, die onder de vergunningstop valt. Er wordt volgens de minister gezocht naar een aanvaardbare oplossing voor deze situatie. Het probleem stelt zich voornamelijk op het niveau van de bestendige deputaties als vergunningverlenende overheden, die op verschillende wijze reageren.

De heer Dirk Struyf voegt er nog aan toe dat de werkwijze, zoals die nu door de Mestbank in de provincie Oost-Vlaanderen wordt toegepast en waarbij de landbouwers verwittigd worden dat hun vergunning gaat vervallen, vanaf 2002 voor gans Vlaanderen zal worden toegepast. De landbouwers en de gemeenten zullen verwittigd worden met de uitdrukkelijke vraag aan de gemeenten om eventuele andere dossiers die de administratie niet bekend zijn, kenbaar te maken en die landbouwers te verwittigen.

Minister Vera Dua merkt op dat dit een goede service van de Mestbank voor de landbouwer is, maar dat er geen enkele rechtsgrond uit voortvloeit. Van een aantal bedrijven kent de administratie immers de vergunningstoestand niet. Bovendien kan dit geen precedent zijn voor andere sectoren, waarbij bijvoorbeeld een chemisch bedrijf geen verlenging van vergunning aanvraagt omdat het daarover niet werd aangeschreven.

De heer Jef Van Looy merkt op dat een chemisch bedrijf dergelijke situatie wel kan rechtzetten, maar een landbouwer niet. De laattijdige aanvraag van de landbouwer zal immers beschouwd worden als de aanvraag voor een nieuw bedrijf, en door de vergunningstop zal er geen vergunning worden verleend.

De minister verklaart samen met de commissie naar een oplossing te willen zoeken. Maar ze waarschuwt voor bedrijven die de regels niet respecteerden en nu louter met het oog op regularisatie een nieuwe aanvraag indienen. De goede bedoelingen van de aanvrager moeten zeer goed en duidelijk worden omschreven

Wat betreft het creëren van een rechtsgrond, stelt de heer Patrick Lachaert dat als de rechtsgrond

niet terug te vinden is in de regelgeving, er eigenlijk geen rechtsgrond bestaat. Als de Mestbank een dergelijke brief verstuurt, moet dit als een daad van behoorlijk bestuur worden beschouwd. De heer Paul Wille sluit zich aan bij deze visie : het is een goed initiatief om de landbouwers te verwittigen, maar er kunnen geen juridische gevolgen aan worden verbonden.

De heer Jef van Looy merkt op dat er een groot verschil is tussen een landbouwer die tien jaar geleden reeds zijn vergunning had moeten vernieuwen en iemand die een tweetal maanden te laat is met de aanvraag. De minister stelt dat als de Bestendige Deputatie de vergunningsaanvraag heeft geweigerd en de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie een negatief advies heeft gegeven, de minister niet anders kan dan die beslissingen te volgen en dus ook moet weigeren. De minister wijst er op dat iemand die zijn aanvraag na het vervallen van de milieuvergunning indient, volgens Vlarem de hernieuwing wel minstens een jaar te laat heeft aangevraagd. De minister is wel van oordeel dat in een bepaalde gevallen de Bestendige Deputatie naar billijkheid een uitspraak had moeten doen.

Wat betreft de publicatie van gegevens in het Belgisch Staatsblad, antwoordt de heer Struyf aan de heer van Looy, dat in het eerste mestdecreet een bijzondere regeling werd uitgewerkt om de evolutie van de vergunde productie te bepalen. Als basis gelden de resultaten van de landbouwtelling in 1993. Vervolgens werd per gemeente aan de hand van de verleende vergunningen dit basiscijfer aangepast (verhogingen en verlagingen tengevolge van de nieuwe vergunningen). De productie van de bedrijven waarvan de situatie is gekend, wordt doorerekend in de halfjaarlijkse publicaties.

– Akkerbouwbedrijven

De heer Patrick Lachaert verwijst naar de problematiek van de akkerbouwbedrijven die worden getroffen door nulbemesting. Er was bij de herziening van het mestdecreet een engagement van de minister om eventueel een correctie uit te voeren. Wat is de stand van zaken ?

Minister Vera Dua antwoordt dat de akkerbouwbedrijven in groengebieden aan een nulbemesting onderworpen zijn. Voor weiland in groengebied geldt daarentegen de bemesting door twee grootvee-eenheden. De minister stelt dat door een kleine wijziging van het mestdecreet aan deze anomalie kan worden verholpen.

II.8. Milieuconvenant

De heer Patrick Lachaert vraagt naar de stand van zaken van de nieuwe gemeentelijke milieuconvenant. Is er reeds een definitieve versie beschikbaar ?

Minister Vera Dua verwacht dat de milieuconvenant zeer binnenkort door de Vlaamse regering wordt goedgekeurd. In de uiteindelijke versie werd maximaal rekening gehouden met de opmerkingen van de VVSG en VVP. Op vraag van de heer Lachaert bevestigt de minister dat de goedgekeurde milieuconvenant onmiddellijk aan de gemeenten zal worden overgemaakt.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

– Artikelen

Artikel 15 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikel 28 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

Artikel 33 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 5.

De artikelen 67,68 en 77 tot 80 worden aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Amendement nr. 48 van de Vlaamse Regering strekt ertoe aan de tekst artikel 89 enkele basisallocaties toe te voegen (*Parl. St.* VI. Parl. 2001-2002, 15/3). Het opnemen van deze basisallocaties biedt een decretale onderbouw voor subsidies aan de gemeenten en intercommunales ter ondersteuning van afvalpreventie en selectieve inzameling.

Het amendement nr. 48 en het gewijzigde artikel 89 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

De artikelen 110 en 116 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

– Begrotingstabel

De programma's 61.1 Leefmilieu, 61.2 Natuur, 61.3 Bos en Groen, 61.4 Landbeheer, 61.5 Waterbeheer en 64.6 Integraal Waterbeheer worden aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

– Afdeling III

Amendement nr. 97 van de Vlaamse Regering strekt ertoe de begroting van het Mina-fonds in Afdeling III te vervangen (*Parl. St.* VI. Parl. 2001-2002, 15/3). Ingaand op de opmerkingen van het Rekenhof worden de juister ESR-codes ingebracht voor enkele artikelen.

Het amendement nr. 97 en de begroting van de DAB Minafonds wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

Afdeling IV

De begrotingen van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) worden aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van de uitgavenbegroting deel leefmilieu wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

B. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING

I. TOELICHTING DOOR MINISTER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, INNOVATIE, MEDIA EN RUIMTELIJKE ORDENING

I. 1. Inleiding

De Beleidsbrief Ruimtelijke Ordening betekent volgens de minister inhoudelijk de voortzetting en verdere verfijning van de grote beleidsopties en beleidsvoorstellen van de uitvoerige Beleidsnota Ruimtelijke Ordening, die werd neergelegd bij het begin van de legislatuur.

De missie inzake ruimtelijke ordening is de realisatie van een duurzame ruimtelijke ordening, waarbij wordt gestreefd naar een ontwikkelingsgerichte afstemming en integratie van de ruimtelijke aspecten van alle maatschappelijke activiteiten in Vlaanderen.

Meer dan ooit is er nood aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling, die opgestart is met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) van 1997. Een duurzame ruimtelijke ontwikkeling is gebaseerd op ruimtelijke draagkracht en op een permanent streven naar ruimtelijke kwaliteit, conform de methodiek van dynamische structuurplanning en

de principes van subsidiariteit. De methodiek van de structuurplannen zit nu op koers en bewijst meer dan ooit zijn waarde in de praktijk. Het streven naar ruimtelijke kwaliteit gaat gepaard met een permanent streven naar integrale kwaliteitszorg met een ruimtelijke, economische, sociale en ecologische dimensie. Er wordt rekening gehouden met de ontwikkelingen in andere beleidsdomeinen (economie, milieu, werkgelegenheid, enzovoort).

Een duurzame ruimtelijke ontwikkeling is gebaseerd op de draagkracht en kwaliteit voor de vrijwaring van een leefbare ruimte voor de huidige generaties, zonder de aanspraken van de toekomstige generaties te hypothekeren.

Gezien de beperkte ruimte die in Vlaanderen beschikbaar is, kan multifunctionaliteit ongetwijfeld een belangrijke denkpiste vormen. Meervoudig ruimtegebruik zal dan ook verder onderzocht moeten worden in de volgende jaren.

Om de missie en de visie van het beleidsdomein ruimtelijke ordening te kunnen realiseren, zijn de volgende zeven fundamentele betrachtingen nodig :

- op drie sporen werken om de planning op het Vlaams niveau te realiseren. Dit omvat het versneld operationaliseren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, het opvolgen van de planningsprocessen in andere beleidsdomeinen en het beleidsmatig opvolgen en evalueren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ;
- goede relaties opbouwen met de partners op federaal en Europees niveau, met specifieke aandacht voor transnationale en grensoverschrijdende planningsinitiatieven en het omzetten van Europese verordeningen in regelgeving ;
- het invoeren van het nieuwe decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening op de drie relevante bestuursniveaus. Op dit vlak is reeds een enorme vooruitgang geboekt, maar er zijn nog een aantal belangrijke uitdagingen. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn : de geleidelijke vermindering van de rol van het Vlaams Gewest naar de gemeenten toe, de verdere begeleiding van de provincies in hun ruimtelijk beleid, het opvolgen van de voorwaarden voor gemeentelijke autonomie inzake vergunnen, de evaluatie van de opdrachten van de planologisch en stedenbouwkundige ambtenaar, opleiding en vorming en de subsidies voor gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen en gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen ;

- concreet vorm geven aan de overgangsperiode inzake het vergunningenbeleid op Vlaams niveau. Het verder beperken van de afleverings-termijn van vergunningen en het inbouwen van een zekere selectiviteit voor het afleveren van vergunningen op Vlaams niveau vormen hierbij hoekstenen ;
- het grond- en pandenbeleid verder op punt stellen in functie van het voeren van een ruimtelijk beleid conform het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ;
- het verbreden van het maatschappelijk draagvlak voor de handhavingsopdracht van het ruimtelijk beleid en het beklemtonen van preventie ;
- verdere verduidelijking van het ruimtelijk beleid aan het brede publiek door het voeren van een coherent en duidelijk communicatiebeleid. Het is de bedoeling duidelijk te maken dat het beleid inzake ruimtelijke ordening de ambitie heeft om de ruimte duurzaam te gebruiken.

1.2. Op drie sporen werken aan een planning op Vlaams niveau

1.2.1. Versnelde operationalisering RSV

Een van de uitgangspunten van het Vlaams regeerakkoord is het versneld operationaliseren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

De uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wordt opgenomen door de verschillende leden van de Vlaamse regering en door de administratie. De planningsprocessen die vanuit AROHM aangestuurd worden zijn op dit ogenblik in eerste instantie de afbakeningsprocessen van de stedelijke gebieden. De overige planningsprocessen vallen onder het hoofdstuk 'opvolgen van het beleid van andere partners binnen de Vlaamse Gemeenschap'. Zoals ook in de begrotingen van de vorige jaren, is voor de begroting 2002 een aanzienlijk budget van 420.000 euro voorzien voor het opstarten van de laatste afbakeningsprocessen, waaronder het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel (basisallocatie 12.32).

De afbakeningsprocessen verlopen in nauwe samenwerking met de betrokken gemeente- en provinciebesturen, vertegenwoordigers van de verschillende Vlaamse administraties en maatschappelijke groepen die actief zijn in de betrokken gebieden. Tijdens het afbakeningsproces wordt ruim aandacht besteed aan communicatie en overleg. De partners op de verschillende bestuursniveaus moe-

ten immers de visie en de voorstellen delen, wat de kans op effectieve uitvoering van de voorstellen verhoogt. Omwille van de nauwe betrokkenheid met gemeente- en provinciebesturen, werden de meeste lopende afbakeningsprocessen omwille van de gemeenteraadsverkiezingen in de tweede helft van 2000 vertraagd. De administratie heeft in de eerste helft van 2001 al deze processen heropgestart met de nieuwe besturen.

De afbakeningsprocessen van de regionaalstedelijke gebieden Aalst en Kortrijk zijn na intensief overleg gedurende 2 jaar afgerond. De periode waarin gemeente- en provincieraad advies moesten formuleren viel samen met de periode van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen. In de loop van 2001 zijn de adviezen geformuleerd en werd een voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Aalst opgemaakt. Voor het regionaalstedelijk gebied Kortrijk wordt hieraan momenteel gewerkt.

Voor het grootstedelijk gebied Gent en de regionaalstedelijke gebieden Mechelen en Turnhout wordt verwacht dat de besluitvorming door de gemeente- en provincieraaden in de eerste helft van 2002 wordt afgerond, zodat snel erna aan de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen kan gewerkt worden.

In de begroting 2002 is ook een budget voorzien van 210.000 euro voor de financiering van uitvoeringsgerichte projecten in uitvoering van de afgeronde afbakeningsprocessen, teneinde uitvoering te geven aan de engagementen die op Vlaams niveau werden aangegaan (basisallocatie 12.32).

Naast de afbakeningsprocessen van de stedelijke netwerken, zijn er op de begroting van 2002 op basisallocatie 12.32 ook budgetten voorzien voor het opstarten van processen voor de nadere uitwerking van stedelijke netwerken (200.000 euro), de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur (290.000 euro) en voor de afbakening van de zeehavens op Vlaams niveau (60.000 euro). Ter voorbereiding van de afbakening van de poort Zaventem, wordt in 2002 gestart met de opmaak van een strategisch plan voor dit gebied. Hiervoor is een budget van 250.000 euro voorzien.

Ten slotte wordt op basisallocatie 43.02 een budget voorzien van 372.000 euro voor subsidies aan strategische projecten ter ondersteuning van de uitvoeringsgerichte projecten van andere partners in het kader van de afbakening van stedelijke gebieden. Deze strategische projecten zijn projecten die vernieuwend werken en gekenmerkt worden door een integrale aanpak, projecten die een impuls kunnen

geven aan de concrete uitwerking van de ruimtelijke beleidsopties ten aanzien van stedelijke gebieden en het buitengebied. De subsidie vanuit ruimtelijke ordening heeft betrekking op het opzetten van een tijdelijke en specifieke projectorganisatie en de daarbij horende werkingskosten. Per project wordt een subsidiebedrag van maximaal 62.000 euro voorzien per jaar. De effectieve realisatie van de uitgewerkte deelprojecten moet gebeuren door de bevoegde sectoren (huisvesting, openbare werken, natuur, bos, en dergelijke) en privé-partners.

In het jaar 2001 werd, in samenwerking met het Vlaams Parlement, een oplossing uitgewerkt voor de zonevreemde woningen. Dit is een belangrijke mijlpaal ten aanzien van het versterken van de rechtszekerheid van de burger. Parallel hiermee werd gewerkt aan de methodiek voor gemeenten om een planmatige oplossing te voorzien. Deze methodiek is opgenomen in de brochure "Gebiedsgericht beleid voor zonevreemd wonen. Handleiding voor de gemeente" (ook op de website : www.ruimtelijkeordening.be).

In 2001 heeft de administratie aandacht besteed aan de dringende behoeften met betrekking tot de inplanting van windturbines, mestverwerkingsinstallaties, motorcrossterreinen, golfsterreinen, inplanting van rioolwaterzuiveringsinstallaties, enzovoort. Zij heeft ook ondersteuning geleverd voor de ruimtelijke afweging en de opmaak van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor bestaande zonevreemde campings.

Zoals voorzien in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is het de opdracht van het Vlaams Gewest om voor historisch gegroeide regionale bedrijven in het buitengebied een oplossing te voorzien. Deze bedrijven zijn, zowel vanuit het standpunt tewerkstelling als vanuit economische hoek, van groot belang voor de streek waarin ze gelegen zijn. Door hun omvang wordt echter vaak omgevingshinder vastgesteld. Een samenhangende en bij voorkeur gebiedsgerichte aanpak heeft vanuit het ruimtelijk beleid steeds de voorkeur.

In 2001 werden de eerste gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen opgesteld. Door de decretaal bepaalde inhoud is de opbouw van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (met een uitgebreide toelichting), de voorstelling en de stedenbouwkundige voorschriften totaal verschillend dan voor de gewestplanwijzigingen. In 2001 werd veel aandacht geschonken aan de redactie van de documenten, de plannen en de voorschriften. De extra tijd die nodig was voor deze eerste plannen zal op termijn renderen voor gelijkaardige plannen in de toekomst.

In de begroting van 2002 zijn de nodige budgetten gereserveerd in functie van de nieuwe procedure voor de vaststelling van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (basisallocatie 12.01). Het betreft o.a. budgetten voor het organiseren van het openbaar onderzoek op Vlaams niveau (mediabudgetten in functie van aankondiging, kopiekosten voor inzage documenten, en dergelijke). Ook de installatie en zelfstandige werking van Vlacoro is verzekerd door het voorzien van een budget op een afzonderlijke basisallocatie van 100.000 euro (basisallocatie 12.04).

1.2.2. Opvolging van de planningsprocessen in andere beleidsdomein

Om de doorwerking te verzekeren van de opties van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden ook planningsprocessen in de andere beleidsdomeinen opgevolgd.

– Economisch beleid en aanbodbeleid inzake bedrijventerreinen

Ruimte is en wordt meer en meer een schaars goed. Daarom moet op een duurzame manier omgesprongen worden met de nog resterende open ruimte. Anderzijds moet de bestaande bebouwde omgeving hoogwaardig ingevuld worden, waarbij aandacht wordt besteed aan zorgvuldig ruimtegebruik, architecturale kwaliteit, het duurzaam beheer van bedrijventerreinen en verweving van functies. Naast het aansnijden van nieuwe bedrijventerreinen, dient meer dan in het verleden aandacht besteed te worden aan de mogelijkheden voor hergebruik of transformatie van verouderde, verlaten of vervuilde bedrijvenszones, wat een van de krachtlijnen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is.

In de schoot van de stuurgroep 'Brownfields', die gestuurd wordt in samenwerking met de minister bevoegd voor leefmilieu, wordt momenteel onderzocht hoe duurzame oplossingen kunnen worden geboden voor dit type terreinen. Brownfields verloederen het stadsbeeld en het landschap, en verminderen de waarde van de buurt. Zij worden gebruikt als sluisstort en vallen ten prooi aan allerhande vormen van vernieling en vandalisme. Gezien de belangrijke inbreng vanuit ruimtelijke ordening in deze materie, is de administratie AROHM in de stuurgroep vertegenwoordigd.

Een ander belangrijk initiatief omvatte de oprichting van een 'task force Knelpunterreinen', en dit in de schoot van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE). Knelpunterreinen zijn die ter-

reinen die als industriegebied of ambachtelijke zone ingekleurd zijn, maar om één of andere reden nog niet bouwrijp gemaakt werden. Per provincie wordt onderzocht hoe deze terreinen versneld terug op de markt kunnen worden gebracht. Als trekker van dit initiatief werd telkens de administrateur-generaal van de respectievelijke GOM aangeduid, bijgestaan door de buitendiensten van AROHM en andere, in functie van de specifieke knelpunten, relevante organisaties.

Daarnaast wordt werk gemaakt van een amortisatiefonds. De opdracht behelst een praktijkgerichte studie van de financiële en juridische structuur van een in het Vlaamse Gewest op te richten amortisatiefonds, dat als doel heeft verloederde en verontreinigde (bedrijven)terreinen ter beschikking te stellen van de markt via overheidstussenkomst, in de mate dat de sanering niet volledig volgens marktconforme voorwaarden kan worden gefinancierd. Indien de waarde van het terrein na sanering, verminderd met de saneringskost zelf, positief uitvalt, is een tussenkomst van het amortisatiefonds niet aangewezen. Het amortisatiefonds zal wel aangesproken kunnen worden voor die sites die net buiten het normale marktproces vallen.

Er wordt dus vanuit verschillende invalshoeken gewerkt om een duurzame oplossing te vinden voor dergelijke sites.

De herontwikkeling van bestemde maar nog niet bouwrijpe bedrijventerreinen zal echter onvoldoende zijn om de grote vraag naar bedrijfslocaties op te vangen. Vandaar ook dat er in het kader van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie bijkomend onderzoek wordt verricht naar de lokalisatie van nieuwe bedrijventerreinen.

– *Oppervlakedelfstofplannen*

Zoals omschreven in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, worden door AROHM en de afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie van de Administratie Economie oppervlakedelfstoffenplannen opgesteld. Tot nog toe werden dergelijke plannen opgesteld voor dakpannenklei in het Kortrijkse, de klei in de Kempen en de leem in Limburg. Het oppervlakedelfstoffenplan voor de dakpannenklei in het Kortrijkse werd vertaald in de recentste herziening van het gewestplan Kortrijk. Momenteel wordt in een externe opdracht onderzocht hoe de twee andere oppervlakedelfstoffenplannen kunnen worden omgezet in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Het onderzoek voor deze twee zones kan leiden tot een gelijkaardige aanpak voor andere zones.

– *Afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON)*

Met het oog op de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur van Vlaams belang in gewestelijk ruimtelijke uitvoeringsplannen, participeert AROHM op een actieve manier in de VERAf (verweving en afbakening)-werkgroep onder voorzitterschap van de minister bevoegd voor leefmilieu.

Binnen deze werkgroep werden ondertussen twee sectorale visies geformuleerd, met name de gewenste agrarische structuur (GAS) en de gewenste natuur- en bosstructuur (GNBS). Een confrontatie van deze kaarten heeft geleid tot een kaart met grote eenheden natuur (GEN) waarover consensus bestaat tussen de voor landbouw, bos en natuur bevoegde administraties. Deze consensuskaart zal na ruimtelijke afweging door AROHM op korte termijn worden vertaald in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Tegelijkertijd zullen ook landbouwgronden met een huidige groene bestemming worden herbestemd naar agrarisch gebied. Voor de gebieden waarover nog geen consensus bestaat, zal AROHM een ruimtelijke visie ontwikkelen die de basis zal vormen voor definitieve beleidskeuzes en vervolgens voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Op die manier zullen uiteindelijk 125.000 ha grote eenheden natuur in ontwikkeling, 150.000 ha natuurverwevingsgebied en 750.000 ha agrarisch gebied worden afgebakend. Voor deze visievorming is op de begroting van 2002 een budget van 290.000 euro voorzien (basisallocatie 12.32).

– *Strategische plannen voor de zeehavens*

In het regeerakkoord is bepaald dat voor elk havengebied een strategisch plan wordt opgemaakt. De strategische planning voor de diverse zeehavens gebeurt op initiatief van de minister bevoegd voor mobiliteit en openbare werken. Deze processen worden opgevolgd door AROHM. Na de afronding van een strategisch plan moet immers een afbakingsproces worden opgestart, met als finaliteit de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. Hiervoor werd een budget van 60.000 euro gereserveerd voor 2002 (basisallocatie 12.32). Voor de zeehaven van Gent is reeds heel wat strategische visievorming uitgewerkt in het ROM-project Gentse kanaalzone. Het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van de Zeehaven van Gent wordt voorbereid. Ook het Strate-

gisch Plan voor de Linkerschelde-oever van de haven van Antwerpen (de Waaslandhaven) is reeds ver gevorderd. In 2001 zijn de processen gestart voor de opmaak van strategische plannen voor Zeebrugge en Antwerpen rechteroever. De afbakening van de zeehaven / regionale luchthaven van Oostende gebeurt in samenhang met de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Oostende, dat recent werd opgestart.

– Mobiliteitsbeleid

Op het vlak van de relatie tussen ruimtelijke ordening en mobiliteit worden er personeelsleden vanuit de administratie AROHM op verschillende processen ingezet. Het blijft een belangrijk aandachtspunt de beleidsmatige benadering, die uitgaat van een integratie van ruimtelijke ordening, mobiliteit en infrastructuur, verder te ondersteunen. Op verschillende vlakken wordt dit geconcretiseerd. Er werd in de begroting van 2002 een budget van 170.000 euro gereserveerd voor het uitvoeren van voorbereidend ruimtelijk onderzoek (basisallocatie 12.32).

Bijdragen werden geleverd bij de opmaak van het ontwerp-mobiliteitsplan Vlaanderen. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen was hierbij één van de belangrijkste uitgangspunten.

Verder wordt actief geparticipeerd bij de opmaak van streefbeelden voor lijninfrastructuren. Zowel voor wegeninfrastructuur, als voor spoorweg- en waterweginfrastructuur werden en worden streefbeelden opgemaakt die een beleidsmatig kader bieden voor de latere concrete uitvoering ervan. De link tussen mobiliteit en het ruimtelijk beleid krijgt hierbij belangrijke aandacht.

I.2.3. Beleidsmatige opvolging en evaluatie van het RSV

Er is voor geopteerd om, conform de methodiek van de structuurplanning, de evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op te vatten als een evaluatie van de doorwerking. Door de rijke inhoud van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen kan de doorwerking vanuit verschillende oogpunten worden geëvalueerd.

Ten eerste is het een evaluatie naar de effectiviteit, die zich vooral richt op de feitelijke evoluties op het terrein zoals bijvoorbeeld naar het wonen en de bedrijventerreinen. Ten tweede is er de inhoudelijke evaluatie die zich vooral richt op een evaluatie van de instrumenten met bijvoorbeeld een analyse van de recente BPA's en gemeentelijke

structuurplannen. Ten derde is er de evaluatie van het veranderingsproces dat in de eerste plaats na gaat in hoeverre de houding, werkwijze en organisatie van de betrokken actoren zoals gemeenten of andere beleidsvelden een evolutie op planmatig vlak en op het terrein mogelijk maken.

I. 3. Opbouwen van goede relaties met partners op federaal en Europees niveau

I.3.1. Transnationale en grensoverschrijdende planningsinitiatieven

Binnen het uitgebreide aanbod aan internationale initiatieven op het vlak van de ruimtelijke ordening, wordt selectief aandacht besteed aan een aantal initiatieven die een meerwaarde bieden voor het Vlaams ruimtelijk beleid. De aandacht wordt hierbij geconcentreerd rond de thema's Vlaamse Ruit als stedelijk netwerk van internationaal niveau, grensoverschrijdende stedelijke netwerken en poorten en economische concentratiezones van internationaal niveau, grensoverschrijdende grote aaneengesloten gebieden van het buitengebied, lijninfrastructuur en water.

Op Europees niveau worden de ontwikkelingen binnen het Comité voor de Ruimtelijke Ordening opgevolgd. Daarnaast worden de initiatieven inzake ruimtelijke ordening op het niveau van de Benelux Economische Unie begeleid.

Op het programma van ruimtelijke ordening is er een specifieke basisallocatie (basisallocatie 40.20) voor deelname aan internationale initiatieven inzake ruimtelijke ordening. Op de begroting 2002 is een vastleggingsbedrag voorgesteld van 210.000 euro, wat vergelijkbaar is met het budget van de vorige jaren. In 2002 worden met name uitgaven voorzien voor deelname aan het Interreg III B programma Noord-West-Europa en voor deelname aan individuele projecten.

I.3.2. Omzetting van Europese verordeningen in regelgeving

Ter uitvoering van de Europese Richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijn) hechtte de Vlaamse regering op 4 mei 2001 haar goedkeuring aan het voorstel tot aanvulling van de 'Speciale Beschermingszones' in Vlaanderen. Binnen deze gebieden staat de instandhouding van de door de richtlijn vooropgestelde natuurlijke habitats en soorten voorop.

Het beleid vanuit ruimtelijke ordening is er op gericht deze habitats en soorten in stand te houden

via een passende bestemming in ruimtelijke uitvoeringsplannen, om bij te dragen aan de realisatie van de instandhoudingdoelstellingen van de vogel- en habitatrichtlijnen. In dit kader is een duurzame coëxistentie van natuurwaarden en stedenbouwkundige bepalingen aangewezen, met respect voor de eigenheid van beide elementen.

I. 4. Invoering van het nieuwe decreet ruimtelijke ordening op de drie bestuursniveaus

I.4.1. Geleidelijke vermindering van de rol van het Vlaams Gewest ten voordele van de gemeenten

Een essentieel uitgangspunt van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening vormt het subsidiariteitsbeginsel naar provincies en steden/gemeenten toe. In het decreet zelf zijn een aantal welomschreven taken voor de diverse niveaus voorzien. Om die overgang te stroomlijnen en waar mogelijk sneller te laten verlopen worden een aantal acties voorzien. Het is duidelijk dat het Vlaams Gewest een aantal taken van lokaal of bovenlokaal ruimtelijk belang kan overlaten aan de andere bestuursniveau's zodra die daartoe voldoende zijn voorbereid en geïnformeerd of uitgerust.

Volgende acties worden in 2002 (verder) gepland :

- de evaluatie en zo nodig de bijsturing van de uitvoeringsbesluiten omtrent de vrijstelling van de stedenbouwkundige vergunning en van het advies van de gemachtigde ambtenaar, en desgevallend decretale wijzigingen doorvoeren ;
- de voorwaarden waaraan gemeenten moeten voldoen om over te stappen naar het in het decreet voorziene nieuwe vergunningensysteem stipt opvolgen en de gemeenten daarin begeleiden, in eerste instantie door informatieverstrekking over en begeleiding van de opmaak van de eerste vergunningenregisters ;
- informatieverstrekking en toelichtingen over recente wijzigingen aan de regelgeving, in het bijzonder deze betreffende de zonevreemde woningen (inclusief de bijhorende uitvoeringsbesluiten en interpretatieve richtlijnen) ; eventueel het opstellen en verspreiden van nieuwsbrieven ;
- de opleiding van gemeentelijke en provinciale stedenbouwkundige ambtenaren intensief begeleiden.

I.4.2. Verdere begeleiding van de provincies in hun ruimtelijk beleid

De provincie Antwerpen beschikt sinds augustus 2001 over een goedgekeurd provinciaal ruimtelijk structuurplan. Dit betekent dat de provincie Antwerpen nu een eigen ruimtelijk beleid kan voeren en hiervoor de nodige decretale instrumenten zoals provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen, kan inzetten. Een aantal taken van de Vlaamse overheid inzake de begeleiding van de gemeentelijke ruimtelijke planning en begeleiding van de provinciale ruimtelijke planning zijn dan ook in de provincie Antwerpen gewijzigd. Nauw overleg met de provincie en een duidelijke informatie aan de gemeenten maakt dat de gewijzigde opdrachten zonder veel problemen zullen verlopen.

Ook de provincie West-Vlaanderen heeft zijn provinciaal ruimtelijk structuurplan voor goedkeuring voorgelegd. Op die manier zal ook deze provincie binnen afzienbare tijd een eigen provinciaal ruimtelijk beleid kunnen ontplooiën. Voor de beide provincies verschuift de begeleiding van het provinciale ruimtelijk beleid in 2002 van de opvolging van het provinciaal ruimtelijk structuurplan naar de opvolging van de verschillende planningprocessen die kunnen resulteren in provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Voor de drie overige provincies zal in 2002 de samenwerking en het overleg vooral gericht zijn naar de goedkeuring van hun ruimtelijk structuurplan.

I.4.3. Opvolging van de voorwaarden voor gemeentelijke autonomie inzake vergunnen

Artikel 191 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening bepaalt dat de gemeenten uiterlijk op 1 mei 2001 over een ontwerp van vergunningenregister dienen te beschikken. Die termijn kon evenwel met één jaar worden verlengd. Gelet op de (materiële) problemen is in de meeste gemeenten de opmaak van het eerste vergunningenregister nog lopende en werd meestal een verlenging toegekend. Ook het in artikel 192 van het decreet van 18 mei 1999 bedoelde deel van het vergunningenregister over verkavelingen van vóór 22 december 1970 is in veel gemeenten nog niet afgewerkt en/of goedgekeurd.

Omdat het beschikken over een goedgekeurd vergunningenregister één der voorwaarden is om te kunnen overstappen naar het nieuwe vergunningensysteem, zijn dringend acties nodig. Die acties situeren zich in de intensieve begeleiding door AROHM van het vergunningenregister betreffen-

de de verkavelingen van vóór 22 december 1970, maar ook in functie van het volledige, in artikel 96 van het decreet van 18 mei 1999 bedoelde vergunningenregister. Tevens wordt gewerkt aan een voorstel om de noodzakelijke inhoud van het eerste vergunningenregister te beperken, zodat op korte termijn effectief kan gestart worden met de verdere invulling op een goedgekeurde basis. Hierbij wordt gedacht aan een vergunningenregister dat de basisgegevens bevat en teruggaat tot een bepaalde datum (bijvoorbeeld 1995) en nadien stelsmatig wordt aangevuld.

Verder moeten gemeenten intens worden begeleid en opgevolgd in de realisatie van de andere voorwaarden (gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar, gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, plannenregister, register onbebouwde percelen) teneinde na te gaan onder meer vanaf wanneer, volgens artikel 199 van het decreet van 18 mei 1999, de bepalingen van artikel 135 (in verband met stedenbouwkundig uittreksel en attest) gelden en wanneer de taken inzake vergunningverlening worden overgedragen naar de gemeente.

1.4.4. Evaluatie van de opdrachten van planologisch en stedenbouwkundig ambtenaar

De taken van de planologisch ambtenaar waren in het verleden vooral gericht op de vervalregeling van de BPA's, waarvoor door AROHM een bijzondere inspanning werd geleverd om alle desbetreffende besluiten binnen de vastgestelde termijn te nemen en het adviseren van de planologische attesten. Het adviseren van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) was nog beperkt. Via maandelijkse vergaderingen werd informatie uitgewisseld en werd de standpuntbepaling voorbereid.

Gezien de provinciale ruimtelijke structuurplannen worden gefinaliseerd en reeds meerdere gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen zijn goedgekeurd, zal in de toekomst veel meer aandacht gaan naar het opvolgen van de gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Daarnaast zal volgend jaar ook het adviseren van de plannenregisters een hoofdplicht zijn. Beleidsmatig zal uiteraard ook de evaluatie van de planologische attesten een permanent aandachtspunt blijven.

Omdat momenteel nog geen gemeenten inzake vergunningverlening in het nieuwe systeem draaien, zijn de taken van de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar (voorlopig) vooral gericht op aanvragen in toepassing van artikel 127 van het decreet van 18 mei 1999 (aanvragen van publiekrechtelijke rechtspersonen of van algemeen belang) of

inzake de goedkeuring van vergunningenregisters. De evaluatie zelf van de onderscheiden opdrachten vormt een permanent aandachtspunt op de periodieke vergaderingen van de functiehouders.

Volgende acties blijken reeds nodig om het takenpakket te stroomlijnen :

- een evaluatie van het uitvoeringsbesluit betreffende de onder artikel 127 van het decreet van 18 mei 1999 vallende werken en handelingen omdat daar thans werken met geringe ruimtelijke impact onder begrepen zijn, die wellicht beter worden overgedragen naar de lagere overheid ;
- een evaluatie van het nut van het kwartaalverslag van de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaren.

1.4.5. Opleiding en vorming

Volgens artikel 15 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening moet elke gemeente minstens één stedenbouwkundige ambtenaar hebben. Artikel 13 van hetzelfde decreet bepaalt dat ook de provincies stedenbouwkundige ambtenaren dienen aan te stellen.

Het besluit van de Vlaamse regering van 19 mei 2000 tot vaststelling van de voorwaarden waaraan personen moeten voldoen om als ambtenaar van ruimtelijke ordening te kunnen worden aangesteld bepaalt de aanstellingsvoorwaarden voor onder meer de provinciale en de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren. Een diploma ruimtelijke ordening is als principiële vereiste vooropgesteld, maar een ruime overgangsbepaling laat toe dat ambtenaren zonder dergelijk diploma maar met ervaring, in de functie worden aangesteld. Voor die categorie personen bepaalt het besluit dat een vormingspakket wordt georganiseerd, afgerond met een test.

In de tweede helft van 2000 en de eerste maanden van 2001 is op initiatief van de administratie intensief aan de uitbouw van het vormingspakket gewerkt. Er is samengewerkt met een externe vormingscoördinator, met de onderwijsinstellingen die thans opleidingen ruimtelijke ordening verzorgen, met de Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en met de provinciale bestuurscholen. Het programma wordt continu inhoudelijk begeleid en gestuurd in samenwerking met de externe vormingscoördinator. Het opleidingsprogramma wordt in 2002-2003 voor de tweede maal

georganiseerd. Op de begroting van 2002 wordt een budget van 148.000 euro voorzien, in functie van de inhoudelijke voorbereiding ervan en voor de vergoeding van docenten, organisatie van het secretariaat en andere werkingskosten (basisallocatie 12.05).

I.4.6 Subsidies gemeentelijk ruimtelijk structuurplan en gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

Krachtens het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening wordt het uitvoeren van een gemeentelijk ruimtelijk beleid op diverse manieren financieel ondersteund. Met het besluit van de Vlaamse regering van 20 oktober 2000 tot bepaling van de voorwaarden voor de toekenning van subsidies aan gemeenten voor de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen, gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en gemeentelijke plannen van aanleg, kan de opmaak van gemeentelijke plannen gesubsidieerd worden. Voor de financiële ondersteuning van deze belangrijke gemeentelijke taak is een budget van 4.200.000 euro voorzien (basisallocatie 43.20).

Voor de opmaak van het ruimtelijk structuurplan en sectorale BPA's is een éénmalige en forfaitaire subsidie voorzien. Voor bepaalde andere categorieën van plannen, waaronder de kwaliteitsvolle inrichting op gemeentelijk niveau van de open ruimte, van samenhangende delen van het woongebied, van lokale bedrijventerreinen, werd een subsidieregeling per hectare uitgewerkt. In totaal is voor de subsidiëring van deze uitvoeringsplannen een budget van 2.500.000 euro voorzien op de begroting van volgend jaar (basisallocatie 43.23).

Vanaf 2001 worden ook de eerste plannenregisters en vergunningenregisters goedgekeurd. Op basis van het uitvoeringsbesluit van 22 juni 2001 worden ook deze inspanningen van de gemeenten gesubsidieerd. Hiervoor wordt een budget van ongeveer 1.600.000 euro uitgetrokken (basisallocatie 43.21).

Er is tenslotte een uitvoeringsbesluit in voorbereiding voor de subsidiëring van de kosten verbonden aan de opleiding van de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren en voor de betaling ervan in de kleine gemeenten. Deze subsidies worden voorzien omdat deze gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren een sleutelrol zullen spelen in het lokale ruimtelijke beleid. In totaal is hiervoor een budget van 2.000.000 euro voorzien (basisallocatie 43.24).

I.5. Vorm geven aan de overgangsperiode inzake het vergunningenbeleid op vlaams niveau

I.5.1. Verdere beperking van de afleveringstermijn van vergunningen

Recente inspanningen hebben de historisch gegroeide achterstanden in de behandeling van aanvragen om stedenbouwkundige vergunningen of verkavelingsvergunningen reeds gevoelig gereduceerd.

Als voorbeeld kan de achterstand bij de afhandeling van de dossiers door de provinciale diensten van AROHM aangehaald worden. Het kon niet langer dat de gemiddelde doorlooptijd van een bouwaanvraag op de administratie meer dan honderd dagen bedroeg. Ondertussen werden er maatregelen genomen om op korte termijn deze onaantoonbare achterstand weg te werken. De directeur-generaal van AROHM kreeg de opdracht om per buitendienst een business-plan op te stellen, teneinde de dossiers binnen de wettelijk voorzien termijnen te kunnen behandelen. Via het opstarten van een bijzonder project werd de achterstand met betrekking tot de afhandeling van bouwaanvragen aangepakt, waarbij gedurende een periode van 6 maanden vrijwilligers tegen betaling overuren presteerden. Vóór de startdatum van het project bedroeg de gemiddelde behandelingstermijn in bijvoorbeeld de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen respectievelijk 124 en 86 kalenderdagen. Op 15 maart 2001 waren in beide provincies alle dossiers ouder dan 70 dagen die behandelbaar waren, afgehandeld. Tot op heden slaagt men erin om deze toestand te handhaven.

Niettegenstaande deze sterke reducties in afleveringstermijnen, zijn nog niet alle behandelingen herleid tot de decretaal bepaalde of in richtlijnen opgenomen termijnen. Bijkomende acties omvatten onder andere : het versneld doorvoeren van verbeteringsvoorstellen, geformuleerd in het procesimplementatieproject "Vergunnen" ; het verschaffen van duidelijke richtlijnen waar (thans) een aantal appreciatie- en/of interpretatieverschillen bestaan (onder andere inzake schorsingen, zonevreemde woningen, woonverdichting, en dergelijke).

Vooraf het, door aanpassingen van de decretale bepalingen of uitvoeringsbesluiten, overhevelen van de vergunningsbevoegdheid omtrent zaken met een geringe ruimtelijke impact naar de gemeentebesturen, moet een aanzienlijke ontlasting van de werkdruk van AROHM, en de ermee gepaard gaande achterstand opleveren.

I.5.2. Selectiviteit inzake op Vlaams niveau af te leveren vergunningen

Er is vastgesteld dat het bij de behandeling van aanvragen in toepassing van artikel 127 van het decreet van 18 mei 1999 (publiekrechtelijke rechtspersonen en aanvragen van algemeen belang) soms gaat over dossiers met geringe ruimtelijke impact en/of van puur lokaal belang. Een evaluatie van het uitvoeringsbesluit betreffende dat artikel en eventueel een bijsturing van het artikel zelf moet een duidelijker aflijning geven tussen taken waarvoor de Vlaamse overheid (de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar) moet optreden enerzijds en taken die kunnen worden overgedragen aan de provincie of de gemeente anderzijds.

I.6. Grond- en pandenbeleid uitwerken in functie van het voeren van een ruimtelijk beleid conform het RSV

I.6.1. Opzetten van een structuur inzake grond- en pandenbeleid

Een knelpunt in het huidige grondbeleid is het gebrek aan onderlinge coördinatie in het beleid dat door verschillende sectoren op grond van diverse wetgevingen (economische expansie, huisvesting, natuur en groen, landinrichting, enzovoort) wordt gevoerd. Anderzijds hebben de onderscheiden sectoren (huisvesting, natuurbehoud, bosbouw, enzovoort) nood aan een ondersteuning vanuit het grondbeleid. Een coördinerende en ondersteunende rol dringt zich derhalve op ten aanzien van het beleid van de sectoren die een invloed hebben op het grondbeleid of die voor de verwezenlijking van hun beleid sterk afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van gronden. De voorgestelde hervorming van de administratie is het geschikte moment om een effectieve en efficiënte structuur uit te werken.

I.6.2. Opmaken van het grondbeleidsplan

Conform artikel 61 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, stelt de Vlaamse Regering tegen 30 april 2002 een eerste grondbeleidsplan vast na advies van de Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening. Dit plan heeft tot doel het noodzakelijke grondbeleid vanuit ruimtelijke ordening te realiseren en te coördineren en beoogt de doeltreffendheid, de efficiëntie en de interne samenhang van het grondbeleid van de diverse overheden en openbare instellingen te bevorderen.

Het grondbeleidsplan is een essentiële en noodzakelijke voorwaarde voor het effectief functioneren van het ruimtelijk beleid in het kader van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling en aldus relevant voor het operationeel maken van de ruimtelijke opties zowel voor het stedelijk gebied als het buitengebied. Ook is het grondbeleidsplan noodzakelijk in het licht van de prijsbeheersing om sociale en functionele verdringen te voorkomen.

Op de begroting van 2002 worden aanzienlijke budgetten gereserveerd voor de ondersteuning van belangrijke strategische projecten in goedgekeurde BPA's. Sinds 1998 is dit initiatief op kruissnelheid gekomen. Voor 2002 wordt een budget van 2.300.000 euro noodzakelijk geacht, onder andere om enkele grote projecten te realiseren.

Daarnaast wordt een beperkt budget van 40.000 euro voorzien voor het subsidiëren van verkavelingsplannen.

In het kader van de opdracht aan de gemeenten om hun inventaris van onbebouwde percelen te actualiseren, wordt verwacht dat een 30-tal gemeenten in 2002 de subsidie zullen aanvragen (gemiddeld 3.000 euro per gemeente). Hiervoor is een budget van 90.000 euro voorzien.

Voor de uitvoering van het decreet houdende maatregelen voor een sociaal grondbeleid van 16 juni 1982 wordt een budget van 100.000 euro voorzien.

In totaal wordt voor deze instrumenten inzake grond- en pandenbeleid in de begroting van 2002 dus een budget van 2.530.000 euro voorzien (basisallocatie 43.01).

Voor het stelsel van de sanering van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten, waarvan de doeltreffendheid met het oog op de nodige bijsturingen wordt geëvalueerd, is er bovendien een afzonderlijk globaal budget van circa 4.200.000 euro voorzien (basisallocatie 51.05 en 51.90).

I.7. Maatschappelijk draagvlak verbreden voor de handhavingsopdracht van het ruimtelijk beleid en het beklemtonen van preventie

I.7.1. Vereenvoudiging van de vergelijkprocedures

Onder het motto "soepel als het kan, streng als het moet", wordt een duidelijke aanpak naar voren geschoven voor regulariseerbare bouwovertradingen. Deze overtradingen moeten zoveel mogelijk worden voorkomen : werken, handelingen of wijzigingen.

gen die zonder de vereiste vergunning worden uitgevoerd of voortgezet, kunnen worden stilgelegd met een stakingsbevel, ook al betreft het regulierseerbare werken. Het moet echter mogelijk zijn om zich snel in regel te stellen, zodat de eventuele periode van stillegging tot een minimum beperkt blijft.

De handhaving dient in de eerste plaats gericht te zijn op de ernstige bouw misdrijven, namelijk bouw misdrijven die de ruimtelijke ordening, zoals die via inspraakprocedures is vastgelegd, met de voeten treden. Het betreft de bouw misdrijven waarbij een zware inbreuk wordt gepleegd op de plannen van aanleg of uitvoeringsplannen, de essentiële voorschriften en verordeningen.

Het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening voorziet een regeling waarin de stedenbouwkundig inspecteur eerst uitspraak moet doen over de vervolging van het bouw misdrijf door het al dan niet treffen van een vergelijk en de overtreder eerst de transactiesom moet betalen alvorens de vergunningverlenende overheid een beslissing kan nemen over de vergunning. Deze procedure is tijdrovend en staat meestal niet in verhouding tot de gepleegde inbreuken. De verregaande verstrengeling van de vergelijk- en vergunningsprocedure heeft ook tot verwarring en inconsequenties geleid omdat de transactiesom als boete werd beschouwd voor het bekomen van een regularisatievergunning, terwijl het vergelijk, grondslag voor de transactiesom, juridisch enkel betrekking heeft op het verval van de strafvordering en het recht van de overheid om herstel te vorderen. De beoordeling over de vergunbaarheid is louter gebaseerd op overwegingen inzake ruimtelijke ordening en is dus object-georiënteerd, terwijl het vergelijk (ook) subject-georiënteerd is, aangezien het een oordeel over de strafwaardigheid van de overtreder inhoudt.

Door de vergelijkprocedure en de regularisatieprocedure opnieuw duidelijker te scheiden, kunnen sneller regularisatievergunningen worden afgegeven. De administratieve beroepen tegen de weigeringsbeslissingen zullen weer ten volle kunnen spelen en de beoordeling over de vervolging kan onafhankelijk van die over de vergunbaarheid gebeuren, waardoor voor iedereen een duidelijke toestand ontstaat. De strafvordering en het recht herstel te eisen, vervalt pas als er een vergelijk wordt voorgesteld naar aanleiding van een definitieve regularisatievergunning of de verwijdering of stopzetting van de betreffende werken, handelingen of wijzigingen. Zolang dat niet het geval is, kan de straf en het herstel worden uitgesproken.

I.7.2. Onderzoeken van de mogelijkheid tot oprichting van een 'Hoge Raad voor het Herstelbeleid' (HRH)

Volgens het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening is het de stedenbouwkundig inspecteur die oordeelt over de ernst van de inbreuk, de gepaste herstelmaatregel formuleert en na de gerechtelijke veroordeling, tevens de afweging maakt of alle middelen werden ingezet om de veroordeelde ertoe aan te zetten zelf vrijwillig de gevorderde herstelmaatregel uit te voeren, of deze middelen faalden en of het herstel zich nog steeds opdringt.

Elke mogelijke verdenking van ambtelijke en politieke willekeur moet worden tegengegaan en het maatschappelijk draagvlak voor een effectief en efficiënt herstelbeleid worden vergroot. Daarom is het wenselijk te onderzoeken of het mogelijk is om het overheidsoptreden inzake het formuleren van herstellervorderingen en de ambtshalve uitvoeringen meer uniform te maken en te objectiveren door de ontwerpen van herstellervordering en de beslissingen tot effectieve ambtshalve uitvoering te laten toetsen door een nog op te richten 'Hoge Raad voor het Herstelbeleid' (HRH). Een mogelijke denkpiste is dat deze 'Hoge Raad voor het Herstelbeleid' zou kunnen fungeren als een adviesorgaan voor de stedenbouwkundige inspecteurs.

Op de begroting van volgend jaar is hiervoor een nieuwe basisallocatie gecreëerd (basisallocatie 12.06). Er wordt een budget van 15.000 euro aan werkmiddelen voor de Hoge Raad voor het Herstelbeleid voorzien.

I.7.3. Sociaal omkaderd herstelbeleid

Een herstelmaatregel wordt opgelegd in het kader van het algemeen of openbaar belang bij (het behoud van) een goede ruimtelijke ordening op basis van een reglementering van openbare orde. Hoven en rechtbanken moeten dan ook nagaan of de beslissing van een stedenbouwkundig inspecteur of een college van burgemeester en schepenen om al dan niet het herstel in de oorspronkelijke staat te vorderen uitsluitend met het oog op de goede ruimtelijke ordening is genomen. Wanneer de beslissing steunt op motieven die vreemd zijn aan de ruimtelijke ordening moet de rechter die vordering zonder gevolg laten. De stedenbouwkundig inspecteur of het college van burgemeester en schepenen mogen in feite geen rekening houden met sociale motieven.

De vraag rijst dan ook of de stedenbouwkundig inspecteur of het college van burgemeester en schepenen die gemachtigd worden om een rechterlijke herstelmaatregel ambtshalve uit te voeren, nadien de uitvoering kunnen uitstellen om sociale redenen en zij dus het algemeen belang bij het opleggen en doen uitvoeren van de maatregel hieraan ondergeschikt mogen maken. De stedenbouwkundig inspecteur moet in zijn optreden steeds trachten de doelstelling, in functie van dewelke hij bepaalde decretale opdrachten kreeg toegewezen, te realiseren.

Het is dus niet evident om sociale motieven te laten meespelen in de beslissingen tot het inleiden van een vordering of de uitvoering van een herstelmaatregel. Het is evenwel niet uitgesloten om begeleidende sociale maatregelen te treffen, zoals het toestaan van afwijkingen bij de toewijzing van sociale woningen aan de tot herstel veroordeelden die aan de voorwaarden voor het bekomen van een sociale woning voldoen.

De oplossing bestaat er in om voor de betrokkenen een vervangende huisvesting te voorzien indien daar sociale redenen voor zijn. Deze vervangende huisvesting kan worden aangereikt vanuit sociale huisvestingsmaatschappijen, sociale verhuurkantoren, OCMW's, gemeentebesturen, enzovoort.

I.7.4. Verlenging van de gerechtelijke hersteltermijn

De huidige hersteltermijn wordt opgelegd door de rechter maar is decretaal beperkt tot maximaal 1 jaar. Door deze beperking kunnen de rechters de hersteltermijn niet voldoende laten variëren in functie van het gepleegde misdrijf. De rechter moet, rekening houdend met alle omstandigheden, autonoom kunnen bepalen binnen welke termijn een herstel van het bouw misdrijf zich opdringt.

I.7.5. Preventie van bouw misdrijven door het invoeren van het 'as-built'-plan

Een ander belangrijk element in de beleidsbrief behelst de preventie van bouw misdrijven door het invoeren van het 'as-built'-plan.

Het invoeren van een conformiteitsattest op basis van een 'as-built'-plan, op te maken door een architect die de bouwwerken opvolgt, moet enerzijds garanderen dat de bouwheer zich houdt aan de afgegeven vergunning, anderzijds dat kleine afwijkingen tijdens de uitvoering der werken op een eenvoudige wijze zonder specifieke procedure worden geregulariseerd. Bijkomend voordeel is dat de bouwheer in elk geval de werken zal laten opvol-

gen door een architect omdat die laatste het bewuste attest en plan na de werken moet opstellen. De naleving van de vergunning kan verder worden gegarandeerd door het verplicht stellen van een waarborgsom, die wordt vrijgegeven als zowel ten aanzien van het te leveren conformiteitsattest als ten aanzien van het 'as-built'-plan na een bepaalde termijn geen bemerkingen worden gemaakt (en aldus de overheid zich impliciet ofwel formeel akkoord verklaart met de uitgevoerde werken).

I.8. Verdere verduidelijking van het ruimtelijk beleid aan het brede publiek : communicatie en woordvoerschap

In 2000 en 2001 werden al tal van communicatie-initiatieven opgestart, ondermeer :

- de uitwerking van een communicatiestrategie voor het handhavingsbeleid onder begeleiding van een professioneel communicatiebureau, waarvan de uitvoering ook nog in 2002 zichtbaar zal zijn ;
- de productie van een reeks van elf uitzendingen op regionale televisie over diverse aspecten inzake ruimtelijke ordening, die gecompileerd zal worden aangeboden ;
- talrijke studie- en infodagen ;
- de verspreiding van informatiebrochures en
- de uitbouw van een website voor particulieren, gemeentebesturen en professionelen.

Deze communicatie-inspanningen worden in 2002 voortgezet. Daarvoor is een budget van 650.000 euro voorzien (inclusief de kosten voor de organisatie van het openbaar onderzoek voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen – basisallocatie 12.01).

I.9. Weekendverblijven

De beleidsbrief met betrekking tot de weekendverblijven is bijna afgerond. De timing met de lagere besturen is vastgelegd. De ontwerpnota, opgesteld in mei 2001, is in juni 2001 besproken met het Nationaal Comité voor de Weekendverblijven en in oktober is er overleg gepleegd met de provincies. Een discussienota is ondertussen besproken met het nationaal comité en zal ook nog met de Bestendige Deputaties worden besproken. De bedoeling is de beleidsbrief dan officieel voor te leggen aan het Vlaams Parlement.

II. ALGEMENE BESPREKING

II. 1. Bouwmisdrijven en herstelbeleid

De heer Herman Lauwers merkt op dat veel personen die een inbreuk plegen op de regelgeving ruimtelijke ordening, speculeren op, of zelfs bijna zeker zijn van een seponering van het proces-verbaal. Het gaat zo ver dat ambtenaren in de uitoefening van hun taak zelfs niet meer ernstig worden genomen. De rechtbanken houden zich niet bezig met kleine inbreuken. De voortdurende seponeringspolitiek ondermijnt de geloofwaardigheid van de ambtenaar ruimtelijke ordening en van de gemeente. Het commissielid meent dat dringend aan dit probleem moet verholpen worden.

De heer Lauwers suggereert een aantal van de handhavingsmaatregelen op het niveau van het vredegerecht af te handelen. Op die manier worden de rechtbanken van eerste aanleg, met hun grote werkdruk, ontlast van deze kleinere dossiers. Voor kleinere dossiers is de knowhow zeker en vast aanwezig op de vredegerechten. De spreker vraagt of dit niet door een decreetswijziging zou kunnen opgelost worden. Een andere mogelijke oplossing is, naar analogie met de 'as-built'-plannen voor nieuwe gebouwen, een systeem van een officieel grondplan, opgemaakt door een landmeter en eventueel beëdigd door de gemeente, verplicht te stellen bij elke vervreemding van een bestaand gebouw. Op die manier geeft men rechtszekerheid aan kopers. Nu is er alleen in het geval dat er een proces-verbaal is opgesteld, melding van een eventuele bouwovertreiding. In alle andere gevallen is de koper zich van geen kwaad bewust en is hij, misschien ten onrechte, van mening dat alles in orde is met het goed. Het voorgestelde systeem van grondplan is een bescherming van de kopers en biedt de mogelijkheid om systematisch op termijn van misschien twintig jaar (naargelang de snelheid waarmee woningen op de markt komen) een overzicht te hebben van wat wel en niet vergund is en vergunbaar. Het zou een goede aanvulling zijn van de vergunningenregisters, want ook gemeenten die van goede wil zijn, kunnen de vooropgestelde timing niet halen en kampen met het probleem dat het soms zeer moeilijk is te achterhalen wat in het verleden al dan niet vergund is (wegens gebrekkige archieven of de complete afwezigheid van bronnen).

Volgens de heer Patrick Lachaert is het standpunt van het parket dat er alleen tot vervolging wordt overgegaan voor inbreuken in de prioritaire gebieden. Zelfs grote(re) bouwmisdrijven in andere zones worden ook niet vervolgd. Het lid is er niet

voor gewonnen om de kleine inbreuken te laten vervolgen. De heer Lachaert dringt er wel op aan dat de grote bouwmisdrijven in alle gebieden zouden worden vervolgd.

Minister Dirk Van Mechelen antwoordt dat bouwovertreedingen moeten worden vervolgd. Hij wijst op de mogelijkheid dat de betrokken gemeenten zich burgerlijke partij stellen. Aansluitend op een opmerking van de heer Lachaert, geeft de minister toe dat de burgerlijkepartijstelling een vrij zware procedure is en niet steeds even efficiënt.

In verband met de verschuiving van de bevoegdheid van rechtbanken van eerste aanleg naar de vredegerechten, wijst de minister er op dat strafrecht en strafvordering federale materies zijn. De minister is van mening dat het een interessante suggestie is die verder kan worden bestudeerd. Kleinere dossiers zouden inderdaad voor de vredegerechten gebracht moeten kunnen worden. De minister wijst er op dat in de gevallen waar effectief wordt opgetreden en dwangsommen zijn vastgelegd, deze wel degelijk volledig worden ingevorderd.

Het 'as-built'-plan moet volgens de minister ingevoerd worden in de loop van 2002. De eerste ontwerp teksten zijn klaar. Het informeren van de koper wordt nu gedeeltelijk geregeld door het opstellen van de vergunningenregisters, waarbij de informatieplicht van de notaris een rol speelt. Er moet een samenwerkingsakkoord gesloten worden tussen de federale overheid en de gewesten met betrekking tot de oprichting van het Agentschap voor Patrimoniale Informatie (API), dat als een soort kruispuntbank voor patrimoniale gegevens zal fungeren en waarbij zal worden samengewerkt tussen de verschillende gegevensbanken op federaal vlak (zoals het kadaster en domeinen en registratie) en op gewestelijk vlak (GIS-Vlaanderen).

In samenwerking met GIS-Vlaanderen, wordt er gewerkt aan een project met de naam GeoLoket, waarbij een methodiek en software wordt ontwikkeld, zodat hogeresolutiebeelden zullen kunnen geleverd worden aan alle betrokken actoren. De bedoeling is een efficiënte gegevensdatabank te ontwikkelen, die de koper moet kunnen beschermen.

II. 2. Militaire domeinen

De heer Herman Lauwers heeft vragen in verband met de aangekondigde desaffectatie van militaire domeinen. Door de federale overheid is aangekondigd dat er militaire domeinen afgestaan of ver-

kocht zouden worden. Momenteel zijn de militaire domeinen witte vlekken in de gewestplannen. Op welke manier en op welk moment moeten die een invulling krijgen en door wie : de Vlaamse regering of eventueel de provincies ? De heer Lauwers veronderstelt dat de invulling door de Vlaamse regering gebeurt, en wel vooraleer de desaffectatie plaatsvindt. Zoniet weet de mogelijke koper niet welk goed hij gekocht heeft en kan er aanleiding zijn tot speculatie. Daarom moet er preventief gewerkt worden aan de invulling van de militaire domeinen op de gewestplannen.

Minister Dirk Van Mechelen verwijst naar het protocol dat onder minister Theo Kelchtermans is gesloten met de federale minister van Landsverdediging en dat nog steeds van kracht is. De afspraak is dat de militaire domeinen eerst via een gewestplanwijziging – nu een ruimtelijk uitvoeringsplan – een aangepaste bestemming krijgen vooraleer ze te koop kunnen worden aangeboden. In het verleden is dat volgens de minister steeds op die wijze gebeurd. Ondertussen is door de minister aan de federale minister van Landsverdediging officieel gevraagd welke militaire domeinen voor desaffectatie in aanmerking komen.

II. 3. Afbakeningsprocessen en bestemmingswijziging van agrarische gebouwen

Met betrekking tot de afbakeningsprocessen, dringt mevrouw Isabel Vertriest aan op concrete stappen. Het is tijd voor actie want de regering kan de afbakening niet blijven voor zich uitschuiven. Vooral de onzekerheid die nu wordt geschapen in hoofde van de betrokkenen, waaronder vele landbouwers, kan zwaarder wegen dan de uiteindelijke beslissing, ook al is die negatief.

Minister Dirk Van Mechelen antwoordt dat de nota aan de Vlaamse regering om de afbakening definitief op gang te brengen, klaar is. In een interkabinettenwerkgroep zijn er slechts nog enkele kleine meningsverschillen. Er wordt overleg gepleegd met alle betrokken organisaties teneinde de onzekerheid op het terrein weg te werken. De gevolgde methodiek wordt aan de organisaties uitgelegd.

De heer Herman Lauwers vraagt of er al een lijst is van mogelijke aanvaardbare bestemmingswijzigingen voor niet meer in bedrijf zijnde agrarische gebouwen. Welke bestemmingen kunnen die oude boerderijen eventueel nog wel krijgen en welke niet ?

De minister antwoordt dat bij de aanpassing van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening wat betreft de zonevrije woningen (wijzigingsdecreet van 13 juli 2001), bepaald werd dat een bestemmingslijst voor de verlaten landbouwbedrijven moet worden opgesteld. Die lijst zou dan gehanteerd worden bij een beslissing over de bestemmingswijziging van verlaten landbouwbedrijven. Er zijn momenteel voorontwerpen van dergelijke lijsten in opmaak. Deze discussie moet volgens de minister worden gekoppeld aan de problematiek van de zonevrije bedrijven.

II. 4. Technische aanpassingen van het decreet ruimtelijke ordening en uitvoeringsbesluiten

De heer Patrick Lachaert wil de stand van zaken weten in verband met de beloofde rechtzetting van de technische gebreken in het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.

In verband met de regeling van de zonevrije woningen, vraagt de heer Erik Matthijs naar de uitvoeringsbesluiten. De spreker is van mening dat ook een aanpassing inzake het vergunningenregister vereist is, aangezien zelfs de streefdatum van mei 2002 voor veel gemeenten moeilijk haalbaar zal zijn.

Minister Dirk Van Mechelen antwoordt dat een reeks louter technische decreetswijzigingen worden voorbereid, samen met administratieve vereenvoudigingen en enkele beleidsmatige wijzigingen. Daarnaast is er een reeks uitvoeringsbesluiten in voorbereiding. Van sommige besluiten zijn de teksten klaar, van andere is er een ontwerpvisie of een officieuze versie. Andere besluiten zijn nog in voorbereiding. Een aantal besluiten zullen eerlang voorgelegd worden aan de Vlaamse regering en anderzijds zal de ontwerpvisie van een aantal besluiten voorgelegd worden aan een interkabinettenwerkgroep (in verband met advies gemachtigd ambtenaar, stedenbouwkundige vergunningen, openbaar onderzoek, adviesverlening bij vergunningaanvraag, transacties). Er is een eerste ontwerpversie van besluit over de 850 kubieke meter nuttige ruimte met betrekking tot de verbouwing van zonevrije woningen. In voorbereiding zijn nog besluiten met nadere regels inzake aankoop bij weigering van onderhoudswerken, vergoedingen in geval van heirkraft, toelaatbare functiewijzigingen van zonevrije gebouwen, de verdere afschaffing van overtollige of voorbijgestreefde omzendbrieven.

Er zijn tevens een aantal omzendbrieven en stedenbouwkundige verordeningen in voorbereiding, zoals over de problematiek van stallingen voor vee-en paardenhouderij, de regeling van het (voor)overleg met de Vlaamse bouwmeester (in overleg met en op vraag van de Vlaamse bouwmeester), de vervallenregeling van verkavelingen met grondafstand, de inplanting van GSM-masten. Ook een verordening over de reclameborden en toegang van gehandicapten tot openbare gebouwen en over hemelwaterputten is in voorbereiding.

De minister reageert ook op de klacht in de media van de mobilfoonoperators dat het nagenoeg onmogelijk is om in België een bouwvergunning voor een GSM-mast te krijgen.

Het Vlaams Gewest is het enige Gewest, dat op een zorgvuldige en continue wijze en in voortdurend overleg, bouwvergunningen tracht af te leveren. Omdat het in de andere Gewesten niet op dergelijke wijze gebeurt, betekent het niet dat de GSM-operators het Vlaamse Gewest in hun klacht moeten betrekken.

De heer Patrick Lachaert merkt op dat er nog geen omzendbrief is die de ruimtelijke draagkracht moet definiëren in het kader van de zonevreemde woningen, alhoewel dat volgens het lid was toegezegd tijdens de bespreking van de decreetswijziging.

Minister Dirk Van Mechelen wijst er op dat dit een facultatieve omzendbrief betreft. Er is inderdaad toegezegd dat deze omzendbrief zou worden opgesteld. Het begrip 'ruimtelijke draagkracht' is zonder een omzendbrief niet meer van toepassing. Er moet dus rekening worden gehouden met het begrip 'goede ruimtelijke ordening' en niet met het begrip 'ruimtelijke draagkracht', zoals expliciet is opgenomen in het decreet.

II. 5. Stedenbouwkundig inspecteur

De heer Patrick Lachaert informeert naar de stand van zaken in verband met de wijziging van de rol van de stedenbouwkundig inspecteur. Volgens het lid worden 17 percent van de bouwvergunningen, namelijk de regularisaties, tegengehouden door het ontbreken van een goede regeling. Het ontwerp van decreet is volgens het lid inhoudelijk en technisch zeer goed gefundeerd. Het kan immers niet dat de stedenbouwkundig inspecteur tegelijkertijd de rol van openbaar ministerie als die van rechter vervult.

Minister Dirk Van Mechelen antwoordt dat hij, in het kader van een grotere transparantie en met het oog op meer rechtszekerheid, ijvert voor de loskoppeling van het certificaat van vergelijk en de regularisatie. Momenteel is een regularisatieverzoek dat bij de minister wordt ingediend zonder voorwerp als de stedenbouwkundige inspecteur het certificaat heeft geweigerd. Momenteel is een ontwerp van decreet voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

II. 6. Ruimtelijke economische studies

De heer Erik Matthijs verwijst naar de middelen die worden uitgetrokken voor ruimtelijke economische studies. Houden die verband met de studie over de luchthaven van Zaventem ?

Minister Dirk Van Mechelen stelt dat dit bedrag niet voorzien is voor een studie over de problematiek rond de luchthaven van Zaventem, maar voor de opmaak in het kader van het SPRE (Strategisch Plan Ruimtelijke Economie) van studies zoals 'bestemde maar niet bouwrijpe bedrijventerreinen', 'ruimtelijk-economische hoofdstructuur', 'problematiek zonevreemde bedrijven'. Er zijn een 30 à 35 studieonderwerpen, waarvan een aantal studies gebeuren op het budget voor ruimtelijke ordening, een aantal op het budget van de administratie economie. Een aantal studies gebeuren door AROHM zelf, en andere studies worden uitbesteed.

De minister merkt op dat inzake Zaventem, zowel het strategisch plan als het uitvoeringsplan door AROHM worden opgemaakt. Voor de zeehavengebieden wordt het strategisch plan opgesteld door de administratie openbare werken.

Mevrouw Isabel Vertriest pleit er voor dat het SPRE binnen de geest en de krijtlijnen van het regeerakkoord en dus het RSV, de ruimtebalans en het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, blijft.

De minister bevestigt dat de uitvoering van het SPRE moet gebeuren in overeenstemming met het regeerakkoord. Daarom wordt er zowel aandacht besteed aan wonen als aan bedrijventerreinen, aan groengebieden en de afbakening van VEN en IVON.

II. 7. Formele en informele ruimte en ruimte voor kinderen en jongeren

Volgens mevrouw Isabel Vertriest moet ruimtelijke ordening altijd als een evenwichtsoefening worden

beschouwd. Die redenering gaat ook op inzake de verdeling en afbakening van de formele en informele ruimte. Steeds meer krijgen recreatieve zones een geformaliseerde bestemming (golf, campings, motorcross). Doordat al die activiteiten een ruimte moeten toebedeeld krijgen, wordt de zogenaamde informele ruimte opgebruikt.

Wat de formele en informele verdeling van de ruimte betreft, erkent minister Dirk Van Mechelen dat er geen enkele regelgeving dienaangaande is. De minister stelt dat er momenteel wel een visie daaromtrent wordt ontwikkeld. Zo zullen er in de komende besprekingen met de provincies, formele afspraken worden gemaakt over wie welke bevoegdheden heeft, inzake sport- en toeristische infrastructuur.

Mevrouw Isabel Vertriest stelt dat de relatie tussen formele en informele ruimte, nauw aansluit bij de vraag naar de plaats van kinderen en jongeren in de ruimtelijke ordening. In dit verband verwijst het lid naar de resolutie van 10 januari 2001 betreffende de ruimtelijke ordening en de nood aan beleidsaandacht voor kinderen en jongeren (*Parl. St. Vl. Parl.*, 2000-2001, nr. 506), die ook betrekking heeft op de informele ruimte en het gebruik ervan. In de resolutie worden de Vlaamse regering, de provinciale en gemeentelijke besturen opgeroepen om in de ruimtelijke ordening meer plaats te geven aan kinderen en jongeren

Mevrouw Vertriest vraagt naar de uitvoering van de resolutie. In de beleidsbrief ruimtelijke ordening wordt niet duidelijk gemaakt welk gevolg daaraan is gegeven. Welke initiatieven heeft de minister genomen om meer plaats te geven aan kinderen en jongeren? Er werd in de resolutie ook gevraagd om de gemeentelijke en provinciale plannen te toetsen aan het Verdrag voor de rechten van het kind. Het belang van het kind moet steeds de eerste considerans zijn in een beleidsbeslissing. Wordt daar rekening mee gehouden? Er moest ook onderzocht worden op welke wijze de participatie van kinderen en jongeren kon worden verbeterd. Zijn er daartoe al initiatieven genomen? Het lid pleit ervoor kinderen en jongeren te betrekken bij de uitvoering van BPA's en pilootprojecten.

Door mevrouw Vertriest wordt ook verwezen naar het advies van het kinderrechtencommissariaat inzake ruimtelijke ordening en minderjarigen (*Parl. St. Vl. Parl.*, 2000-2001, nr. 678). In het advies werd voorgesteld een inventaris op te maken van alle problemen die te maken hebben met jeuginfrastructuur. Verder heeft de minister zich in de commissie geëngageerd voor een code van goede prak-

tijk inzake de aandacht voor kinderen en jongeren in samenspraak met de Vereniging van Ruimtelijke Planners. Zijn er al initiatieven genomen?

Minister Dirk Van Mechelen verwijst naar de afspraak binnen de Vlaamse regering dat de Vlaamse minister bevoegd voor jongerenbeleid (en bijgevolg ook voor jongeren en ruimtelijke ordening), samen met de betrokken administraties, een krachtlijnennota zal uitwerken. In uitvoering van die nota en de aanbevelingen van het Kinderrechtencommissariaat, zullen concrete aanbevelingen worden gedaan. Er zijn trouwens reeds een aantal projecten op gang gebracht. Inzake de participatie van jongeren bij planologische initiatieven is er momenteel een groot project lopende. Er zijn nog vernieuwingsprojecten en strategische projecten die kunnen worden ondersteund, waarbij bijvoorbeeld voorstellen voor speelbossen worden opgenomen. Er is in de nodige middelen voorzien om daaraan tegemoet te komen. Aan het opstellen van een code van goede praktijk zal gevolg worden gegeven.

De minister stelt met betrekking tot de knelpunten inzake kinderen en jongeren en het beleid ruimtelijke ordening, dat bijkomende aandacht zal worden besteed aan dit probleem. De conclusie van de minister is dat over minderjarigen en ruimtelijke ordening het volgende begrotingsjaar een bijkomend hoofdstuk in de beleidsbrief zal worden geschreven.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

– *Programma 62.1 – basisallocatie 12.06*

De heer Erik Matthijs merkt op dat er, alhoewel er nog geen Hoge Raad voor Herstelbeleid is, reeds werkingskosten zijn ingeschreven in de begroting van 2002 (15.000 euro). Wat is daarvan de bedoeling?

Volgens minister Dirk Van Mechelen, moet dit gezien worden als een 'kapstokkrediet'. De middelen kunnen worden benut wanneer de HRH wordt opgericht.

– *Programma 62.1 – basisallocatie 43.04*

De heer Erik Matthijs vraagt wat de reden is van het wegvallen van de subsidie voor de ruimtelijke planningsprijs in de begroting voor 2002.

De minister antwoordt dat de subsidie voor het toekennen van de jaarlijkse ruimtelijke planningsprijs overgebracht is van een niet-gesplitst krediet (basisallocatie 43.03) naar een gesplitst krediet (basisallocatie 43.04) in 2002. Tussen het tijdstip van de vastlegging en het ogenblik van de betaling, zo is uit ervaring gebleken, verliep meer dan één jaar.

Sinds 2000 wordt een jaarlijkse werkingssubsidie van 75.000 euro toegekend aan de VRP (Vereniging van Ruimtelijke Planners). Er is in samenspraak met de VRP beslist dat de subsidie wordt verhoogd tot een vastleggingskrediet van 225.000 euro, dat betrekking heeft op drie jaar (Programma 62.1 – basisallocatie 33.05). Daardoor is de VRP gedurende drie jaar zeker van de subsidies en kan ze een werking op langere termijn plannen. Een deel van het jaarbudget van de VRP wordt besteed aan de organisatie van de ruimtelijke planningsprijs.

– *Programma 62.1 – basisallocaties 63.15 en 43.01*

De heer Erik Matthijs merkt op dat er een aantal opmerkelijke dalingen in de begroting voor 2002 kunnen worden vastgesteld. Zo wordt de subsidie aan lagere overheden voor stadsvernieuwing (programma 62.1 – basisallocatie 63.15) verminderd met 1.117.000 euro.

Minister Dirk Van Mechelen stelt dat dit een uitdovende basisallocatie is met enkel betalingskredieten (vastleggingen uit het verleden). De ordonnancerende minister is de minister bevoegd voor huisvesting.

Verder stelt de heer Erik Matthijs een daling vast van de subsidies aan provincies, gemeenten, OCMW's en openbare besturen en instellingen voor het grond- en pandenbeleid (Afdeling I. 62.1 – 43.01). De ordonnanceringskredieten dalen bijna met 15 percent, de vastleggingen blijven ongeveer hetzelfde. Wat is de verklaring van deze daling ?

Minister Dirk Van Mechelen stelt dat het budget voor betalingskredieten voor 2001 was verhoogd omdat er voor bepaalde grote dossiers een achterstand was. In functie daarvan waren voor 2001 de ordonnanceringskredieten verhoogd. Voor 2002 wordt teruggevallen op het normale ordonnanceringsritme.

– *Programma 62.1 – basisallocaties 43.23 en 43.20*

Daarnaast haalt de heer Matthijs een daling met bijna 30 percent aan van subsidies voor de gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en BPA's,

zowel bij de vastleggings- als bij de ordonnanceringskredieten (Programma 62.1 – basisallocatie 43.23). Anderzijds is er een stijging van 30 percent, zowel voor vastleggingen als ordonnanceringen, voor subsidies voor de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen (Programma 62.1 – basisallocatie 43.20). Wat is het verband tussen beide ?

De minister antwoordt dat het om een verschuiving van het budget gaat tussen beide posten, gezien het beperkte aantal aanvragen van subsidies door de gemeenten.

– *Programma 62.1 – basisallocatie 43.24*

De heer Erik Matthijs verwijst naar het krediet van ongeveer 2 miljoen euro voor subsidies aan de gemeenten met het oog op de opleiding en betaling van de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren. Anderzijds is er een daling met ongeveer 8 percent voor de werkmiddelen voor de opleiding van de ambtenaren ruimtelijke ordening (basisallocatie 12.05).

Minister Dirk Van Mechelen verwijst naar een ontwerp van besluit, waarin voorzien wordt in drie subsidiemogelijkheden :

- kortetermijnopleiding van 130 uren, georganiseerd door AROHM ; er is in een forfaitair bedrag aan de gemeenten voorzien van circa 90.000 frank ;
- klassieke opleiding voor stedenbouwkundig ambtenaar door erkende onderwijsinstellingen van 1.300 uren, waarbij voorzien is in een forfaitair bedrag voor de gemeenten, naargelang de afstand van het vormingscentrum, van 827.000 frank of 887.000 frank ;
- tussenkomst van 40 percent in de bruto-loonkost van stedenbouwkundige ambtenaren in gemeenten met minder dan 10.000 inwoners gedurende 4 jaar, omdat het beleid wil voorkomen dat deze kleinere gemeenten achterblijven tegenover de grote gemeenten en steden. Deze ambtenaren kunnen opereren in meerdere gemeenten.

– *Programma 62.1 – basisallocatie 51.05*

De heer Erik Matthijs verwijst ook naar de subsidies voor de sanering van leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten, waarbij de ordonnanceringskredieten met 11 percent of bijna 1 miljoen

euro dalen. Is dit het gevolg van minder aanvragen of minder te verwachten aanvragen ?

Minister Dirk Van Mechelen stelt dat er geen daling is van de aanvragen, maar dat er een selectievere toepassing is. Eén dossier, namelijk de sanering van de Boelwerf te Temse, werd geweigerd. Er werden subsidies aangevraagd voor de afbraak van een bedrijfsgebouw, terwijl er een ruimtelijke planning in de maak is waarbij de bedrijventerreinen voor een deel worden omgevormd tot woonzones. Het mag niet de bedoeling zijn om twee keer te betalen (een eerste keer in de vorm van een afbraaksubsidie en een tweede keer door een meerwaarde te realiseren door de planningswijziging). De wijziging van de begrotingspost is mogelijk omdat het in de praktijk meestal kleinere projecten zijn die op het krediet worden ingeschreven.

– *Indicatieve stemmingen*

De artikelen 15 en 106 worden aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

In de begrotingstabel worden programma 62.1 Ruimtelijke ordening, stedenbouw en grondbeleid en programma 62.6 (enkel basisallocatie 43.03) aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

In afdeling III wordt de begroting van DAB Grondfonds aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van de uitgavenbegroting deel ruimtelijke ordening wordt aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Jef VAN LOOY

Jacques TIMMERMANS

Isabel VERTRIEST

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Stand van zaken inzake het thema Milieu en Gezondheid

1. Begroting 2002

1.1. Personeel

Voor de realisatie van de doelstellingen rond milieu en gezondheid is een groep van experts nodig die voldoen aan de vereiste kennis inzake milieugezondheidskunde en die in nauw contact staan met de bevoegde entiteiten binnen en buiten het beleidsdomein leefmilieu. De groep zal opereren vanuit directoraat-generaal van AMINAL.

- **1 personeelslid niveau A1** met volgende taken:
 - als voorzitter een werkgroep betreffende milieugezondheidskundige aspecten in de inspectietaken leiden en sturen;
 - initiatief nemen en voorstellen uitwerken om in samenspraak en in overleg met de toezichthoudende ambtenaren-projectmedewerkers, voor die klasse inrichtingen welke door de aard van hun deelactiviteiten sterk belastend zijn voor mens en milieu, in teamverband mee te werken aan een plan "gerichte preventieve controles";
 - meewerken aan de voorbereiding van het ambtelijk overleg milieu en gezondheid (zie punt 2.1);
 - waar noodzakelijk deelnemen aan en initiatief nemen voor overleg met andere betrokken administratieve entiteiten binnen en buiten het beleidsdomein.
- **1 personeelslid niveau A1** met volgende taken:
 - als voorzitter een werkgroep betreffende milieugezondheidskundige aspecten in de vergunningverlening leiden en sturen;
 - zorgen voor een ruimere aandacht voor gezondheidsaspecten in het vergunningenbeleid, o.a. door aanpassing van de regelgeving;
 - meewerken aan de voorbereiding van het ambtelijk overleg milieu en gezondheid;
 - waar noodzakelijk deelnemen aan en initiatief nemen voor overleg met andere betrokken administratieve entiteiten binnen en buiten het beleidsdomein.
- **1 personeelslid niveau A1** met volgende taken:
 - kennisverwerving (o.a. onderzoek) rond milieu en gezondheid;
 - meewerken aan het opsporen van potentieel gezondheidsbedreigende situaties zodat in een vroeg stadium kan opgetreden worden om verdere schade en hinder te voorkomen;
 - waar noodzakelijk deelnemen aan en initiatief nemen voor overleg met andere betrokken administratieve entiteiten binnen en buiten het beleidsdomein.

Daarbij is voor ondersteuning, informatieverzameling, en koppeling van MMIS en milieukruispuntdatabank **1 personeelslid** nodig van **niveau B**, met een degelijke informaticakennis.

In eerste instantie werd voor dit team een budget voorzien op het MINA-fonds. Aangezien er op het MINA-fonds vooral de projectmatige werking gefinancierd wordt, werd er van uit gegaan dat een projectmatige benadering vereist was. Daarom werden contracten van 2 jaar voorgesteld. Ondertussen werd, net voor het voorleggen van de Memorie van Toelichting, beslist dat dit budget voorzien wordt op de gewone middelenbegroting. De mogelijkheid om voor deze recurrente taken **contracten van onbepaalde duur** aan te bieden ligt nu open en wordt dan ook aangegrepen. De impact op de gezondheid van milieuverstoringen dient immers een permanent aandachtspunt te zijn binnen het beleidsdomein milieu en natuur.

1.2. Werkingsmiddelen

De werkingsmiddelen zullen aangewend worden voor de **dagelijkse werkingskosten** van het team gezondheid en milieu, voor een **sensibiliseringscampagne** en voor enkele noodzakelijke **onderzoeken**.

De sensibiliseringscampagne zal in de loop van 2002 voorbereid worden vanuit het directoraat-generaal van AMINAL i.s.m. de betrokken entiteiten (t.e.m. de vastlegging), en zal starten in het voorjaar van 2003.

De geplande onderzoeken voor 2002 zijn:

- Milieukwaliteitsnormen: onderzoek naar de mogelijkheden voor herdefiniëring in functie van gebiedsspecifieke milieu- en gezondheidskenmerken (zie ook punt 2.4.)
- Benaderende berekening van de blootstellingsniveaus over Vlaanderen, uitgaande van de emissiegegevens van de zendmasten voor communicatie-apparatuur (GSM, radio, TV, enz....samen)
Opmerking: Hiervoor moet eerst de emissiedatabank gespijsd worden, hetgeen besproken wordt met de federale overheid en de operatoren.
- Inventariseren van lopend onderzoek, onderzoeksinspanningen en onderzoekspotentieel en verschaffen van inzicht in kennisbehoeften inzake Milieu en Gezondheid
- Evaluatie van het milieuhygiënebeleid in Vlaanderen voor wat betreft het in rekening brengen van aspecten van volksgezondheid

2. Aanbevelingen Motie Vlaams Parlement

2.1. Milieu-inspectie - gezondheidsinspectie

Gelet op de maatschappelijke beleidsnota van de Commissie ad hoc Milieu en Gezondheid vraagt het Vlaamse Parlement dat de **milieuhandhaving wordt uitgebreid met de handhaving van gezondheidsaspecten** door overheveling van de handhavingstaak van de gezondheidsinspectie naar de milieu-inspectie. Er zal in eerste instantie onderzocht worden of dit de meest efficiënte en effectieve aanpak is.

Er wordt ook voorzien in een **systematische inspectie van de voor de volksgezondheid prioritair te volgen inrichtingen**. Bij het opstellen van het jaarlijkse plan van preventieve controles wordt rekening gehouden met gezondheidsaspecten, om een systematische controle van deze bedrijven mogelijk te maken. Dit is nu al prioritair voor de afdeling milieu-inspectie. De aandacht voor gezondheidsaspecten zal aangescherpt worden naarmate er meer expertise ingebracht wordt. De aanwerving van een expert inzake medische milieukunde is dus een noodzakelijke eerste stap.

Algemeen werd er om de integratie van het milieu- en gezondheidsbeleid te bewerkstelligen een **Vlaams ambtelijk overleg opgericht** waarin de kabinetten en administraties van milieu en gezondheid, de betrokken VOI (VMM en OVAM) en externe deskundigen vertegenwoordigd zijn. Dit overleg zorgt voor de begeleiding en de sturing van het Steunpunt Milieu en Gezondheid, voor de coördinatie tussen de beleidsdomeinen, en voor de voorbereiding van beleidsbeslissingen in het domein van milieu en gezondheid.

2.2. NEHAP (National Environmental Health Action Plan)

De structuur van het NEHAP werd bepaald in de CCIM-stuurgroep Milieu en Gezondheid en voorgelegd aan de maatschappelijke actoren. Het NEHAP bestaat uit een **hoofddocument**, dat in 7 hoofdstukken gestructureerd is, een **samenvatting** en **beleidsaanbevelingen**. Het hoofddocument is voor de helft klaar, t.e.m. hoofdstuk 4, en de samenvatting, die parallel opgemaakt wordt, is ook half klaar. Dit eerste deel geeft, naast het hoe en het waarom van het plan en de institutionele context, een inventarisatie van de belangrijkste milieugerelateerde ziektesymptomen en de instrumenten die aangewend worden om deze problematiek aan te pakken. In de hoofdstukken die volgen wordt respectievelijk de stand van zaken en geplande acties per milieuthema, de aanpak naar verscheidene doelgroepen toe en de internationale samenwerking aangegeven. Deze drie hoofdstukken zijn in opmaak. Aan Vlaamse zijde wordt ervoor gezorgd dat de inhoud volledig in overeenstemming is met het ontwerp milieubeleidsplan 3.

Tenslotte werden 7 beleidsaanbevelingen geformuleerd:

- opzetten van een permanente overlegstructuur rond milieu en gezondheid;
- uitwerken van een gezondheidskruispunt-databank;
- bepalen van prioriteiten inzake onderzoek rond milieu en gezondheid;
- verspreiden van informatie inzake milieu en gezondheid;
- voorzien van opleidingen inzake milieugezondheidskunde;
- ontwikkelen van een preventiepolitiek voor milieu en gezondheid;
- voorlichten en sensibiliseren inzake milieu en gezondheid.

In een aparte werkgroep wordt momenteel de aanpak voor het overleg met de maatschappelijke actoren voorbereid. Het NEHAP zal in 2002 afgewerkt worden en ter goedkeuring voorgelegd worden aan de Interministeriële Conferentie Leefmilieu, uitgebreid met Gezondheid.

Het Gezondheidsplan is o.i. voor Nederland wat het NEHAP voor België is.

2.3. Sensibiliseringscampagne milieu en gezondheid

Er wordt een **grootscheepse campagne** rond milieu en gezondheid voorzien in het **voorjaar van 2003**. Dit initiatief sluit aan bij de voorziene acties in het nieuwe milieubeleidsplan (2003-2007), waar in deel 4 'Overheden en geïntegreerd beleid' speciale aandacht gaat naar milieu en gezondheid.

Voor **2002** zijn er een **aantal kleinere initiatieven** voorzien. Zo wordt er in 2002 een sensibiliseringscampagne opgezet rond **asbest** (zie ook punt 4.2).

Ook bij het beleidsdomein welzijn en volksgezondheid worden acties gepland. Voor het najaar 2002 werd een campagne rond het **binnenhuismilieu** voorzien. Deze actie zou in een eerste fase betrekking hebben op koolmonoxide. De campagne zou zich niet louter beperken tot het verstrekken van informatie maar veel meer integraal van karakter worden. In een tweede fase zou ventilatie, vochtigheid en allergie benaderd worden en in een derde fase de chemische problematiek van binnenhuislucht. We verwijzen naar de administratie Gezondheidszorg voor meer informatie.

2.4. Herevaluatie normering

Op heden wordt voor het beleidsdomein milieu en natuur een inventaris opgemaakt van:

1. De in opmaak zijnde en reeds bestaande onderzoeken betreffende het opnieuw bepalen van milieukwaliteitsnormen, gefundeerd op een transparante wetenschappelijke basis, vertrekkend vanuit beschermingscriteria voor volksgezondheid en milieu en aanverwante onderwerpen.
2. De in opmaak zijnde en reeds bestaande onderzoeken en lopende acties betreffende gebiedsgericht vergunningenbeleid.
3. Recente initiatieven betreffende aanpassingen van of in de wetgeving betreffende bovenvermelde of aanverwante onderwerpen.

Op basis van deze geïnventariseerde gegevens en op basis van de maatschappelijke beleidsnota Milieu en Gezondheid wordt voorlopig de volgende aanpak voorgesteld:

IN EERSTE FASE:

- Beoordeling van de recente studie rond methodologie voor opmaak van gefundeerde milieukwaliteitsnormen voor lucht en bodem teneinde deze methodologie al dan niet aangepast toe te passen voor het domein water. Het is de bedoeling om, na maatschappelijke toetsing, deze methodologie te gebruiken voor elke studie ter bepaling van milieukwaliteitsnormen (voornamelijk lucht en water).
- Inventarisatie van de bestaande en in opmaak zijnde optimalisaties van het juridisch instrumentarium en eventueel formuleren van bijkomende voorstellen teneinde de toekomstige aanpak i.v.m. gebiedsgericht beleid voor te bereiden.
- Opmaak van een lijst van stoffen die risico's vormen inzake milieu en gezondheid o.b.v. literatuurstudies. Voor de stoffen die voorkomen op de lijst volgt een risico -analyse en beoordeling naar de Vlaamse situatie. Op basis daarvan wordt een lijst van stoffen opgemaakt waarvoor milieukwaliteitsnormen dienen te worden opgesteld. Een belangrijk aspect vormt het opvolgen van stoffen die in belangrijke mate voorkomen in meerdere compartimenten.

IN EEN TWEEDE FASE:

- Bepalen en onderbouwen van de milieukwaliteitsnormen: Indien uit het vorige punt blijkt dat er nog geen milieukwaliteitsnormen zijn voor een stof, kunnen deze volgens de bepaalde methodologie worden opgesteld. Bestaande normen, welke nog geen doorzichtige wetenschappelijke basis hebben, dienen te worden geherevalueerd. Bestaande normen die enkel een wetenschappelijke basis hebben worden maatschappelijk getoetst.
- Definieren en uitvoeren van acties teneinde invulling te geven aan gebiedsgericht vergunningenbeleid (bepaling van de zones en daaraan gekoppelde kwaliteitseisen) voor water en lucht en aan immissiegericht emissiebeleid (voornamelijk water en voor specifieke gevallen voor lucht).

(Voor een meer gedetailleerde stand van zaken, zie bijlage 1.)

2.5. Rapportering handhavingsbeleid

Jaarlijks maakt de afdeling Milieu-inspectie een handhavingsrapport. Naar aanleiding van een aantal specifieke acties of projecten kan de afdeling Milieu-inspectie haar opgedane bevindingen ten velde rapporteren naar de minister van Leefmilieu. Desgevallend worden ook aanbevelingen ter verbetering en/of vervollediging van het milieubeleid voorgesteld.

3. Verkeer

3.1. Immissie-metingen lucht (VMM)

Binnen de automatische meetnetten lucht worden, afhankelijk van het meetstation, de pollutanten SO₂, NO, NO₂, PM10-stof, O₃, zwarte rook CH₄, BTEX (benzeen, toluen, ethylbenzeen en xylenen) en totaal koolwaterstoffen gemeten. Vanaf begin 2002 zal ook CO worden gemeten. Een **aantal meetstations zijn bedoeld om de impact van het verkeer te meten** b.v. het meetstation 42R801 langs de Plantin en Moretuslei te Borgerhout, het meetstation 42R841 te Technopolis Mechelen dichtbij de E19. Sommige meetstations zullen door hun ligging ook de invloeden van het verkeer meten, bv. het meetstation 40LD01 te Laakdal vlakbij de E313 ...

Bovendien worden er momenteel metingen uitgevoerd met een mobiele meetwagen te Wilrijk vlakbij de Boomsesteenweg. Dergelijke metingen zullen in de toekomst ook op andere locaties worden uitgevoerd. Op sommige van deze door verkeer beïnvloede meetstations worden ook semi-automatische metingen uitgevoerd, zoals metingen van VOS (vluchtige organische stoffen), PAK's (poly-aromatische koolwaterstoffen), metalen (o.m. lood).

3.2. Emissie Inventaris Lucht (VMM)

Voor de berekening van de emissies door het wegverkeer in de periode 1980 – 1989 wordt gebruik gemaakt van de methodologie die reeds in vroegere publicaties uitvoerig werd toegelicht en waarbij het wegverkeer wordt opgesplitst in lijnverkeer (wegen waarvoor verkeerstellingen beschikbaar zijn) en oppervlakteverkeer (alle andere wegen).

Om een **schatting** te kunnen maken van de **emissies** 1990-2000 die veroorzaakt worden door het **wegverkeer**, wordt gebruik gemaakt van het computerprogramma **COPERT III** (Computer Programme to calculate Emissions from Road Transport). De ontwikkeling van dit programma werd gefinancierd door het Europees Milieu Agentschap (EMA) en gebeurde in samenwerking met het European Topic Centre on Air Emissions. Het wordt aangeboden aan de verschillende Europese landen om op een identieke manier een schatting te kunnen maken van de verkeersemissies. De berekeningen zijn gebaseerd op de volgende basisparameters :

- totaal brandstofverbruik (bron : energiebalans Vlaanderen, onafhankelijke methode, VITO) en kenmerken van de brandstoffen (KB's);
- voertuigenpark opgesplitst naar de categorieën personenwagens, lichte vrachtwagens, zware vrachtwagens, bussen en tweewielers (bron : Ministerie van Verkeer en Infrastructuur, Directie Inschrijvingen Voertuigen);
- emissiefactoren en jaarkilometrages (TEMAT-model VITO);
- andere parameters zoals minimum- en maximum-temperaturen, gemiddelde snelheid,... (bronnen : standaard COPERT-waardes, KMI en VITO).

4. Milieugevaarlijke stoffen

4.1. Pesticiden

Voor wat betreft de aanpak van de pesticidenproblematiek werd tijdens de planperiode 1997-2002 het **monitoringnetwerk oppervlaktewater en grondwater uitgebreid, beleidsondersteunend onderzoek uitgevoerd** en een **reductieplan opgesteld** in overleg met de doelgroepen. Voor een aantal bestrijdingsmiddelen werden in uitvoering van de richtlijn 76/464 **milieukwaliteitsnormen water** opgenomen in VLAREM.

Geplande initiatieven voor de komende planperiode zijn het **opzetten van een systeem dat de systematische registratie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en biociden moet toelaten** en dit bij de verschillende doelgroepen. Dit zou een antwoord moeten bieden op het knelpunt dat de erkenning en toelating van dergelijke producten een federale aangelegenheid is waar het gewest momenteel weinig impact op heeft, ook naar datavergaring toe.

Verder wordt voorzien om **voorlichting en sensibilisering** te organiseren naar de diverse doelgroepen toe. Zo wordt bijvoorbeeld een actieve verspreiding voorzien van de Code Van Goede Praktijk inzake bestrijdingsmiddelengebruik in de landbouw.

De opmaak van een **Protocol** voor verbeterde gegevensuitwisseling tussen de sector, de gewestelijke en de federale overheid om te komen tot een evaluatiesysteem inzake bestrijdingsmiddelen en biociden is in een eindfase. Volgende week zal een definitieve versie voorgelegd worden aan de betrokken instanties.

Er wordt ook werk gemaakt van een **Decreet** voor het verbieden van bepaalde pesticiden bij overheidsinstanties.

4.2. Ozonafbrekende stoffen

Het Vlaamse beleid rond ozonafbrekende stoffen heeft als doelstelling op lange termijn het stopzetten van de emissies van ozonafbrekende stoffen in de atmosfeer. Om deze doelstelling te behalen wordt op 2 sporen gewerkt: enerzijds wordt het **gebruik van alternatieven gestimuleerd** en anderzijds wordt gepoogd om **daar waar ozonafbrekende stoffen nog worden gebruikt, de emissies zoveel mogelijk te reduceren**.

Volgende acties werden ondernomen:

- Een informatiesysteem voor de substitutie van ozonafbrekende stoffen werd opgesteld (<http://www.emis.vito.be/ozon>). Het informatiesysteem wordt verder gepromoot, geactualiseerd en uitgebouwd (indien nodig);
- Hanteerbare richtlijnen in verband met internationale afspraken rond ozonafbrekende stoffen worden opgesteld voor de beoordeling van vergunningsaanvragen;
- Een erkenningsysteem voor onderhouds- en montagetechnici van koelinstallaties wordt geoperationaliseerd. Een overleg met de andere gewesten rond deze problematiek is opgestart. Dit overleg heeft als doel om in de drie gewesten een gelijkaardige en gelijkwaardige erkenningsregeling uit te werken;
- Een voorstel tot aanvullende reglementering voor het gebruik van ozonafbrekende stoffen in koelinstallaties is afgewerkt en aan het kabinet overgemaakt;
- Een uitgebreid inspectieprogramma voor het gebruik en de afvoer van ozonafbrekende stoffen is lopende sinds 1998;
- Sinds enkele jaren worden de emissies van ozonafbrekende stoffen en geïmporteerde broeikasgassen geïnventariseerd volgens een verbeterde methodologie;
- Een studie rond het opstellen van emissieprognoses voor ozonafbrekende stoffen rekening houdend met verschillende beleidsscenario's is lopende. In de studie wordt ook de kosteffectiviteit van mogelijke maatregelen opgelijst. Onder meer op basis van de resultaten van dit onderzoek zullen verdere maatregelen rond ozonafbrekende stoffen worden uitgewerkt.
- De aanvaardingsplicht voor huishoudelijke koeltoestellen is operationeel. Hierbij zijn speciale recuperatie-eisen opgesteld voor de terugwinning van CFK's in het koelcircuit en in het isolatieschuim van de koelkasten.

4.3. Asbest

Inzake asbest werden gedurende de voorbije planperiode de **risicosituaties voor mens en milieu in kaart gebracht**. Een **ontwerp beleidsnota Asbestbeheersing**, overlegd met de doelgroepen, wordt verwacht midden 2002. De sneuvelnota daarvoor is quasi klaar.

Een **sensibiliseringscampagne** wordt gevoerd via de website van OVAM, waar informatie met betrekking tot asbest en asbesthoudend afval ter beschikking wordt gesteld. Op korte termijn zal de sensibiliseringscampagne uitgebreid worden. Deze week is er hierover een overleg tussen de administratieve entiteiten en het kabinet. In 2002 zullen er brochures beschikbaar zijn.

*Op 23 juli besliste de Europese Ministerraad tot het wijzigen van Beschikking 2000/532/EG van de Commissie betreffende de lijst van afvalstoffen. Deze nieuwe Beschikking (2001/573/EG) wijzigde de bijlage van de vorige Beschikking onder meer door een * toe te voegen, wat de aanduiding van gevaarlijke afvalstof betekent. Punt 17 06 05* asbesthoudende bouwmaterialen: naast alle andere asbesthoudende afvalstoffen worden ook alle asbesthoudende bouwmaterialen gevaarlijke afvalstoffen vanaf 1 januari 2002, evenwel met een beperkte overgangperiode. Het Vlaams Gewest maakt gebruik van deze overgangperiode om een aangepaste regelgeving in Vlarem en Vlarea uit te werken. Voorlopig komt in een voetnoot in de bijlage van Vlarea de vermelding dat de Beschikking pas ten uitvoer gebracht wordt nadat Europese passende maatregelen in het kader van Richtlijn 1999/31 (stortplaatsrichtlijn) zijn getroffen.*

In Kapelle Op-Den-Bosch was er een probleem van bodemverontreiniging op de terreinen van het bedrijf Eternit, vroegere producent van asbestcement. De nodige saneringen werden uitgevoerd en gerapporteerd. Voor een aantal saneringen heeft OVAM echter nog geen eindverklaring afgeleverd. Er is dus geen ernstige bedreiging meer voor de volksgezondheid. (Voor een meer gedetailleerde stand van zaken, zie bijlage 2.)

5. Milieu en gezondheidsaspecten van stortplaatsen

Op 13 juli 2001 heeft de Vlaamse regering de omzetting van de Europese stortplaatsrichtlijn 1999/31/EG goedgekeurd. Dat betekende een wijziging van Vlarem II, zij het dat in essentie weinig is gewijzigd aan de exploitatievoorwaarden. Die waren, in de Europese context gezien, al vrij streng. Zo gelden onder meer volgende bepalingen:

Bij het **inrichten van een stortplaats** dient ter bescherming van de plaats en de omgeving rekening te worden gehouden met de aanwezigheid in de omgeving van en de afstand tot woongebieden, recreatiegebieden, landbouwgebieden, enz..

Bij stortplaatsen dient bovendien rekening te worden gehouden met:

- de **geo- en hydrogeologische omstandigheden** in het gebied;
- de **potentiële waarde** van de aanwezige **grondwaterlagen**;
- de **grondmechanische eigenschappen en stabiliteitskenmerken** van het terrein, inclusief het gevaar voor overstromingen, verzakkingen, aardverschuivingen e.d.;
- de **nabestemming** van het terrein;
- de **bescherming van het natuurlijke of culturele erfgoed** in de omgeving.

Een stortplaats moet qua ligging en ontwerp voldoen aan de noodzakelijke voorwaarden ter voorkoming van verontreiniging van bodem, grondwater of oppervlaktewater, alsmede aan de voorwaarden waarmee een doeltreffende opvang van percolaat wordt gewaarborgd. De bescherming van bodem, grondwater en oppervlaktewater moet gedurende de exploitatiefase worden gegarandeerd door de combinatie van een geologische barrière en een bodemafdichting en gedurende de nazorgfase of na de sluiting door een combinatie van een geologische barrière en een isolerende deklaag.

De geologische barrière wordt bepaald door de geologische en hydrogeologische gesteldheid onder en in de nabijheid van een stortplaats. Deze homogene slecht doorlatende laag kan van nature aanwezig zijn maar kan ook kunstmatig worden aangevuld en versterkt om garanties te bieden om elke bodem-of grondwaterverontreiniging ingevolge het weglekken van percolaat te voorkomen.

De kunstmatige bodemafdichting bestaat uit aaneengelaste foliematerialen tussen aangepaste beschermingslagen en wordt aangebracht op de bodem en op de wanden van de stortplaatsen van categorie 1 en 2. Tussen de slecht doorlatende laag en de kunstmatige afdichting wordt een lekdetectiesysteem aangebracht.

De aanvaarding van afvalstoffen op een stortplaats gebeurt op basis van de nodige documentatie en controle van de aangeboden afvalstoffen. In de milieuvergunning is bepaald welke afvalstoffen op een bepaalde stortplaats mogen aanvaard worden. In Vlarem zijn verbodsbepalingen opgenomen voor het storten van afvalstoffen die giftige stoffen bevatten en voor afvalstoffen die een zware belasting voor het percolaat vormen. Bovendien moet het uitlooggedrag van de afvalstoffen onder bepaalde drempels liggen.

De exploitatie van de stortplaats is onderworpen aan strikte regels om hinder (stof, stank, vervuiling van de openbare weg, waterverontreiniging) te voorkomen.

Het **niet-verontreinigde regenwater of afloeiwater** wordt opgevangen en afgevoerd. Het **verontreinigd afloeiwater en het percolaatwater** wordt onafgebroken overgepompt naar een ondoorlatend verzamelbekken. In functie van de kwaliteit van het te lozen water en van de lozingsvoorwaarden moet zonodig een aangepaste waterzuiveringsinstallatie worden gebouwd.

De opvang, de behandeling en het gebruik van **stortplaatsgas** gebeurt op dusdanige wijze dat schade aan of verslechtering van het milieu, alsmede het risico voor de gezondheid van de mens zoveel mogelijk worden beperkt. Regelmatig moeten metingen en analyses gebeuren. Jaarlijks moet een rapport worden opgemaakt en bekendgemaakt.

Nazorg: de exploitant blijft [exploitant](#), ook nadat de stortplaats definitief is gesloten, verantwoordelijk voor onderhoud, toezicht en controle, rekening houdend met de tijd gedurende welke de stortplaats gevaar kan opleveren voor het milieu. De nazorgperiode bedraagt tenminste 30 jaar. De exploitant [exploitant](#) stelt de toezichthoudende overheid en de OVAM in kennis van alle significante nadelige milieueffecten die bij de controleprocedures aan het licht zijn gekomen en geeft gevolg aan het besluit van de bevoegde autoriteit omtrent de aard en het tijdstip van de uit te voeren corrigerende maatregelen.

De getroffen maatregelen zijn op de eerste plaats voor milieuaspecten, maar hebben alle, direct of indirect, te maken met gezondheidsaspecten.

6. Herevaluatie normering

Gebiedsgericht vergunningenbeleid: de voorwaarden voor verlenen van vergunningen zijn in relatie gebracht met gebiedsspecifieke kenmerken (bestaande risico's naar mens en natuur en risico's conform de bestemming die men maatschappelijk wil geven)

Immissiegericht emissiebeleid: is een onderdeel van gebiedsgericht vergunningenbeleid, doch is een getalsmatige berekening van de immissie op basis van bestaande gegevens en de prognose van de emissie in de vergunningsaanvraag en een evaluatie t.a.v. de milieukwaliteitsnormen.

6.1. Stand van zaken:

Op heden wordt door AMINAL een inventaris opgemaakt van:

4. De in opmaak zijnde en reeds bestaande onderzoeken betreffende het opnieuw bepalen van milieukwaliteitsnormen, gefundeerd op een transparante wetenschappelijke basis, vertrekkend vanuit beschermingscriteria voor volksgezondheid en milieu en aanverwante onderwerpen.
5. De in opmaak zijnde en reeds bestaande onderzoeken betreffende gebiedsgericht vergunningenbeleid. Lopende acties betreffende gebiedsgericht vergunningenbeleid.
6. Recente initiatieven betreffende aanpassingen van of in de wetgeving betreffende bovenvermelde of aanverwante onderwerpen.

Het resultaat van de gevonden gegevens op 26/11/2001:

1. Voor lucht zijn volgende twee onderzoeken beschikbaar: Opstellen van een lijst van bijkomende prioritaire stoffen waarvoor het aangewezen is om milieukwaliteitsnormen op te stellen; Ontwikkelen van een wetenschappelijk gefundeerde en maatschappelijk getoetste standaardmethodologie om luchtkwaliteitsdoelstellingen op te stellen. De bestaande milieukwaliteitsnormen zijn overgenomen uit de Europese regelgeving en uit de TALuft.
Voor water werden recent een aantal milieukwaliteitsnormen vastgesteld op basis van Nederlandse normen welke op hun beurt wetenschappelijk bepaald zijn geweest. De wetenschappelijke benadering berust op ecotoxicologische tests en een evaluatie van het risico voor de gezondheid. De maatschappelijke toetsing werd immers niet gedaan.
Voor bodem wordt de bestaande set van bodemsaneringsnormen en indien nodig herzien om de nodige wetenschappelijke onderbouwing te geven. Nieuwe normen worden voorzien van een wetenschappelijke onderbouwing. De bodemsaneringsnormen worden bepaald uitgaande van een risico-analyse voor de gezondheid van de mens vertrekkend van beschermingscriteria van WHO, EPA, ..., en zijn maatschappelijk getoetst. Toekomstige initiatieven situeren zich rond onderzoek van effecten van cocktails van stoffen als risico voor de gezondheid van de mens. Voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor grondwater worden de normen gehanteerd voor drinkwater.
2. Voor lucht wordt het vergunningenbeleid voornamelijk globaal aangepakt (globale reductieprogramma's) gezien het grensoverschrijdende karakter van de vervuiling en gezien de industriële emissies meestal gebeuren op grote hoogte met grote verspreiding als gevolg. Voor enkele probleemgevallen kunnen gebiedsgerichte maatregelen of kan een gebiedsgerichte vergunningenbeleid een oplossing bieden.
Voor water bestaan tot hiertoe een aantal initiatieven welke nuttig zijn voor de opmaak van een gebiedsgericht vergunningenbeleid. Ten eerste zijn er de reeds bestaande en toekomstige gedetailleerde inventarisaties (opmetingen) van de waterlopen welke worden gebruikt om waterkwantitatieve berekeningen te doen d.m.v. modellen. Er wordt onderzocht om deze modellen te koppelen aan de modellen van de rioleringsinfrastructuur, vanuit deze gegevens kunnen waterkwantitatieve modellen worden opgebouwd waarmee immissies kunnen worden berekend op basis van diffuse verontreiniging en puntlozingen (kwantitatieve modellen bestaan reeds en worden gebruikt, doch de graad van detaillering is vermoedelijk niet groot genoeg teneinde voldoende bewijskracht te hebben om de vergunningen te sturen). Vanuit de modellen kunnen effecten van lozingen op de immissie berekend worden. Ten tweede worden beschrijvende inventarisaties opgemaakt van waterlopen en omgeving teneinde onder andere functietoekenningen te maken. Deze gegevens kunnen gebruikt worden om na integratie met andere beleidsdomeinen (vb natuur, ruimtelijk ordening, ...), functietoekenningen per gebied te formuleren waaraan eventueel specifieke milieukwaliteitsdoelstellingen worden gekoppeld.
Voor bodem worden de bodemsaneringsnormen gebiedsgericht toegepast in functie van 5 bestemmingstypes (gebaseerd op gewestplan) en in functie van de samenstelling van de bodem (klei- en humusgehalte). Toekomstige initiatieven situeren zich rond differentiatie van bodemsaneringsnormen in functie van de pH van de bodem.

3. Voor wat betreft de wetgeving werden tot nu toe enkel de initiatieven rond lucht geïnventariseerd.

Op basis van deze geïnventariseerde gegevens en op basis van de maatschappelijke beleidsnota 'MILIEU EN GEZONDHEID' wordt voorlopig de volgende aanpak voorgesteld:

IN EERSTE FASE:

- Beoordeling van de bestaande studie rond methodologie voor opmaak van gefundeerde milieukwaliteitsnormen voor lucht en bodem teneinde deze methodologie al dan niet aangepast toe te passen voor het domein water. Na afronding en maatschappelijke toetsing dienen deze principes te gelden voor elke studie ter bepaling van milieukwaliteitsnormen (voornamelijk lucht en water).
- Inventarisatie van de bestaande en in opmaak zijnde optimalisaties van het juridisch instrumentarium en eventueel formuleren van bijkomende voorstellen teneinde de toekomstige aanpak i.v.m. gebiedgericht beleid voor te bereiden.
- Voor zover nog niet gebeurt, dienen lijsten te worden opgemaakt van stoffen die risico's vormen naar de volksgezondheid en milieugezondheid toe d.m.v. literatuurstudies. Voor de stoffen die voorkomen op de lijst worden risico -analyses uitgevoerd en beoordeeld voor de Vlaamse situatie. Hieruit volgt een lijst van stoffen waarvoor milieukwaliteitsnormen dienen te worden opgesteld. Een belangrijk aspect vormt het opvolgen van stoffen die in belangrijke mate voorkomen in meerdere fasen, tevens wordt nagegaan

IN EEN TWEEDE FASE:

- Indien uit het vorige punt blijkt dat er nieuwe milieukwaliteitsnormen dienen te worden opgesteld, kunnen deze volgens de gekijkte methodologie worden opgesteld. Bestaande normen welke nog geen doorzichtige wetenschappelijke basis hebben dienen te worden gereëvalueerd. Bestaande normen die enkel een wetenschappelijke basis hebben dienen nog maatschappelijk te worden getoetst.
- Definieren en uitvoeren van acties teneinde invulling te geven aan gebiedsgericht vergunningenbeleid (bepaling van de zones en daaraan gekoppelde kwaliteitseisen) voor water en lucht en aan immissiegericht emissiebeleid (voornamelijk water en voor specifieke gevallen voor lucht).

6.2. Gepland onderzoek naar het gebruik van economische instrumenten in het emissie-reductiebeleid:

In 2002 zijn volgende onderzoeken gepland:

- Evaluatie van de inzetbaarheid van economische instrumenten in het immissiereductiebeleid voor luchtverontreinigende stoffen.
- Milieukostenmodellering in het kenniscentrum BBT (naast de kosten van maatregelen zullen ook de effecten (in termen van bv. emissiereducties) opgenomen worden om kosteneffectiviteitsproefingen toe te laten).
- Steunpunt milieubeidswetenschappen (deel instrumenten)

7. *Probleem Kapelle-op-den-Bosch*

Het bedrijf is verantwoordelijk voor de bedrijfsterreinen in Kapelle-op-den-Bosch en in Tisselt, twee stortplaatsen, een oude spoorwegberm en enkele andere terreinen.

Eternit heeft op vrijwillige basis een bodemsanering uitgevoerd op het oude asbeststort in Tisselt (Kersdonkstort) via isolatie techniek. Het bestaande stort van het bedrijf heeft een milieuvergunning en uit een oriënterend onderzoek is gebleken dat daar geen problemen zijn. Op de bedrijfsterreinen, zowel in Kapelle-op-den-Bosch als in Tisselt werden verontreinigingsspot van lekkende tanken vastgesteld. Daarvoor werden door het bedrijf saneringen uitgevoerd en gerapporteerd. Er is echter nog geen eindverklaring voor afgeleverd door OVAM. Op de terreinen werd ook een ophooglaag van asbestcement gedetecteerd. In het beschrijvend bodemonderzoek werd echter geconcludeerd dat die geen ernstige bedreiging vormt. Verder werd ook een beschrijvend bodemonderzoek opgemaakt van terreinen in eigendom van Eternit die niet vallende onder de fabrieksterreinen (voor sport enz.). Daar werd geoordeeld dat waar asbest niet aan de oppervlakte kwam, deze geen ernstige bedreiging vormde, op de plaatsen waar asbest aan de oppervlakte kwam deze verwijderd. Tenslotte werd een oude spoorwegberm, eerder gebruikt als stortplaats voor waterzuiveringsslib, volledig gesaneerd. Hiervoor is nog geen eindverklaring van OVAM afgeleverd.

BIJLAGE 2

OPENBARE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ
VOOR HET VLAAMSE GEWEST

Kanunnik De Deckerstraat 22-26
2800 MECHELEN

Commissie Leefmilieu - art 361B6144 (ex 3.16) - ontwikkelingen

MEMO

memo

Commissie Leefmilieu - art 361B6144 (ex 3.16) - ontwikkelingen

Opmaak
Felix Kucnerowicz

Datum
28 november 2001

Versie
1

Pagina('s)
5

Bijlage(n)
<geen>

1 Kader

Globaal gezien kan men niet voldoende herhalen dat de decreetgever via het bodemsaneringsdecreet uitdrukkelijk de wens geformuleerd heeft dat de uitvoering van de bodemsanering zou gebeuren door de saneringsplichtige. De **ambtshalve sanering** is en blijft derhalve een **sluitstuk** die in een ideaal functionerende maatschappij in wezen tot een strikt minimum zou moeten kunnen herleid worden.

De focus ligt in het voormalig artikel 3.16 in eerste instantie op de vastgelegde kredieten die in deze een maat zijn voor de aangevatte dossiers. Het voornaamste luik van deze vastgelegde middelen is de vertaling in werken. Echter op het ogenblik dat de vastleggingen gebeurd zijn, dient de uitvoering nog plaats te vinden. De inspanningen die dan geleverd worden vallen buiten de focus op het VK van art. 3.16 en komen financieel tot uiting in resp. het OK en de gehonoreerde facturatie. Bovendien dient tevens vermeld dat de vereiste inspanningen per dossier niet proportioneel staan t.o.v. de omvang van de bestede financiële middelen.

De vastleggingen op het art. 3.16 behelzen volgende **activiteiten** :

In het afvalstoffendecreet : de ambtshalve verwijderingen (AVWR)

In het bodemsaneringsdecreet : de veiligheidsmaatregelen (VEIM), de ambtshalve voorzorgsmaatregelen (AVZM), de ambtshalve bodemsaneringsprojecten (ABSP), de ambtshalve saneringswerken (ABSW), de ambtshalve nazorg (ANZ)

Gelet op de nagestreefde principes van uitbesteding door de overheid beperkt elke activiteit zich niet tot het toekennen van 1 opdracht maar zijn er **verschillende opdrachten** te identificeren. De hoofdopdracht is de aanneming voor werken, alhoewel dit in de AVWR's om wettelijke redenen diensten zijn. Daarnaast zijn er verschillende opdrachten te identificeren waarvan de voornaamste te maken hebben met veiligheid, staalnames en analyses, engineering en toezicht.

2 Overzicht activiteiten 2001

De vastleggingen in 2001 zijn als volgt samen te vatten :

Dossier	Aard	Afgeronde bedragen (mio BEF)
Rijkevorsel - De Volharding	AVWR - illegaal gestorte slakken van verbrandingsinstallaties	25
Aalst - Schotte	AVWR - gefailleerde leerlooierij	37
Vlaanderen - op afroep	AVWR, toezicht, veiligheidscoördinatie en analyses - dossiers op diverse lokaties in Vlaanderen	28
Schoten - Maes Eelen	AVWR - voornamelijk olieresidu's	28
Huldenberg, Holsbeek,	VEIM - 4 locaties waar wegens acute ernstige	6

Schoten, Londerzeel	bedreiging maatregelen dienden genomen te worden	
Asse - Asphaltco	ABSP + ABSW (provisionele vastlegging) Het gaat hier om een sanering van een stortplaats en een fabrieksterrein	700
Sint Amands - Kouterwijk	ABSP en aanduiding van een bewonersdeskundige BD door een onafhankelijke overheid in casu de provincie Antwerpen (PIH)	9
Schelle - Tuinlei	ABSW bijkomende werken in de sanering	85
Brugge - gebroeders Devisscher	ABSW	21
Diverse kleinere opdrachten	Het gaat hier om opdrachten zowel in het kader van het afvalstoffendecreet als in dat van het bodemsaneringsdecreet (bedrag uitgedrukt als saldo van het totaal dat blijkt uit de boekhouding verminderd met de eerder opgesomde bedragen)	26
Totaal		965

Extra vastleggingen werden niet voorzien binnen de voorziene budgetten gelet op de benodigde middelen voor de milieuconvenant waarvoor de Minister verzocht om 250 mio BEF te reserveren afkomstig van art. 3.16. Dit betekent dat hierdoor de quasi integraliteit van de begrote middelen een bestemming gekregen hebben.

Er dient wel vermeld dat enerzijds het dossier Asse-Asphaltco substantieel onderschat werd op basis van de gegevens van het beschrijvend bodemonderzoek zoals nu blijkt op basis van de resultaten van het conformverklaard bodemsaneringsproject dat als basis diende voor de provisionele vastlegging op de begroting 2001. Anderzijds bleken om diverse administratieve en juridische redenen een aantal dossiers niet productierijp te zijn.

Diverse dossiers die in een eerder jaar werden vastgelegd werden uitgevoerd en/of afgewerkt waarvan de voornaamste zijn Brecht - Terra Cotta - ABSW, Schelle - Tuinlei-ABSW, Bocholt - Oude Arseenfabriek - ABSW, Steenokkerzeel - Haras - AVWR, Dilsen - Dubois - ABSW. Tevens werd over een 10-tal sites in Vlaanderen oude banden opgeruimd. Het betreft wel een substantieel kleinere ingreep dan voor een paar jaar.

Naast voormelde activiteiten in het kader van art. 3.16 worden ook nog saneringsactiviteiten opgevolgd via de vastleggingen op art. 3.9 voor de sanering van de Hooge Maey

3 Verwachtingen voor 2002

Voor 2002 wordt een blijvende stijging verwacht van de realisaties in ambtshalve verwijderingen en ambtshalve saneringen. Aan de basis hiervan liggen een aantal grotere dossiers enerzijds en anderzijds de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet. Waar kort na het in voege treden van het decreet de druk op de attestering lag, evolueerde deze druk naar de hierna volgende fazen met name de onderzoeken, de projecten, en komt deze nu geleidelijk aan op de werken.

Voor 2002 bestaat de ruggengraat uit 3 grotere dossiers met name Gent - La Floridienne - ABSW, Brugge - Carcoke - ABSW en Sint-Amands - Kouterwijk - ABSW. Dit laatste dossier is een woonzone. Verder wordt invulling gegeven aan dossiers op basis van enerzijds het afvalstoffendecreet en anderzijds de resp. lijsten voor de verschillende jaren in uitvoering van art 46 van het bodemsaneringsdecreet.

Op dit ogenblik werden reeds bestekken ter waarde van grootte-orde 100 mio BEF (2,5 mio EUR) voorgelegd aan de Inspectie van Financiën overeenkomstig het besluit van de Vlaamse regering houdende regeling van de begrotingscontrole en - opmaak van 19.01.01. De gunning en vastleggingen zullen in 2002 gebeuren.

4 Aandachtspunten in uitvoering van de prioriteiten in het leefmilieubeleid

In haar bodemsaneringsbeleid hecht de Minister veel belang aan 2 aandachtspunten met name de brownfieldontwikkeling en de sanering van woonzones.

Voor beiden werd er in 2001 een krachtig legistiek instrument toegevoegd d.m.v. de wijziging van het bodemsaneringsdecreet waarbij met behoud van het kadastraal perceel als bouwsteen de mogelijkheid ontstaat bepaalde terreinen bestaande uit meerdere kadastrale percelen als site aan te pakken. Dit instrument werd voor de eerste maal toegepast in het dossier Gent - La Floridienne. Door deze aanpak wordt een aanvang van de werken verwacht medio 2002 in een dossier dat quasi een decenium reeds aansleept.

4.1 Woonwijken

4.1.1 Algemeen

Voor woonzones werd door OVAM eerst via overleg met buitenlandse overheden een rapport van de relevante ervaring opgesteld. Op basis van de verzamelde informatie en in overleg met het kabinet werd een principiële ontwerp van aanpak opgesteld. Dit ontwerp zal verder worden uitgewerkt in een draaiboek 'geïntegreerde aanpak woonzones'. (gunning: oktober 2001). Hierbij zal overleg gepleegd worden met alle relevante actoren en zullen eveneens de bevindingen inzake een proefproject woonzones worden verwerkt.

Er is reeds een eerste proefproject geselecteerd en opgestart. De communicatiestrategie hierrond wordt momenteel uitgewerkt. Gelijktijdig wordt door OVAM een offerte uitgeschreven voor het uitvoeren van de noodzakelijke bodemonderzoeken. De planning is om in januari 2002 de belanghebbenden (bewoners, burens, gemeente, pers,...) op adequate wijze te informeren en te starten met de nodige onderzoeken. Vermits gerichte communicatie voor het slagen van dit proefproject van doorslaggevend belang is, zal de locatie pas in januari 2002 'publiek' worden meegedeeld.

Om tot een systematische aanpak van de bewoonde 'potentieel' verontreinigde sites te komen, wordt door het VITO een prioriteitsbepaling uitgewerkt.

4.1.2 Sint-Amands - Kouterwijk - ABSW

Op basis van de ervaring in Kapellen en tijdens de opmaak van het ambtshalve beschrijvend bodemonderzoek, bleek duidelijk de noodzaak om een adequate interactieve aanpak te hebben met alle betrokken actoren en inzonderheid de plaatselijke betrokkenen. Daarom werd een formule uitgewerkt waarbij een "bewonersdeskundige" (BD) wordt aangesteld door een onafhankelijke overheid, in dit geval de provincie Antwerpen. Deze BD heeft als opdracht mee

de bodemsanering te doen slagen door als intermediair te fungeren tussen de bewoners en de bouwheer in casu de OVAM. Via hem wordt "in mensentaal" vertaald wat de bewoners te wachten staat en wat van hen verwacht wordt, dit uit hoofde van de bouwheer. Daartegenover bundelt deze BD de vragen en verwachtingen van de bewoners naar de bouwheer toe. Door het inschakelen van deze intermediair wordt verwacht dat de ingreep met zo weinig mogelijk nadeel voor de bewoners van de Kouterwijk kan gebeuren.

4.2 Brownfieldontwikkeling

In uitvoering van de beleidslijnen die door de minister van leefmilieu werden uitgezet, werd ondermeer het strategisch project 'Brownfieldontwikkeling' opgestart. In het kader van een duurzame ontwikkeling dringt een geïntegreerde aanpak zich op waarbij het BSP tevens rekening houdt met randvoorwaarden zoals ruimtelijke planning, economische ontwikkeling, huisvesting en leefmilieu.

De zogenaamde brownfield-aanpak is erop gericht om de zware erfenis van voormalige (veelal industriële) terreinen aan te pakken en deze opnieuw productief te maken. Er wordt duidelijk gestreefd naar een integratie van de site in de omgeving. De uitgangspunten hierbij zijn een gebuiksklare ontwikkeling die inspeelt op de lokale noden (suitable for use) en een duurzame ontwikkeling (sustainable development). De brownfieldontwikkeling beoogt een herontwikkeling van het terrein waarbij rekening wordt gehouden met alle mogelijke factoren. Het is dus een complex proces dat een multidisciplinaire en geïntegreerde aanpak vereist waarin verschillende aspecten zoals bodemsanering, ruimtelijke ordening, mobiliteit, ontsluiting, communicatie, financiering, e.d. exact op elkaar dienen afgestemd te worden.

Het herontwikkelen van brownfields is een complex proces waarbij heel wat actoren dienen betrokken te worden. Bovendien is het een proces dat vaak traag verloopt en er op verschillende tijdstippen beslissingen dienen genomen te worden die op verschillende domeinen hun weerslag kunnen hebben. Vaak zijn er aan deze beslissingen ook risico's verbonden die, vooral op financieel vlak een sterke weerslag kunnen hebben en het slagen of falen van het project zullen bepalen. Het is dus uitermate belangrijk om tijdens het ontwikkelingsproces steeds zo vlug mogelijk de mogelijke risico's in kaart te brengen en een aantal mechanismen uit te werken waardoor de risico's controleerbaar blijven.

Voor de concrete invulling van dit strategisch project werd de OVAM aangeduid. Omdat het hier duidelijk gaat over meer dan bodemsanering alleen, is een stuurgroep opgericht waarin diverse Vlaamse administraties zijn opgenomen. Op basis van de eerste ervaringen en de oplijsting van de knelpunten zijn drie werkgroepen belast met onderzoek naar specifieke thema's, namelijk inventarisatie, financiering en actoren.

In het kader van het Strategisch Project Brownfieldontwikkeling werden een aantal proefprojecten opgestart. De praktijkervaring die binnen deze proefprojecten wordt bekomen zal dienen ter ondersteuning van het onderzoek naar mogelijke structurele maatregelen om de brownfieldontwikkeling in Vlaanderen te stimuleren. Daarnaast wordt er ook geopteerd voor een draaiboek over brownfield-ontwikkeling. Dit document moet een praktische handleiding zijn die de betrokken partijen wegwijs maakt in deze nieuwe materie.

5 Slotbeschouwingen

Zowel via de klassieke aanpak als in de focusdomeinen van de minister kan men vaststellen dat er vooruitgang geboekt wordt en dat deze vooruitgang in snelheid toeneemt. In hoeverre dit laatste kan gehandhaafd worden zal sterk afhankelijk zijn van zowel de personele (kwantitatief en kwalitatief) als financiële middelen die ter beschikking worden gesteld.

BIJLAGE 3

OVERZICHT HT dd.											26 november 2001										
BEGROTINGSJAAR	aantal projecten vastgelegd bij voorontwerp	bedrag vastleggingen bij voorontwerp	nog vast te leggen voorontwerpen	aantal projecten na annulaties	aantal verminderingen aanbesteding	bedrag vermindering bij aanbesteding	aantal verminderingen eindafrekening	bedrag vermindering bij eindafrekening	eindafrekening in behandeling	bedrag vastleggingen na annulaties en verminderingen											
1996	220,0	999808410,0		215,0	157,0	139851550,0	60,0	10319421,0		832682827,0											
1997	280,0	1497247329,0		271,0	140,0	129183625,0	51,0	9376938,0		1316952587,0											
1998	431,0	2479523915,0		426,0	82,0	37883773,0	13,0	2484569,0		2421742713,0											
1999	136,0	1276284191,0		135,0	33,0	65337465,0	2,0	173861,0		1203787111,0											
2000	198,0	2676589793,250		197,0	46,0	87282274,0	,0	,0		2567641592,250											
2001	200,0	2679700000,0		171,0	13,0	54040036,0	,0	,0		2214978799,0											
TOTAAL	1465,0	11609153638,250		1415,0	471,0	513578723,0	126,0	22354769,0		10557785629,250											

voor 2001 16,0 211431807,0
naar IF 16

bij minima
1,0 8451990,0
15,0 165320110,0
6 + 10 287823036,0

[illegible]

BIJLAGE 4

BOSUITBREIDING: planning, stand van zaken en instrumenten

Planning

Planning op Vlaams niveau

Bosuitbreiding is een belangrijk beleidsitem van de Vlaamse regering. In het RSV is enerzijds het vastleggen van 10 000 ha bosgebied en anderzijds het realiseren van 10 000 ha duurzaam bos als bindende bepaling opgenomen. Bijkomend dient de bosaanleg van 10 000 ha in het agrarisch gebied gestimuleerd te worden. Deze algemene doelstellingen werden in het Regeerakkoord en de Beleidsbrief Leefmilieu in specifieke tijdsgebonden doelstellingen vertaald.

Voormelde beleidsdocumenten leggen ook de prioriteiten voor de bosuitbreiding vast. Zo dient de bosuitbreiding bij voorkeur gerealiseerd te worden in de nabijheid van stedelijke agglomeraties, de zgn. stadsbossen, in bosarme regio's. Verder zal bebossing ook gebeuren door uitbreiding of verbinding van bestaande, historische boscomplexen.

Uitgaande van deze prioriteiten is een **bosuitbreidingskaart** opgesteld. Deze kaart lokaliseert de 'aandachtsgebieden voor bosuitbreiding' op Vlaams niveau.

Een scenario is opgesteld om de 10.000 ha bestemmingswijzigingen te verdelen over deze aandachtsgebieden.

Deze 10.000 ha zijn verdeeld over de provincies en verder, binnen de provincies, over 'bosregio's' teneinde de verschillende streken in Vlaanderen op een onderbouwde en evenwichtige manier te behandelen.

De communicatie over deze kaart zal gebeuren samen met de communicatie over het VEN.

Planning op lokaal niveau

Naast de topdown benadering is het nodig om de planning te onderbouwen met een maximale realiteitszin (haalbaarheid) en een lokaal draagvlak. Hiervoor is een lokale terreinstudie, tot en met kennis van de individuele betrokkenen nodig.

De locaties van deze **gebiedsgerichte studies** worden in eerste instantie bepaald door de beleidsdocumenten: RSV – Beleidsnota Leefmilieu. Hierin is de prioriteit voor stadsbossen en de uitbreiding en verbinding van bestaande bossen vastgelegd.

In tweede instantie wordt de keuze bepaalde door de mogelijkheden en opportuniteiten tot draagvlakontwikkeling. Zo wordt ingegaan op de bijzondere belangstelling van lokale besturen en/of lokale doelgroepen. Ook de meekoppeling met andere processen is hierbij bepalend. Met andere processen wordt bedoeld de afbakening van stedelijke gebieden, het opmaken van een RUP, landinrichting of natuurinrichting.

Er is geen vastgelegde procedure voor deze studies. Voordeel hiervan is dat afhankelijk van de aard en omvang van het project, de Ausgangssituatie, het al dan niet reeds bestaande draagvlak een aangepast procesverloop kan gehanteerd worden. Dit verhoogt aanzienlijk de succeschansen, vooral omdat gericht kan gewerkt worden aan het tot stand brengen van het noodzakelijke draagvlak ten behoeve van de respectievelijke projecten.

In zijn meest ruime vorm zijn volgende procedurestappen van toepassing:

- lokalisatiestudie
- informatieverspreiding en draagvlakontwikkeling
- opmaken inrichtingsplan
- meekoppeling met RO
- bestuurlijke consensus en draagvlak
- uitvoering

De uitvoering van dergelijke projecten gebeurt eveneens in fases. Voor het realiseren van een voor het publiek reeds toegankelijk en ontsloten terrein moet op een vijftal jaar gerekend worden. Voor de volledige realisatie van een dergelijk project wordt een termijn van tien jaar vooropgesteld.

Realisatie

Realisatie in de praktijk

Voor de realisatie van voormelde beleidsdoelstellingen, dient de afdeling **Bos & Groen**, als overheidsdienst bevoegd voor het Vlaamse bosbeleid het voortouw te nemen. Voor wat de afbakening van de bosgebieden betreft gebeurt dit in nauwe samenwerking met de diensten bevoegd voor de ruimtelijke planning.

Voor de effectieve realisatie van de bosuitbreiding – inrichting bosgebieden – wordt een aanpak via meerdere sporen gevolgd. Bos & Groen zal zelf een aanzienlijk deel van de vooropgestelde bosuitbreiding moeten realiseren. Aanvullend hierop worden ook andere initiatiefnemers – zowel **openbare besturen** als **particulieren** – gestimuleerd om aan bosuitbreiding te doen.

Aankoopstrategie Bos & Groen

Bos & Groen is tevens een uitvoerende terreindienst, die **terreinen verwerft**, inricht en beheert. Afhankelijk van de Ausgangssituatie, met name de eigendomsverhoudingen en het bestaande bodemgebruik, wordt een aangepaste strategie gevolgd.

In de praktijk kunnen een viertal strategieën onderscheiden worden.

Ten eerste zijn er de **opportuniteiten**.

Dit zijn occasionele aanbiedingen, die na toetsing aan de gewenste bosstructuur en andere criteria een meerwaarde blijken te bieden aan de eigendomsstructuur van Bos & Groen. Afhankelijk van de ‘startoppervlakte’, de uitbreidingsmogelijkheden (-wensen), maar ook van de pachtsituatie en de vraagprijs (opportuniteit) kan hier verder op ingegaan worden.

Ten tweede zijn er de **uitbreidingsdossiers** in de omgeving (enclaves of binnen een vastgelegde perimeter) van bestaande domeinbossen.

Soms gaat het over vele kleine dossiers, die samen echter een belangrijke versterking van de dienstverlening en eigendomsstructuur kunnen verwezenlijken. Een diepgaand onderzoek / zware procedure is hier contraproductief en ongewenst.

In sommige van deze aankoopperimeters wordt niet alleen gewacht op aanbiedingen, maar ook actief geprospecteerd en contacten gelegd met eigenaars en gebruikers: **actieve aankoopperimeters**.

Naarmate de planning concreter wordt en de wenselijkheid tot snelle verwerving en realisatie stijgt, blijven er op termijn weinig alternatieven voor de huidige eigenaar en (in iets mindere mate) gebruiker dan verkopen. In deze **bijzondere aankoopperimeters** dienen extra financiële instrumenten ingezet, zoals voorkeepsrecht, wederbeleg of zelfs onteigening (zie verder).

Stand van zaken

De volgende bebossingprojecten zijn in uitvoering:

- stadsbos Blankenberge, doel 50 ha, 32 ha aangeplant door de provincie
- stadsbos Izegem, doel 100 ha, 45 ha aangeplant
- stadsbos Oostende, doel 150 ha, 20 ha aangeplant
- stadsbos Tielt, doel 80 ha, 8 ha aangekocht, 20 ha in onderhandeling
- stadsbos Veurne, doel 80 ha, 15 ha aangeplant
- speelbos Ieper, 15 ha aangeplant
- stadsbos Lokeren, 33 ha
- recreatief bos bij Grimbergen, kaderend in Bruegelproject, 70 ha wordt aangeplant

In de volgende projecten wordt in volgend plantseizoen een aanvang genomen met de inrichting:

- stadsbos Kortrijk, doel centrale kern 250 ha,
- stadsbos Gent, locatie Parkbos in de Kastelensite, doel 320 ha bosaanleg

Projecten waarvoor gedetailleerde gebiedsvisie wordt opgemaakt:

- regionaal bos Oost-Vlaanderen: Merelbeke – Melle – Oosterzele

Projecten waarvoor lokalisatiestudies opgestart worden of lopende zijn:

- Roeselare
- Waregem – Wielsbeke
- Waasland
- Aalst – Asse – Opwijk – Affligem
- Antwerpen

Projecten waarvoor eerste contacten gelegd werden

- Meetjesland
- Aartselaar
- Dendermonde
- Wetteren
- Ninove

Teneinde deze projecten te activeren zijn de projecten Kortrijk, Gent, regionaal bos Oost-Vlaanderen en Bruegelproject voorgesteld aan de Vlaamse Regering voor goedkeuring van betaling van wederbeleg.

Het grootste aandeel van deze projecten situeert zich in West- en Oost-Vlaanderen. Onlangs werd via het strategisch project bosuitbreiding een medewerker aangeworven om de bosuitbreidingstudies in de oostelijke provincies op te volgen en te stimuleren.

Evolutie van de aankopen gedurende de laatste jaren

	1999	2000	Tot nov. 2001
Bestaande bossen		436 ha	366 ha
Te bebossen gronden		77 ha	243 ha
Totale oppervlakte	508 ha	513 ha	609 ha

Evolutie van de vastleggingen gedurende de laatste jaren

	1999	2000	Tot nov. 2001	Nog te verwachten 2001
Totale oppervlakte	439 ha	1282 ha	436 ha	542 ha

Instrumenten

Naarmate de planning concreter wordt en de wenselijkheid tot snelle realisatie stijgt, is het gebruik van diverse aanvullende instrumenten, zoals uitruil, herverkaveling van percelen, grondbank, voorkooprecht, betaling van wederbeleg, onteigening, ... aangewezen.

Nochtans zijn de meeste instrumenten ontwikkeld voor andere doeleinden en niet steeds aangepast aan de specifieke vereisten van bosuitbreidingprojecten.

Sommige instrumenten (zoals grondbank) staan nog in hun kinderschoenen.

Het eventueel aanpassen en perfectioneren van deze instrumenten kan de duidelijkheid en de rechtszekerheid naar de betrokkenen toe nog sterk verbeteren.

Bijzonder aan het maatschappelijk belang van bosuitbreidingprojecten is dat er een (beperkte) ruimte is in de tijdspanne om het project te realiseren, maar dat ten allen prijzen dient vermeden te worden dat het project een generatie verschoven wordt. De wederinname van een perceel, dat voorzien is voor bosuitbreiding, door een nieuwe landbouwexploitatie, dient ten allen prijzen vermeden. De verwerving van dergelijke terreinen is hoogdringend.

In principe wordt nagestreefd om de terreinen zo snel mogelijk te verwerven. Naar de gebruiker toe is het dan mogelijk om een overgangsregeling van enkele jaren in te bouwen. Nochtans is het ook de bedoeling om minstens een deel van het project snel op te starten.

In ieder geval is een gepersonaliseerde aanpak, afhankelijk van het belang en de dringendheid van het project, maar evenzo van de eigenaars- en pachtsituatie noodzakelijk.

Instrumenten jegens de eigenaar

De eigenaar heeft recht op een rechtvaardige vergoeding.

Deze rechtmatige vergoeding verschilt naargelang de eigenaar minder keuze gelaten wordt of hij al dan niet op het aanbod kan/moet ingaan.

Voor occasionele aanbiedingen en/of in perimeters die slechts deels zullen bebost worden, is het minnelijk karakter van de overeenkomst doorslaggevend. De marktprijs is bepalend.

Binnen de perimeters van projecten, waar de verwerving door een openbaar bestuur op korte termijn als een vereiste wordt gesteld, heeft de eigenaar recht op een vergoeding die hem in staat stelt een evenwaardig goed te kopen.

Daarom wordt aan de Vlaamse Regering voorgesteld, in afwachting van een eventuele onteigeningsprocedure, om in een beperkt aantal perimeters wederbeleg te mogen betalen aan de eigenaars.

De goedkeuring van deze procedure is onmisbaar voor de effectieve en volledige realisatie van deze cruciale projecten.

Instrumenten jegens de pachter

Het is inherent aan de lokalisatiestudies dat onder andere rekening gehouden wordt met de landbouwstructuur en aanwezigheid van 'uitbollende' landbouwers. Hiermee kunnen vele sociale problemen vermeden worden.

Bij pachters die hun bedrijf binnen een redelijke termijn wensen / kunnen stopzetten wordt:

- de pachtvergoeding direct uitbetaald (minnelijk)
- een beperkte pachtvergoeding uitbetaald, gekoppeld aan een overeenkomst waarin de (vroegere) pachter de opdracht krijgt om de gronden nog enkele jaren te beheren in afwachting van de beplanting
- de pacht opgezegd naar het einde van de negenjaarlijkse pachtperiode

In principe worden gronden van jonge (of met jonge opvolging) pachters gevrijwaard, maar indien dit niet mogelijk is wordt gepoogd een gepersonaliseerde oplossing te vinden. Minnelijke ruiloperaties zijn reeds in de praktijk toegepast.

In grote projecten kunnen instrumenten als een grondbank en ‘ruilverkaveling voor grote infrastructuurwerken’ deze ruiloperaties structureren.

In sommige gevallen kan de landbouwer ook ingeschakeld worden bij het beheer van permanente open ruimtes in het domeinbos (‘natuurgraslanden’ met nultbemesting). Landbouwers kunnen als overgangsmaatregel ook zelf instaan voor de uitvoering van de bebossing. Dit kan gebeuren als pachter (met subsidies) of als opdrachthouder.

Het is duidelijk dat nog heel wat ervaring dient opgedaan met deze instrumenten. Voor sommige dient de juridische basis nog wat verfijnd te worden. Hierdoor zal de rechtszekerheid verbeteren en zal de effectiviteit van bosuitbreidingprojecten aanzienlijk verbeteren.